Intîlnirea cu cel care întruchipa aceste însușiri nu avea să întîrzie: în 1920, Hess l-a auzit pe Hitler ținînd un discurs. La puțină vreme s-a înscris în partidul nazist și a devenit repede unul dintre intimii „führerului".

În noiembrie 1923, în cadrul tentativei de puci de la München, el a luat ca ostatici pe cîțiva dintre membrii guvernului provincial bavarez. Cînd a aflat însă de lamentabilul eșec al celor cîteva mii de hitleriști, puși pe fugă de un mic detașament de poliție, Hess s-a grăbit să-și caute adăpost în locuința profesorului Haushofer, cu ajutorul căruia a trecut apoi clandestin în Austria. Eroismul și gloria refuzau cu încăpățînare să-i modeleze destinul.

După 30 de ani de captivitate, singur în celula închisorii din Spandau

ÎN „OLIMPUL ZVASTICII"

Constatînd cu cîtă clemență tratau autoritățile pe făptașii avortatei lovituri de stat, Hess s-a înapoiat în Germania, unde a fost condamnat doar la o scurtă detențiune, în închisoarea de la Landsberg. Tot acolo, Hitler efectua cele nouă luni la care îi fusese redusă sentința inițială de cinci ani, dictînd unui acolit „Mein Kampf", delirantul și sălbaticul credo politic al zvasticii. Devenind secretarul particular al „führerului", Hess a dactilografiat cu sîrguință pagină după pagină, la mașina de scris pe care directorul pușcăriei i-o pusese grațios la dispoziție. Cu prilejul vizitelor făcute fostului său student, prof. Haushofer s-a întîlnit cu șeful acestuia, care și-a însușit la iuțeală cîteva dintre „principiile" de bază ale geopoliticii, încorporîndu-le în „Mein Kampf".

Continuînd să funcționeze și după eliberare ca secretarul lui Hitler, Hess a intrat de drept în Olimpul zvasticii, unde domnea încă de atunci o atmosferă pestilențială de invidie, suspiciune și intrigă. Goebbels, care a căutat să-l atragă de partea lui, nota în jurnalul său, la data de 13 aprilie 1926: „Hess: omul cel mai discret, calm, prietenos, rezervat și inteligent. Singur cu Hess. Am stat de vorbă împreună. E băiat bun". Goering, în schimb, care vedea în el un rival, nu putea să-l sufere și Hess îi plătea cu aceeași monedă. Ori de cîte ori Goering, care fusese și el pilot militar, își povestea isprăvile de război, Hess îl întrerupea cu comentarii de-o brutală ironie, gen: „De ce nu-ți debitezi născocirile cînd nu sînt eu de față? Poate că profanii în aviație se vor lăsa mai ușor păcăliți !"

Trecerea anilor a marcat o constantă ascensiune a lui Hess pe scara dregătoriilor naziste. Numit în 1928 administrator al „Fondului industrial Adolf Hitler", format din contribuțiile bănești ale marelui patronat, el a cumulat, cu începere din decembrie 1932, și funcția de președinte al Comisiei centrale a partidului. În aprilie 1933, Hitler l-a uns ca adjunct, „împuternicit să ia în numele meu hotărîri cu privire la toate problemele de partid". Spre deosebire de alți cercetători care s-au ocupat de Hess, Douglas-Hamilton nu se lasă înșelat de sforăitoarea formulă : de fapt, hotărîrile au aparținut și mai departe „führerului", delfinul său mulțumindu-se să le aplice cu o riguroasă scrupulozitate și cu o totală lipsă de scrupule. Astfel, în singeroasa răfuială din „noaptea cuțitelor lungi" (30 iunie 1934), el a jucat un rol de seamă în masacrarea șefilor de batalioane S.A., în frunte cu Ernst Roehm, sacrificați de Hitler pentru a cîștiga definitiv de partea sa marele stat major al armatei germane. De asemenea, Hess a fost coautor al legislației rasiale de tristă celebritate, preludiul hecatombelor pe care aveau să le dea lagărele de exterminare.

Același zel neobosit a caracterizat participarea lui Hess la multe dintre acțiunile agresive ale Reichului pe arena internațională. El a fost cel care i-a dirijat din umbră pe naziștii austrieci, pregătind Anschluss-ul și intrînd în Viena la 12 martie 1938, împreună cu Himmler și o dată cu primele eșaloane ale trupelor de invazie. Cînd obiectivul s-a mutat asupra Cehoslovaciei, lui i-a revenit sarcina de a aproviziona cu arme și muniții bandele naziste din rîndurile germanilor sudeți. În sfîrșit, tot lui i s-au datorat cîteva dintre cele mai zgomotoase incidente puse în scenă la Gdansk, în vara anului 1939, pentru a servi drept pretexte propagandistice împotriva Poloniei.

Rîvna arătată în aceste împrejurări nu a rămas nerăsplătită. Numit ministru de stat la 30 august 1939, Hess a fost reconfirmat ca adjunct și succesor al „führerului" la 1 septembrie, prima zi a celui de-al doilea război mondial. După cotropirea Poloniei, i s-a încredințat administrarea teritoriilor ocupate, unde s-a distins prin măsuri represive de o cruzime pe atunci încă fără precedent (în treacăt fie spus, el nu s-a sfiit să invoce, în acest sens, un argument tipic pentru rasismul feroce, obtuz și primitiv al fasciștilor : „Unui popor prea puțin sensibil la pedepsele curente, trebuie să i se aplice sancțiuni mai drastice").

După toate aparențele, așadar, Hess era acum la zenitul onorurilor și demnităților după care tînjise de-a lungul obscurilor ani ai tinereții sale.

DECADENȚĂ

Aparențele erau însă înșelătoare. În ciuda unor răsunătoare titluri, în ciuda multiplelor sale funcții, delfinul nazist se găsea, de o bună bucată de vreme, într-o netă pierdere de viteză.

Din documentele citate de Douglas-Hamilton, reiese că primele simptome ale declinului începuseră să se manifeste încă din 1937, paralel cu vertiginoasa ascensiune a lui Himmler și Bormann. Cel dintîi acaparase S.S.-ul și întregul aparat al poliției secrete, cel de al doilea se insinuase în încrederea lui Hitler, preluînd secretariatul, administrarea „Fondului industrial" și alte atribuții ale lui Hess. După opinia lui Putzi Haufstaengl, unul dintre intimii „führerului", „Hess se transformă treptat într-un zero". În sprijinul acestei păreri, Haufstaengl îl cita chiar pe Hitler, care-i spusese: „Sper că nu va trebui să mă înlocuiască vreodată".

Dezechilibrul psihic și mintal al lui Hess lua, de asemenea, proporții îngrijorătoare. Declarîndu-se ba adept al vegetarianismului integral, ba consumator exclusiv de fripturi în sînge, el solicita din ce în ce mai des avizul magilor, chiromanților și ocultiștilor care făceau furori în Reichul nazist. O stranie manie îl determina să nu se culce niciodată înainte de a verifica, cu ajutorul unei baghete speciale, dacă... curentul subteran al unei ape nu se afla cumva în „conjuncție defavorabilă" cu poziția patului său.

Încetul cu încetul, nu numai Himmler și Bormann, ci și Goering, Goebbels, Ribbentrop, Speer, Heydrich, ba chiar și doi-trei generali ai Wehrmacht-ului i-au luat-o înainte în ordinea de prioritate a clicii naziste. Pînă la urmă, dîndu-și seama de degradarea relativă a poziției sale, cel în cauză a reacționat cu impulsivitatea-i caracteristică : în toamna anului 1939, l-a rugat pe Hitler să-l reintegreze în Luftwaffe, ca ofiter activ, „pentru a lupta în prima linie a frontului". Accesul de bravură a fost de scurtă durată și solicitantul a răsuflat ușurat cînd Hitler l-a refuzat sec.

Scăderea tot mai pronunțată a cotei lui Hess la bursa valorilor naziste nu a scăpat nici măcar unor observatori străini aflați în trecere prin Germania. La 3 martie 1940, după o întreverede cu el, Sumner Welles, subsecretar la Departamentul de Stat al S.U.A., nota: „În ciuda impresiei pe care mi-o dăduse adesea că ar avea o influență preponderentă în politica Reichului, Hess mi s-a părut de data aceasta o persoană de o inteligență submediocră... Era atît de evident că se limita să repete ceea ce fusese dăscălit să-mi spună, era atît de clar că nu studiase problemele respective și că nu își luase osteneala să reflecteze asupra lor, încît nici n-am mai încercat să prelungesc discuția".

Cîteva luni mai tîrziu, Hitler mărturisea lui Albert Speer, ministrul armamentului: „Cînd stau de vorbă cu Goering, mă simt îmbărbătat și plin de voie bună... Conversațiile cu Hess, în schimb, au devenit pentru mine o caznă insuportabilă. Se agață mereu de tot felul de probleme dezagreabile și insistă fără încetare asupra lor..."

După părerea lui Douglas-Hamilton, picătura care a făcut să se reverse paharul pare să fi fost avansarea lui Goering la rangul de „Reichsmarschall", în iunie 1940, după ocuparea Franței. Exasperat de aureola suplimentară cu care se putea făli acum veșnicul său rival, Hess s-a lansat frenetic în căutarea unui mijloc de a recupera terenul pierdut, a unui spectaculos succes, capabil să aștearnă un nou strat de aur peste blazonul lui decolorat și ruginit.

(Va urma)

ПРАВДА
MOSCOVA

CONSULTĂRILE DE LA VIENA

LA 31 IANUARIE au început în palatul vienez Hofburg consultările pregătitoare pentru convorbirile privind reducerea forţelor armate şi armamentului în Europa.

În ultimii ani, aici, în Sala congreselor, au avut loc numeroase conferinţe internaţionale. În privinţa gazdelor ar trebui să adăugăm că, şi de această dată, ele s-au străduit să facă totul pentru ca participanţii la consultările pregătitoare să-şi poată desfăşura activitatea cu succes. În ziua deschiderii consultărilor, Rudolf Kirschlaeger, ministrul afacerilor externe al Austriei, a înmînat participanţilor cheia simbolică a Sălii congreselor. El a urat reprezentanţilor celor 19 ţări sosiţi la Viena succes şi şi-a exprimat dorinţa ca speranţele milioanelor de oameni din toate ţările europene într-un progres în domeniul dezarmării să se realizeze.

Care este scopul viitoarelor convorbiri, ce vor oferi ele Europei în cazul încheierii lor cu succes ? Aceste întrebări se pun adesea în cercurile consultărilor pregătitoare la centrul de presă, unde sînt acreditaţi ziariştii din multe ţări ale Europei, precum şi din S.U.A. şi Canada.

VIENA. Palatul Hofburg, locul de desfăşurare a discuţiilor exploratorii în legătură cu unele măsuri privind dezangajarea militară şi dezarmarea în Europa

Participanţii la consultările pregătitoare trebuie să analizeze şi să stabilească problemele de organizare şi de procedură, cu alte cuvinte să convină asupra componenţei participanţilor, datei şi locului desfăşurării convorbirilor, să elaboreze propunerea privind ordinea de zi a convorbirilor.

Problema reducerii forţelor armate şi încetării cursei înarmărilor nu este simplă. Dezarmarea, una din cele mai importante probleme internaţionale ale contemporaneităţii, este nu numai una dintre cele mai actuale, dar şi dintre cele mai complicate. Cu toate acestea, ea trebuie să fie rezolvată, deoarece succesul în domeniile dezarmării răspunde intereselor tuturor popoarelor, intereselor întregii lumi, securităţii mondiale.

Problemele păcii şi întăririi securităţii în Europa interesează popoarele din toate statele. Datorită eforturilor Uniunii Sovietice şi a altor ţări socialiste, în prezent au fost create în Europa condiţii reale pentru următorii paşi în direcţia înfăptuirii securităţii pe continent. Tocmai de aceea în dezbaterea problemei securităţii europene ar putea, după părerea ţărilor socialiste, să ia parte toate statele europene dornice să participe, ceea ce ar da posibilitatea oricărei ţări europene să-şi aducă contribuţia la rezolvarea acestei importante probleme în conformitate cu interesele naţionale şi interesele păcii în Europa, în general.

O serie de observatori remarcă poziţia clară a Uniunii Sovietice, dorinţa sa fermă de a purta convorbiri eficiente, de a dezbate această problemă nu numai de dragul dezbaterii, ci în scopul obţinerii unor rezultate reale, care să contribuie la rezolvarea problemei reducerii forţelor armate şi dezarmării în Europa. Şi aceasta pune într-o situaţie dificilă pe acei care vor să se limiteze la declaraţii generale.

În aceste zile, la Viena, continuă întîlnirile bilaterale şi multilaterale între reprezentanţii diverselor ţări.

B. Dubrovin

Le Monde
PARIS

OLANDA — ÎN CĂUTAREA UNEI FORMULE GUVERNAMENTALE

OLANDEZII, care trăiesc din iulie 1972 cu un guvern de tranziţie, a cărui principală preocupare este să rezolve treburile curente, vor avea oare, în sfîrşit, un prim ministru deplin ? Pe baza raportului ce i-a fost remis, la 1 februarie, de Marinus Ruppert, însărcinat cu o misiune de informare după alegerile din 29 noiembrie trecut, regina Iuliana i-a cerut lui Jacob Burger, consilier de stat şi fost preşedinte al grupului parlamentar socialist în Camera deputaţilor, să formeze o echipă ministerială. Suverana a ţinut, astfel, seama de avizul, prezentat în termeni prudenţi, de către „formatori", care a considerat că nu trebuie exclusă „a priori" ideea ca o misiune încredinţată unui formator aparţinînd partidului socialist să poată găsi o soluţie acceptabilă pentru majoritatea membrilor Parlamentului.

Faptul că s-a recurs la o personalitate de talia lui Burger, ministru în guvernul în exil în cursul războiului şi veteran al politicii olandeze, va fi oare suficient pentru a rezolva o criză în aparenţă insolubilă ? Simbolizînd cabinetele de după război din 1945 pînă în 1958, în care socialiştii şi catolicii colaborau, „formatorul" desemnat va explora posibilităţile de conciliere între cele două „blocuri", progresist şi confesional. Fără ca vreunul dintre ele să aibă o majoritate stabilă după ultimele alegeri, aceste blocuri s-au închistat pînă în prezent în aceeaşi intransigenţă.

Cercurile politice din Haga se arată, totuşi, pesimiste în ce priveşte şansele de reuşită ale lui Burger. Fiindu-le greu să se unifice în cadrul unei mari formaţii creştine de tip vest-german, sfîşiate între tendinţe contradictorii, partidele confesionale s-au schimbat mult faţă de perioada în care Burger propunea şi practica colaborarea socialiştilor cu ele.

Una din principalele dificultăţi în calea oricărei soluţii constă în dezbinarea Partidului Catolic Popular (K.V.P.) şi în refuzul lui încăpăţînat de a se angaja faţă de una sau cealaltă dintre tabere. K.V.P., care încă în 1967 era partidul cel mai puternic din Cameră, a fost marele învins al consultării electorale din noiembrie. Deja slăbit prin desprinderea aripii lui stîngi, care a înregistrat o ascensiune parlamentară remarcată, el respinge azi o coaliţie în care ar figura liberalii, ştiind că o asemenea alianţă ar accentua încordările din cadrul intern. Pe de altă parte, o încercare de apropiere cu P.D.V.A. (socialist) a eşuat, această formaţie cerînd o raliere fără discuţie la programul elaborat înainte de alegeri.

Dacă nu reuşeşte să constituie un cabinet comun unind pe adversari, „formatorul" ar putea, cel puţin după părerea consilierilor reginei Iuliana, să încerce să desprindă concordanţe de păreri. Dacă acest lucru va fi greu, el ar putea, totuşi, să determine cele două tabere să se înţeleagă — fie chiar şi în secret — în ce priveşte o revenire în faţa alegătorilor peste un an şi jumătate. Pînă atunci, un cabinet minoritar, acceptat de ambele părţi, ar rezolva problemele, lucru cu care olandezii încep să se obişnuiască. În cazul

unui eşec, se pare că nu ar mai rămîne decît soluţia unui guvern extraparlamentar de uniune naţională compus din tehnicieni.

Lucrul cel mai uimitor în această situaţie este că ea se desfăşoară în mijlocul indiferenţei opiniei olandeze. Atîta timp cît în Olanda va exista un sistem electoral bazat pe reprezentarea proporţională integrală, care favorizează o fărîmiţare excesivă, olandezii riscă să treacă drept o naţiune imposibil de guvernat, care, totuşi, nu este chiar atît de prost guvernată !

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

PIAŢA COMUNĂ ŞI S.U.A.

AU TRECUT zece ani de cînd intrarea Marii Britanii în Piaţa comună a întîmpinat veto-ul preşedintelui Franţei, de Gaulle (14 ianuarie 1963), şi ceva mai mult de zece zile de cînd Marea Britanie, împreună cu Irlanda şi Danemarca, au intrat în mod oficial în C.E.E.

Imediat după numirea sa în Comisia Pieţei comune, sir Christopher Soames a primit sarcina relaţiilor externe ale „micii Europe", care cuprind negocierile comerciale şi monetare de importanţă crucială care urmează să aibă loc, anul acesta, cu Statele Unite.

Soames, ginerele lui Winston Churchill, este un om cu multă experienţă politică şi diplomatică şi cu relaţii serioase în Statele Unite. Acest lucru prezintă importanţă psihologică în momentul în care Marea Britanie începe să depună eforturi pentru a reduce la minimum „legăturile speciale" cu Statele Unite şi a spori la maximum calificările ei europene.

Succesorul lui de Gaulle, Georges Pompidou, spune: „Nu subestimăm puterea economică britanică sau capacitatea englezilor de a se adapta la situaţii noi". O privire superficială asupra statisticilor arată însă în ce măsură Marea Britanie a suferit de pe urma exilului ei de zece ani din clubul vest-european şi, în consecinţă, cu ce dezavantaj iniţial intră ea ca membră.

Din cei şase parteneri iniţiali ai Comunităţii, numai Italia (cu 2,75 la sută) a înregistrat în 1972 un ritm de creştere economică mai scăzut decît Marea Britanie. Ritmul Germaniei occidentale a fost identic cu al Marii Britanii — 3,25 la sută. Italia a avut motive interne speciale de a suferi o depresiune relativă, anume situaţia ei politică haotică. Franţa, răspunzătoare că a ţinut Marea Britanie timp de un deceniu pe dinafară, a înregistrat cel mai ridicat ritm de creştere dintre toate ţările C.E.E. — 5,5 la sută.

Nu se poate atribui slăbiciunea economică relativă a Marii Britanii sau prosperitatea economică a Franţei exclusiv apartenenţei la C.E.E. Într-adevăr, un studiu publicat la Paris cu multă zarvă politică, datorată alegerilor parlamentare urmînd să aibă loc în martie în Franţa, prevede că în 1985 această ţară va fi cea mai puternică naţiune vest-europeană din punct de vedere economic, Marea Britanie rămînînd în urma Spaniei în cadrul „ligii vest-europene".

Apariţia lui Soames la cîrma diplomatică a Pieţei comune prevesteşte o coordonare mai bună a politicii Comunităţii la tratativele ei pe termen lung cu Statele Unite. Rămîne însă de văzut dacă Piaţa comună va profita de această perspectivă, extinzînd coordonarea la o poziţie comună faţă de toate problemele monetare importante. Uriaşa experienţă a Marii Britanii în operaţiunile bancare poate constitui un atu efectiv atunci cînd încep convorbirile transatlantice.

Jean Monnet, „părintele" Pieţei comune, este de părere că cei nouă membri ai ei şi Statele Unite trebuie să negocieze pe picior de egalitate. El speră că C.E.E., prin sediul ei de la Bruxelles, şi Washingtonul vor crea împreună un organ consultativ permanent, de vreme ce convorbirile urmînd să înceapă acum ar putea, datorită complexităţii lor, dura mai mulţi ani.

Marele semn de întrebare rămîne America. Oare cît de departe va merge Washingtonul, acum, pe calea reajustării relaţiilor interoccidentale, definite odinioară, prin „teoria balansoarului" a preşedintelui Kennedy, ca două greutăţi egale legate prin bara Oceanului Atlantic ?

C. L. Sulzberger

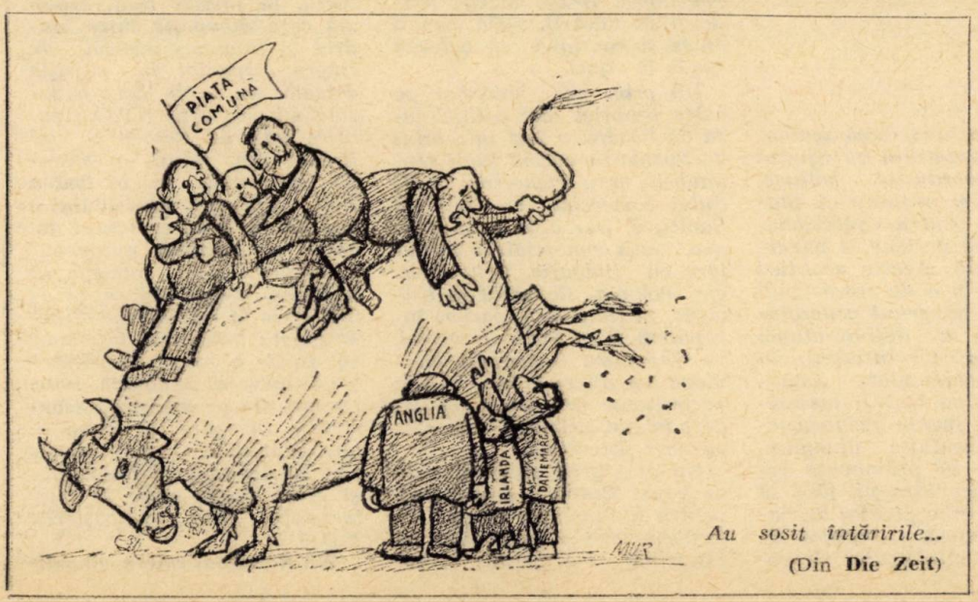

Au sosit întăririle...
(Din **Die Zeit**)

THE TIMES
LONDRA

CE ÎNFĂŢIŞARE VA AVEA COMMON-WEALTH-UL ?

DEŞI ŢĂRILE membre ale Commonwealth-ului au avut foarte mult timp la dispoziţie pentru a-şi da seama de implicaţiile economice cele mai importante pe care le va antrena intrarea Angliei în Piaţa comună, abia acum, cînd această intrare a devenit sigură din ianuarie 1973, ele desfăşoară o activitate intensă, căutînd să-şi asigure noi pieţe sau să-şi salvgardeze privilegiile comerciale pe cale de dispariţie.

Suprimarea „preferinţelor" în cadrul Commonwealth-ului va şterge una din trăsăturile marcante ale unei reţele de relaţii pe care nu le legifera nici o constituţie, nici un tratat de asociere explicit, dar care exista, ele cuprinzînd ţări cu o populaţie de aproximativ 860 milioane de oameni, răspîndiţi în şase continente.

Noua „identitate europeană" a Angliei şi, de altfel, apartenenţa unor ţări ale Africii şi din bazinul mediteraneean la C.E.E. par să antreneze aproape forţat dizolvarea legăturilor înnodate cu ţări din Asia, Australia şi America de Nord. O asemenea schimbare în configuraţia relaţiilor internaţionale ale Angliei ar putea constitui o reajustare de cea mai mare anvergură şi trebuie să constatăm că principalele ţări care vor pierde vor fi ţările asiatice membre ale Commonwealthului, care se află, de fapt, lăsate în părăsire din punct de vedere economic de către Piaţa comună şi plasate în aceleaşi condiţii de concurenţă ca şi numeroase alte ţări în curs de dezvoltare.

Australia şi Canada, membre ale Commonwealth-ului considerate destul de puternice şi cu resurse destul de diversificate pentru a se „menţine" singure, nu s-au bucurat de nici o concesie comercială în timpul negocierilor purtate de Anglia cu C.E.E. În schimb, cu Noua Zeelandă au fost încheiate aranjamente speciale : ea va avea, timp de cinci ani, acces garantat pentru unele din produsele sale lactate (unt şi brînză) pe piaţa C.E.E. lărgită şi, dincolo de această perioadă, posibilitatea de a negocia un acord per-

manent în ce privește untul. Pe de altă parte, teritoriile britanice dependente (care nu se bucură de autonomie și nu fac parte din Commonwealth) vor participa automat la Piața comună, cu excepția Gibraltarului și Hong Kong-ului. În sfîrșit, statele mediteraneene care fac parte din Commonwealth — Malta și Cipru — ocupă o poziție specială, pentru că ele vor depinde de politica economică a C.E.E. definită pentru această regiune.

Trebuie efectuate reevaluări dureroase în cadrul a ceea ce este denumit „noul Commonwealth". Țările care fac parte din acesta se repartizează în două categorii. Pe de o parte, sînt acelea cărora li s-a propus o „asociere" cu C.E.E. lărgită. Ele sînt în număr de 20 — sau mai exact 19, Insulele Mauriciu negociind deja un tratat de asociere — și sînt răspîndite în Africa, în Marea Caraibilor și Pacific. Ele ar putea fi desemnate sub numele de „țări care urmează să fie asociate". Pe de altă parte masa țărilor care nu se vor asocia, constituită din India, Bangladesh, Ceylon, Malayezia, Singapore și Nauru (la care se vor adăuga, probabil, Hong Kong și Gibraltar), demonstrează amploarea consecințelor pe care le va provoca prăbușirea economică a Commonwealth-ului în urma intrării Marii Britanii în Piața comună.

În ce privește cele 19 țări care se vor asocia, ele nu se orientează neapărat spre un tip uniform de legături cu C.E.E. Ele au în față trei opțiuni : 1) o asociere după modelul Convenției de la Yaoundé ; 2) o formă mai limitată de asociere după modelul de la Arusha, similar aceluia pe care îl practică în prezent Kenya, Uganda și Tanzania ; 3) un acord comercial special care se referă numai la anumite produse. Aceste 19 țări urmează să se pronunțe în favoarea uneia din opțiuni înainte de aprilie 1973, deoarece, în august 1973, urmează să înceapă negocierile pentru reînnoirea Convenției de la Yaoundé.

Secretariatul Commonwealth-ului ar dori ca cele 19 țări să prezinte un front comun pentru negocierile în vederea revizuirii Convenției de la Yaoundé, ai cărei termeni vor putea fi respinși de statele Commonwealth-ului dacă cererile lor nu vor fi satisfăcute.

Deși Convenția de la Yaoundé acordă, în prezent, libera circulație a produselor în ambele sensuri, ea limitează intrarea produselor agricole mai ales cînd acestea le concurează pe cele ale C.E.E. Totuși, aspectul cel mai neplăcut și cel mai controversat constă în obligația impusă țărilor în curs de dezvoltare de a acorda tarife preferențiale țărilor Pieței comune, în schimbul acelora care le sînt acordate pe piața vest-europeană. Această practică, aplicată parțial, semnifică, în fond, că țările în curs de dezvoltare asociate la C.E.E. trebuie să acorde privilegii care sînt discriminatorii față de alte țări industrializate și alte țări în curs de dezvoltare. S.U.A. sînt deosebit de lezate de această politică, din cauza repercusiunilor asupra exporturilor lor în zona țărilor aderate la Convenția de la Yaoundé.

Totuși, mai ales țările care urmează să nu se asocieze sînt cele care riscă să fie traumatizate cel mai adînc de intrarea Marii Britanii în C.E.E. Piața comună nu este deloc dispusă să stabilească cu țările „semiindustrializate" și avînd mînă de lucru ieftină legături strînse care ar permite produselor lor industriale să pătrundă pe piața vest-europeană, fără să plătească drepturi vamale și fără contingentări. Pentru aceste țări, tot ceea ce Anglia a reușit să obțină în cursul negocierilor a fost o „declarație de intenții" potrivit căreia Piața comună lărgită „va examina împreună cu ele anumite probleme care se pot pune în domeniul comerțului spre a căuta soluții adecvate".

Bineînțeles, țările care nu se vor asocia vor beneficia, împreună cu celelalte țări în curs de dezvoltare, de sistemul tarifelor preferențiale generalizate la care a consimțit Piața comună. Dar aceasta nu va compensa pierderea preferințelor avute în cadrul Commonwealth-ului.

Astfel, potrivit aprecierilor prudente, Commonwealth-ul asiatic va trebui să facă față unor tarife mai ridicate cu 25 la sută pentru exporturile sale în Anglia, ceea ce reprezintă anual 600 milioane dolari. Produsele agricole vor suferi cel mai mult de pe urma anulării preferințelor : jumătate din exporturile agricole spre Marea Britanie, care erau înainte exceptate de la orice taxă de intrare, vor fi de-acum înainte impuse. Țările asiatice membre ale Commonwealth-ului trebuie să negocieze izolat cele mai bune aranjamente posibile cu C.E.E., în speranța că argumentele lor vor fi luate, cum ar fi firesc, în considerare.

Melvyn Westlake

afrique asie

„JOCUL PETROLULUI" DIN MOZAMBIC

Adunare populară în zona eliberată de FRELIMO

A trecut deja un sfert de secol de cînd „Gulf Oil Company" a început prospecțiile petroliere în „provincia" mozambicană a Portugaliei. La început, aceste operații n-au dus la rezultatele așteptate. Dar, „lidera" Cartelului internațional nu se în-

„RELAȚII DIPLOMATICE ÎNTRE SPANIA ȘI R.D.G."

Un viu interes a stîrnit știrea, difuzată la Madrid la 11 ianuarie, privind stabilirea de relații diplomatice la nivel de ambasadori cu Republica Democrată Germană. O importantă agenție de presă a scris că evenimentul „are, pentru Spania, o semnificație cu totul deosebită : într-un anumit fel, aceeași semnificație pe care a avut-o anul trecut, pentru S.U.A., vizita lui Nixon la Pekin".

În realitate, este vorba de unul dintre episoadele cele mai interesante ale politicii externe franchiste din 1953 și pînă astăzi. După cum ne vom aminti, în 1953 au fost subscrise, la o lună după semnarea Concordatului cu Sfîntul Scaun, acordurile politice, economice și militare cu Statele Unite pentru concesionarea de baze aeriene și navale în peninsulă. Aceste acorduri au servit la a da consistență la ceea ce guvernul generalului Franco a definit atunci „planul său de reîncadrare în lumea occidentală". Astăzi, înțelegerea cu R.D.G. înseamnă pentru Spania recunoașterea unei conduite dinamice, care tinde să promoveze relații în orice direcții, fără să mai existe vreo piedică de natură ideologică. „Politica de acțiune" a ministrului Gregorio Lopez Bravo culege roade și în Răsărit, după cum a cules și continuă să culeagă roade în Apus.

Un prim pas hotărîtor pe calea propriei sale politici față de Răsărit a fost întreprins de Spania în cursul lunii septembrie, prin încheierea acordului comercial cu Uniunea Sovietică. Dar deja ea întreținea relații comerciale și consulare cu Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, România și Ungaria, în timp ce negocieri începuseră și cu Pekinul. Astăzi, cu Republica Democrată Germană s-a ajuns la un raport perfecționat din punct de vedere tehnic, primul din întreaga serie potențială.

Nu este greu să intuim de ce Lopez Bravo a ales R.D.G. pentru a inaugura etapa de perfecționare a legăturilor cu Răsăritul. I-a permis acest lucru, în primul rînd, armonia care domnește între Madrid și Bonn : ministrul de externe spaniol, în situația actuală, nu ar fi făcut niciodată un gest ostil R.F.G. ; politica față de Răsărit a lui Brandt era, totuși, o garanție suficientă. În al doilea rînd, hotărîrea Madridului a fost înlesnită de contextul general al „politicii europene" a Spaniei, care înțelege să participe astăzi din ce în ce mai activ la marile operațiuni pe tapet : integrarea economică, pe de o parte, securitatea și destinderea, pe de altă parte. Dezbaterile pe marginea securității, începute la Helsinki, găsesc Madridul bine dispus față de dialogul cu Răsăritul ; și acest dialog trece în mod inevitabil prin recunoașterea R.D.G.

(Din **Relazioni Internazionali**)

doia de existența petrolului în această parte a continentului african. Trebuie doar să știi să aștepți momentul oportun pentru a descoperi „aurul negru". Și acest moment a sosit, probabil. În fapt, revoluția din tehnica forajului permite studierea structurilor subsolului, care au trecut neobservate acum un deceniu. Apoi, Mozambicul „beneficiază" din 1967 de clauze noi ale codului petrolier, apreciate ca rezonabile de către firmele internaționale. În acest fel, în afara unor acorduri speciale, companiile petroliere trebuie să plătească autorităților coloniale 150 escudos pe kilometru pătrat de teren, ceea ce înseamnă 5 la sută din beneficiile lor nete impozabile. Nici o limită n-a fost fixată cantităților pentru export, dar Lisabona are dreptul de preempțiune asupra a 37,5 la sută din cantitățile petrolului brut mozambican.

„Gulf Oil" opera, împreună cu asociata sa „Pan American Oil", în sud-estul Mozambicului. Nu fuseseră descoperite zăcăminte petroliere, în schimb au fost localizate trei importante zăcăminte de gaz natural la Temane, Buzi și Pande. Exista însă certitudinea că alte noi rezerve se aflau în acele locuri. Un incendiu — cel mai lung din istoria zbuciumată a exploatării zăcămintelor petroliere — a mistuit gazul natural din Pande timp de 11 luni, în anii 1966—1967.

În acest timp, Gulf nu părea deosebit de hotărîtă în exploatarea comercială a zăcămintelor. Industria subdezvoltată a Mozambicului nu era în măsură să absoarbă această vastă energie, experții companiei considerînd că problema transferului său către piețele mari și constante rămînea în mod provizoriu nerezolvată. Între timp, guvernul de la Lisabona s-a decis să contacteze alți parteneri — vest-europeni, americani și sud-africani. În decembrie 1967, un consorțiu internațional a obținut drepturi exclusive de a cerceta partea de sud a teritoriului (37 000 kmp, din care o treime în mare). Acest consorțiu, format din „Anglo-American Corporation" din Africa de Sud, condusă de H. Oppenheimer și E.R.A.P.-Elf (Franța), s-a angajat să efectueze prospecții în valoare de 3,43 milioane franci în primul an și 13,72 milioane franci în al doilea an. Însă în 1968, din motive încă necunoscute, E.R.A.P.-Elf a cedat cele 10 procente ale sale unei firme vest-germane. În sfîrșit, în ianuarie 1972, un important zăcămînt de petrol a fost descoperit la nord de portul Beira. Este primul de acest fel de pe coasta orientală a Africii.

La ora actuală, proiectele tandemului franco—sud-african nu se limitează numai la „aurul negru". Marile companii care operează azi în Mozambic încep să se intereseze de sectorul minier — în special de uraniu natural, datorită bogatelor zăcăminte identificate în provincia Tete. Grupul franco—sud-african n-a fost singurul care s-a alăturat companiei Gulf. Au urmat și alte firme, printre care „Clark Oil", care au semnat un acord cu autoritățile coloniale portugheze pentru o suprafață de 60 000 kmp — acord care a servit de contract-cadru și pentru alte societăți petroliere. Astfel, „Hunt International" a obținut 20 000 kmp, angajîndu-se să facă cercetări seismografice al căror cost este de 12 milioane dolari.

Cît privește grupurile financiare portugheze, ele au anunțat intenția lor de a investi mai mult de 100 milioane de escudos în anii 1968—1971. Dar, lusitanii sînt ei în măsură să autofinanțeze viitoarele lor prospecții? Pentru a fi viabil, „jocul" petrolier presupune o sumă minimă. Or, nici un grup portughez nu dispune chiar și de o asemenea sumă pentru a se aventura singur în acest gen de afaceri. Atunci, problema care se pune este de a ști cine va fi sprijinitorul. Relațiile foarte strînse între conducătorul grupului portughez — un fervent susținător, pe timpuri, al lui Salazar și acum al lui Caetano — și liderii sud-africani constituie, fără îndoială, cheia acestei dileme, cu atît mai mult cu cît Africa de Sud, care posedă aproape toate minereurile, n-are nici petrol nici gaze. La ora actuală, datorită asigurărilor guvernului portughez referitoare la „securitatea" terenurilor exploatate, există noi intenții de a pune în valoare zăcămintele petroliere din nordul țării, de la frontiera cu Tanzania.

Dar, pentru a reveni la Gulf, aceasta n-a fost de loc descurajată de sosirea unor noi parteneri. Ea s-a asigurat în 1968 de un nou contract pentru a exploata o suprafață de 47 000 kmp în largul portului Beira. Un an mai tîrziu, sondajele făcute la 300 m de coastă se dovedeau promițătoare. Indicii cercetărilor au permis să se emită ipoteza că ar putea exista zăcăminte petroliere substanțiale în această regiune. Puțin mai tîrziu, ideea a fost confirmată de ordinatoarele din Texas și, astfel, zăcămintele off shore s-au dovedit a fi la fel de importante ca și cele de pe coasta occidentală africană.

În ciuda succeselor obținute, „Gulf Oil" a trebuit să reducă în cursul anului 1969 în raport cu anul precedent din investițiile de peste 900 milioane dolari și să cedeze exploatarea unui bogat zăcămînt de gaz natural de la Pande unui concurent american, „Amoco Oil Company". Exploatarea acestei bogății — evaluate la circa 180 miliarde m.c. — nu se va putea efectua ca aceea a energiei produse de hidrocentrala gigantică de la Cabora Bassa, decît dacă s-ar găsi nu departe de aceasta industrii asigurînd un consum important. Or, Africa de Sud ar fi dispusă să cumpere o mare parte a producției de gaz natural. Proiectul este în studiu. Lichefiat, carburantul ar putea fi transportat printr-o conductă pînă în provincia sud-africană Inhabane. Costul acestui proiect este evaluat la 770 000 de contos.

Potrivit clauzelor contractului, „Amoco Oil" trebuie să înceapă exploatarea gazului înainte de 31 decembrie 1974. Dar, pentru a demara proiectul, Portugalia și „Amoco Oil" trebuie să găsească fonduri, și Lisabona, deși este foarte satisfăcută să vîndă gaz natural lui Vorster, ar fi preferat ca finanțarea proiectului să nu aparțină Africii de Sud. Problema rămîne încă deschisă.

Aquino de Bragança

PROFIL

EDGARDO MERCADO JARRIN

prim-ministru al Republicii Peru

În prezența președintelui Juan Velasco Alvarado, la Lima a avut loc ceremonia de investitură a lui Edgardo Mercado Jarrin în funcția de prim-ministru al Republicii Peru. Cu acest prilej, premierul a rostit un discurs în care a evocat procesul de transformări social-politice inițiat în țară după instalarea, în 1968, a actualului guvern. El a relevat că acest proces este ireversibil și urmărește „schimbarea structurilor tradiționale de dependență a țării față de interesele străine".

Născut la 19 septembrie 1919, în Barranco (Lima), Edgardo Mercado Jarrin a urmat școala elementară la Colegiul Barranco Maristas, iar școala secundară la Colegiul național din Tanca și la Colegiul „La Libertad" din Moquegua. Și-a început cariera militară în martie 1936, ca soldat în Divizia de artilerie Campana. A urmat cursuri la Centrul de Înalte Studii Militare (C.A.E.M.) și Colegiul interamerican de apărare (C.I.D.) de la Washington. Sublocotenent de artilerie în 1940, Edgardo Mercado Jarrin avansează pînă la gradul de general de divizie (1966). A desfășurat o bogată activitate militară pe plan național și interamerican.

Generalul Edgardo Mercado Jarrin a devenit ministrul relațiilor externe al Republicii Peru la 3 octombrie 1968, în cadrul guvernului condus de președintele Juan Velasco Alvarado. A urmat apoi o perioadă cînd a fost șef al Marelui Stat Major al armatei, după care a fost numit prim-ministru, ministru de război și comandant-general al forțelor armate.

În guvernul generalului Juan Velasco Alvarado, Edgardo Mercado Jarrin a desfășurat o vastă activitate pe planul relațiilor externe, în spiritul „Manifestului guvernului revoluționar" dat publicității la 3 octombrie 1968, care statua că guvernul peruvian urmărește „să transforme structurile economice, sociale și culturale ale țării, să mențină o poziție independentă clară și să realizeze apărarea fermă a suveranității și demnității naționale".

Edgardo Mercado Jarrin a declarat într-un interviu: „Peru promovează o politică de independență, în virtutea căreia menține relații cordiale cu multe țări, fără deosebire de sistemele lor politice sau economice. Datorită aspectului pe care îl iau în prezent relațiile internaționale, consider ca o necesitate — și în relațiile noastre externe aceasta este o normă — observarea atentă a principiului independenței, a principiilor autodeterminării, neintervenției, tratamentului egal și respectului reciproc, în scopul evitării unor fricțiuni nedorite, precum și neafectarea normelor care stabilesc bunele relații internaționale și crearea unei egalități în ce privește asigurarea condițiilor pentru ca popoarele să se realizeze pe deplin".

POSTA REDACTIEI

Parlamentul chilian

Constantin Gh. Crăciun, com. Pingăreți, jud. Neamț. 1. Am răspuns, în nr. 7 al revistei, despre modul în care a fost asasinat Amilcar Cabral. 2. Parlamentul chilian funcționează după sistemul legislaturii bicamerale : Senatul este ales prin vot direct pentru o perioadă de 8 ani. La 4 ani, se reînnoiește jumătate din numărul membrilor. Camera deputaților se alege la interval de 4 ani. Un proiect la care președintele a opus un veto poate să devină lege, dacă obține două treimi din voturile celor două camere ale Congresului. Președintele numește membrii cabinetului, care răspund față de el, dar pot fi puși sub acuzație de Congres. Membrii guvernului nu pot fi și membri ai Congresului. Ultimele alegeri legislative au avut loc la 2 martie 1969, pentru ocuparea tuturor celor 150 de locuri ale Camerei deputaților și înnoirea a 30 din cei 50 de membri ai Senatului. Partidul democrat-creștin a obținut 31 la sută din voturi (față de 42 la sută în 1965 și 36 la sută în alegerile municipale din 1967). Partidul național, de dreapta, a cîștigat 21 la sută din voturi (față de 13 la sută în 1965 și 15 la sută în 1967). Partidul comunist a obținut 17 la sută din voturi (față de 12 și, respectiv, 15 la sută în 1965 și 1967). Partidul socialist a realizat 14 procente (10 în 1965 și 14 în 1967). Partidul radical, în componența lui de atunci, a însumat circa 15 procente. Deci, distribuția locurilor în Camera deputaților a devenit următoarea : 55 creștin-democrați (o pierdere de 27 de locuri), 34 naționaliști (cîștigă 26) ; 24 radicali (cîștigă 4), 22 comuniști (cîștigă 4), 15 socialiști (nemodificat). Senatul este alcătuit din 23 creștin-democrați (cîștigă 10), 5 naționaliști (pierde 2), 9 radicali (pierde 1), 6 comuniști (cîștigă 3), 5 socialiști (pierde 2) și 2 reprezentanți ai altor formațiuni de stînga. La alegerile prezidențiale de la 4 septembrie 1970, cînd Salvador Allende a obținut cel mai mare număr de voturi (36,3 la sută), fără însă a fi suficiente pentru desemnarea sa automată ca președinte, Congresul, căruia i-a revenit, prin Constituție, sarcina să aleagă dintre primii doi clasați, a decis numirea lui Allende conform următoarei configurații a votului : 153 pentru actualul șef al statului, 35 pentru Jorge Alessandri și 7 abțineri. În sfîrșit, alegerile municipale de la 4 aprilie 1971, primul test pentru noul guvern, au avut următoarele rezultate : coaliția Unității Populare a cîștigat 50,8 la sută din voturi, iar opoziția 48,5 la sută.

Mihai D. Ion, satul Berindei, com. Dăneasa, jud. Olt. 1. Actualul președinte al Pakistanului, Zulfikar Ali Bhutto, s-a născut în ianuarie 1928, a studiat la Universitatea Barkeley din California, la „Christ Church" (Oxford) și „Lincoln's Inn" (Londra). La încheierea studiilor, predă dreptul internațional la Universitatea Southamptom (Marea Britanie), apoi la „Sind Muslim Law College". Între 1958 și 1960, a fost ministru al comerțului, între 1960 și 1962 ministru pentru problemele minorităților, reconstrucției și informației, precum și al energiei și resurselor naturale, între 1962 și 1965 ministru al industriilor și resurselor naturale, între 1962 și 1966 ministru al afacerilor externe. Intră ulterior în opoziție, formînd Partidul Poporului (1967), e arestat (noiembrie 1968) și eliberat în februarie 1969. A fost apoi membru al delegației pakistaneze la Națiunile Unite. A fost numit președinte al Pakistanului la 20 decembrie 1971. În ceea ce privește poziția Pakistanului față de Bangladesh, președintele Zulfikar Ali Bhutto a declarat, recent, că țara sa ar dori să aibă imediat relații diplomatice cu Bangladesh și să deschidă o ambasadă la Dacca. Bhutto a adăugat că recunoașterea de către Pakistan a fostei sale provincii este o necesitate vitală, afirmînd că „hotărîrea în ce privește stabilirea de relații revine însă poporului". S-ar putea ca această problemă să fie prezentată Adunării Naționale. 2. Premierul Republicii Bangladesh, Mujibur Rahman, s-a născut în 1920, a studiat la Calcutta, apoi la Universitatea din Dacca. Este unul din fondatorii Ligii Awami, în 1949, al cărui președinte devine în 1966. A fost arestat de mai multe ori, pînă la succesul electoral masiv din decembrie 1970. Alte amănunte biografice veți găsi consultînd rubrica „Profil" nr. 29 din 1972. Vom reveni într-un alt număr cu răspunsuri la celelalte întrebări.

Maria St. Andrei, str. Independenței nr. 46, Buzău, oferă celor interesați colecțiile revistei „Lumea" pe anii 1964—1972.

I. Olteanu, Constanța. Mario Tanassi, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Italiei, s-a născut la Urusi, în anul 1916. A participat la crearea partidului socialist-democratic, al cărui secretar general a fost în 1956. Este membru al Camerei deputaților din 1963 și președinte al grupului parlamentar socialist-democratic în 1965. Între 1966 și 1968, a fost co-secretar general al Partidului socialist unificat.

Radu Marian, Giurgiu. Vă sugerăm consultarea cronologiilor privind Vietnamul publicate în nr. 5 și 6 ale revistei noastre.

Mircea Sora, Pitești. 1. Despre obiectivele Partidului Socialist Francez, cuprinse în programul electoral comun al stîngii revista noastră a scris. Vom reveni cu prilejul alegerilor. 2. Partidul AKEL este Partidul oamenilor muncii din Cipru.

Cele două Martine

Adriana Mironescu, București. După cum am scris în urmă cu aproape un an, președintele Republicii Africa Centrală, Jean Bedel Bokassa, și-a regăsit, după multe căutări, fiica născută pe vremea cînd, servind în armata franceză, se afla în Indochina. Alături de adevărata Martine, i-a fost prezentată și o falsă Martine, pe care, în cele din urmă, președintele a adoptat-o. Recent, cele două Martine s-au căsătorit. În fotografia de sus : fiica adoptivă, cu soțul ei, căpitan în armata țării ; în fotografia de jos, fiica legitimă, cu soțul ei, student în medicină.

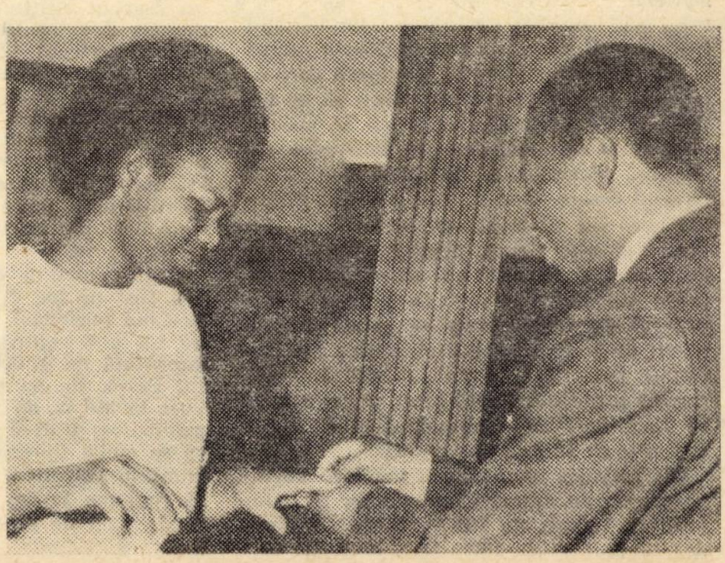

POSTA REDACȚIEI

Relații chino-franceze

Gabriel Ionescu, București. 1. Anunțata călătorie a președintelui francez Georges Pompidou în R.P. Chineză, în luna septembrie, este, într-adevăr, prima vizită a unui șef de stat vest-european la Pekin. Legăturile dintre cele două țări s-au dezvoltat constant și pe diverse planuri de la stabilirea relațiilor diplomatice, la 27 ianuarie 1964. (În acel moment, Franța era primul stat occidental care stabilea relații diplomatice cu R. P. Chineză la rang de ambasadă ; Marea Britanie, care recunoscuse R.P. Chineză în 1950, nu avea la Pekin decît un însărcinat cu afaceri). Numeroase personalități ale vieții politice și culturale franceze au făcut vizite în China în anii trecuți. Edgar Faure a vizitat Pekinul în două rînduri, în 1957 și în 1963. André Malraux a călătorit în R.P. Chineză în 1965 și, primit de președintele Mao Tzedun, i-a înmînat acestuia o scrisoare din partea generalului Charles de Gaulle. În 1970, au călătorit la Pekin ministrul planului și amenajării teritoriului, André Bettancourt, și Maurice Couve de Murville, fost prim-ministru. În 1971, Alain Peyrefitte a condus o delegație parlamentară în R.P. Chineză. În 1972, Pierre Mendès-France a făcut, de asemenea, o vizită la Pekin. De cealaltă parte, în septembrie — octombrie 1971 ministrul chinez al comerțului, Pai Siankuo, a fost la Paris, iar în noiembrie 1972, Ciao Kuanhuan, ministrul adjunct al afacerilor externe. 2. Viitoarea călătorie la Pekin a lui Henry Kissinger este a patra pe care consilierul special al președintelui Nixon o întreprinde în R.P. Chineză : prima a fost în iulie 1971, a doua în octombrie același an, a treia, însoțindu-l pe președinte, în februarie 1972.

Vasile Tiu, com. Starchiojd, satul Bătrîni, jud. Prahova. În Suedia, șeful statului este regele Gustav VI Adolf (din octombrie 1950). În Norvegia, șeful statului este regele Olav V (din septembrie 1957). Șeful statului danez este regina Margarethe II (din ianuarie 1972).

C. N., Bușteni. Vă mulțumim pentru observații. Aveți într-o totul dreptate.

Nicolae Stoica, Gornet, jud. Prahova. Nu sîntem în posesia unor informații noi în legătură cu activitatea „Escadronului morții". Vom avea în vedere propunerea dv.

Szekely Imre, Hunedoara. 1. Hitler a fost fiul unui vameș austriac. 2. Este adevărat că în multe țări occidentale femeile sînt plătite la muncă egală, cu salarii mai mici decît bărbații. Dar, deși în Carta Națiunilor Unite se vorbește de egalitate între oameni indiferent de sex, religie și rasă, O.N.U. nu poate interveni pentru îndreptarea situațiilor la care vă referiți, întrucît țin de jurisdicția internă.

Alexandru Dan, București. 1. Procesul intentat lui Juan Corona se apropie de sfîrșit. După cum am mai scris în cadrul acestei rubrici (nr. 24 din 1971), Corona, importator de forță de muncă clandestină, a fost acuzat pentru uciderea a 25 de persoane, muncitori agricoli mexicani, la Yuba City. Procesul a fost amînat, deoarece Corona a suferit mai multe crize cardiace după arestare. Au fost audiați peste o sută de martori și acumulate peste 1 000 de dovezi ale vinovăției lui Corona. Potrivit legilor californiene, acesta poate fi condamnat la închisoare pe viață. 2. Recentul accident aviatic din Nigeria e unul din cele mai tragice din întreaga istorie a aviației. Un avion „Boeing 707" aparținînd companiei Royal Jordanian Airlines, împrumutat de compania Nigerian Airways, aducea pelerini musulmani de la Mecca. În momentul aterizării — pe un vînt puternic și o vizibilitate redusă — pe aeroportul Kano (în nordul Nigeriei), avionul a luat foc. Se pare că, datorită vizibilității reduse, avionul a atins pămîntul înainte de a fi apărut pista, una din roți s-a rupt, au urmat dezechilibrul avionului, căderea într-un șanț și explozia. Numărul victimelor — 156 persoane.

Dumitru Vladimir, Brașov. 1. Ministrul britanic al aviației, Michael Heseltine, declara în Camera Comunelor, imediat după anunțul companiilor nord-americane „Panam" și „T.W.A." privind refuzul de a cumpăra avioane „Concorde", că guvernul britanic nu are îndoieli în ceea ce privește viitorul aparatului, întrucît alte piețe rămîn deschise. Următoarele anunțuri prin care și alte companii au renunțat la supersonicul franco-britanic, nu au schimbat părerea ministrului și a guvernului. Vă sugerăm consultarea articolului „Concorde-story" publicat în nr. 7 al revistei, în care veți afla răspunsuri la întrebările dv. 2. Fiicele fostului președinte Lyndon Johnson se numesc Lynda și Luci.

Andrei Teodor, Arad. În nr. 6 al revistei, am oferit un răspuns întrebării dv. privind unele acțiuni întreprinse pentru salvarea Veneției. Adăugăm că guvernul italian a prevăzut un credit de 300 miliarde lire pentru salvarea orașului. Legea, aprobată de Senat, va trebui aprobată și de Camera Deputaților, care se va pronunța, probabil, în luna martie. Legea amintită împiedică crearea vreunei alte zone industriale în regiunea mării, iar cea care a început deja să fie amenajată nu va fi folosită atîta timp cît un plan de amenajare a regiunii nu va fi pus la punct. În momentul în care va fi definitiv votată, legea va însemna limitarea zonei industriale a Veneției, salvarea orașului și crearea unei mari concentrări industriale la gura Padului. Datorită acestor aspecte și consecințelor ce decurg, discuțiile și controversele în jurul legii sînt destul de aprinse. În ceea ce privește „Casa per il Mezzogiorno", acest organism se ocupă și cu studierea posibilităților de curățire și depoluare a portului Neapole. Gradul de poluare a apelor portului a sporit considerabil în ultimul timp, producînd îngrijorarea mai ales datorită faptului că mult frecventatele insule Capri și Ischia, de către turiști, se află în această regiune.

General-maior inginer Ștefan Ispas, București. Sîntem într-o totul de acord cu observațiile dumneavoastră. Vă mulțumim pentru sesizare, pe care o reproducem mai jos :

În finalul răspunsului, adresat cititorului Grigore Petrescu din Tîrgoviște se spune : „...între care construcția în comun a Airbus-ului, **o variantă franco—vest-germană a Concorde-ului**".

Cunoscînd situația, fac următoarele precizări :

1. Avionul Concorde este un avion de transport pasageri supersonic lung curier (cu distanță mare de zbor) și se realizează în cooperare de către Anglia (firma British Aircraf Corporation) și Franța (firma Société Nationale Industrielle Aerospatiale).

2. Avionul denumit Airbus este un avion de transport pasageri subsonic mediu curier (cu distanță medie de zbor), ce se realizează prin cooperare, în principal, de către Franța (firma Société Nationale Industrielle Aerospatiale), Republica Federală a Germaniei (firmele — Vereinigte Flugtechnische Werke și Messerschmitt — Bölkow — Blom) și Anglia (firma Hawker Siddeley Aviation). La acest program mai participă Belgia, Olanda, Spania și Italia.

Întrucît între cele două tipuri de avioane există deosebiri esențiale (viteza de zbor, capacitatea de transport, distanța de zbor etc.) rezultă că Airbus-ul nu poate fi în nici un caz o variantă franco—vest-germană a Concorde-ului.

Iată și principalele caracteristici ale celor două avioane :

	Concorde	Airbus
Destinația avionului	Transport pasageri pe distanțe mari cu viteză supersonică	Transport pasageri pe distanțe medii cu viteză subsonică
Parteneri la cooperare	Franța Anglia	Franța R.F.G. Anglia Belgia Italia Spania
Data luării hotărîrii comune de lansare a programelor	1963	1969
Data executării primului zbor	mai 1969	octombrie 1972
Capacitatea de transport	128-144 pasageri	259—302 pasageri
Greutatea maximă	152 000 kg.	132 000 kg.
Viteza de croazieră	2 230 km/oră	937 km/oră
Distanța de zbor	6 470-7 080 km.	2 070—3 900 km.
Număr motoare	4	2
Tracțiune motoare	18 116 kgf.	22 200 kgf.

POSTA REDACȚIEI

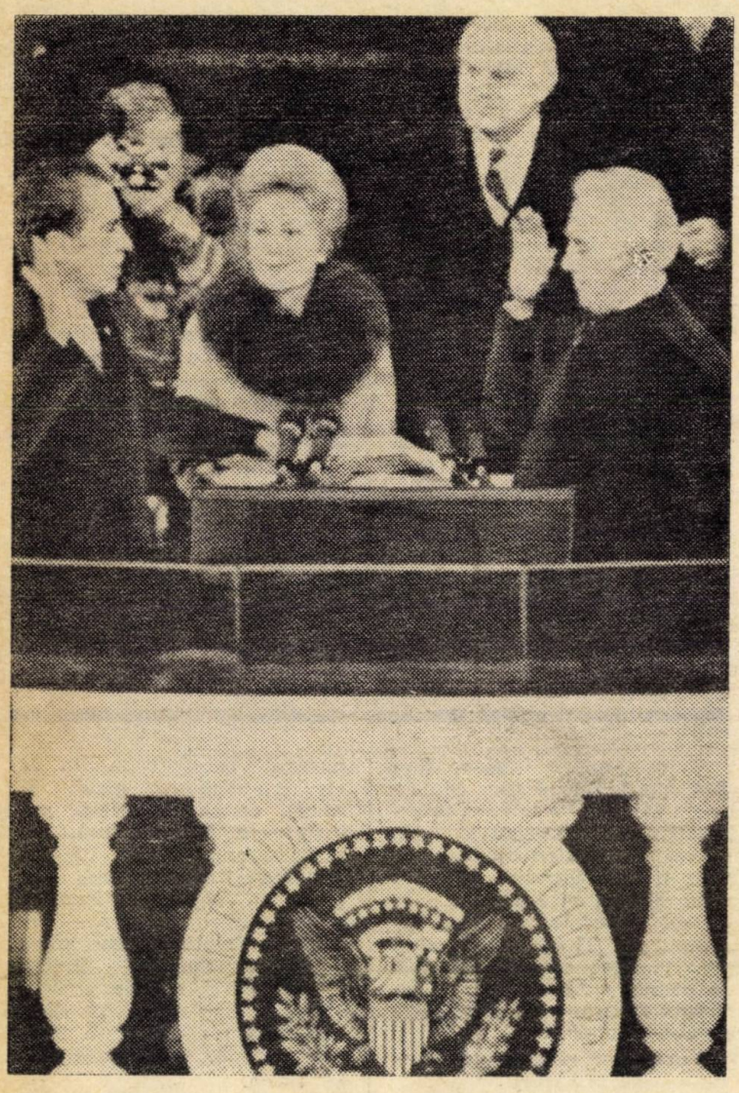

Al. Sima, Sinaia. Președintele Richard Nixon a depus jurămîntul pentru al doilea mandat (în fotografie) în fața judecătorului Warren E. Burger, președinte al Curții Supreme a Statelor Unite. Ceremonia s-a desfășurat la Washington. Președintele era însoțit și de soția sa, Patricia Nixon.

Alexa Savu, București. Arhiepiscopul Makarios (pe numele său adevărat Mihail Christodoulos Mouskas), născut în 1913, a studiat la Atena și la Boston. Episcop de Kition în 1948, se face purtătorul de cuvînt al independenței pentru care majoritatea populației grecești din Cipru se pronunță într-un plebiscit din ianuarie 1950. În același an devine arhiepiscop al Ciprului, sub numele de Makarios al III-lea și, totodată, conducător al comunității grecești din insulă. În această calitate, Makarios se pronunță insistent pentru abolirea statutului colonial și proclamarea independenței, cauză pe care o apără la diferite întruniri internaționale, între care O.N.U. și conferința de la Bandung din 1955. Este arestat de autoritățile britanice în 1956 și deportat în insulele Seychelles, apoi eliberat în 1957, an în care prezintă din nou situația insulei la O.N.U. În urma unor conferințe de la Zürich și Londra în problema cipriotă, insula obține independența în februarie 1959. Este ales șef al statului în decembrie 1959. Partidul Frontul patriotic, pe care îl conduce, obține majoritatea în alegerile din iulie 1960, iar la 16 august 1960 Ciprul se proclamă republică. Sperăm să fi răspuns întrebării dv. prin această scurtă biografie a lui Makarios. Vă sugerăm și consultarea interviului publicat de revista noastră în nr. 7.

Relațiile Norvegiei cu Piața comună

Stan Moise, București. În urma referendumului din toamna trecută privind aderarea la Piața comună, încheiat, după cum se știe, cu înfrîngerea guvernului Bratteli, noul guvern, condus de Lars Korvald, își propunea, în chiar declarația de guvernare, să înceapă cît mai curînd negocieri cu Piața comună pentru încheierea unor acorduri. Prin urmare, împotrivindu-se ideii de a deveni membri deplini ai organismului economic vest-european, noii conducători opinează că sînt necesare acorduri cu C.E.E. Contactele cu Piața comună au fost mai intense după lărgirea efectivă a organismului și s-au încheiat cu hotărîrea din 5 februarie a miniștrilor afacerilor externe care au pus la punct mandatul de negociere cu Norvegia : este vorba de un acord de liber schimb asemănător celui pe care l-au obținut alte țări europene necandidate la Piața comună. Cum aceste din urmă acorduri urmează a intra în vigoare la 1 aprilie a.c., se pare că vor urma negocieri „accelerate" cu Norvegia, pentru ca un eventual acord asemănător să înceapă a funcționa la aceeași dată. Acordul nu se va referi și la problemele agricole. După punerea la punct a mandatului de negociere cu Norvegia încredințat Comisiei C.E.E., mai urmau a fi rezolvate două probleme : 1) definirea pentru anumite produse, cum ar fi aluminiul și produse electrochimice, a unei perioade tranzitorii mai lungi decît cei cinci ani prevăzuți în mod normal pentru alte sectoare, pentru a permite industriei vest-europene să se adapteze progresiv la suprimarea drepturilor vamale asupra produselor norvegiene, deosebit de competitive ; 2) să permită Marii Britanii, printr-o reducere parțială, dar substanțială, a drepturilor vamale, continuarea aprovizionării de pe piața norvegiană cu filé de pește. În ceea ce privește situația din Norvegia în legătură cu raporturile acestei țări cu Piața comună, vom reveni cu detalii într-un alt răspuns.

Sandu Alexa, București. Organizația extremistă palestiniană „Septembrie negru" e cunoscută numai de trei ani, iar acțiunile sale sînt condamnate de mare parte din organizațiile palestiniene. Dintre acțiunile atribuite ei (sau revendicate) amintim : uciderea, în noiembrie 1971, a premierului iordanian Wasfi Tall, în fața hotelului Sheraton din Cairo ; atentatul împotriva ambasadorului iordanian la Londra, în decembrie 1971, în timpul căruia a ucis șoferul ambasadorului ; deturnarea, în mai 1972, a unui avion aparținînd companiei „Sabena" pe aeroportul din Tel Aviv ; în aceeași lună, pe același aeroport, atacul cu bombe al celor trei japonezi membri ai organizației, atentat soldat cu numeroase victime ; atentatul din timpul Olimpiadei, august 1972 ; diferite „bombe poștale" (exploziv introdus în scrisori) adresate ambasadorilor israelieni la Londra, Paris, Geneva, Viena, Bruxelles, New York, Montréal ; octombrie 1972 : sechestrarea avionului „Boeing-727" al companiei „Lufthansa", în schimbul celor trei prizonieri supraviețuitori ai atentatului de la München.

Victor Saltzman, Turda. Amănunte despre faraonul Tutankamon și domniile egiptene veți găsi într-un dicționar enciclopedic sau „Istoria lumii în date". În legătură cu articolul despre care ne scrieți, nu ne putem pronunța înainte de a avea manuscrisul.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef : Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internațional 18.52.63 și 18.53.55. Telex 197. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate: prin întreprinderea „ROMPRESFILATELIA" – serv. Import-Export Presă – București, Calea Griviței nr. 64–66, P.O.B. – 2001.

C.P.C.S.

PÎNĂ LA 25 FEBRUARIE, mari reduceri de preţuri de la 10% la 25%

Folosiţi acest prilej pentru a vă procura, cu realizări de economii:

— confecţii (paltoane, pardesie, fuste)

— încălţăminte (cizme, ghete)

— galanterie (fulare, baticuri)

— marochinărie (mănuşi de piele)

Multe dintre aceste articole se vînd şi cu plata în rate.

REŢINEŢI, NUMAI PÎNĂ LA 25 FEBRUARIE!

Cab PCR

C.E.I.L. – ORADEA vă oferă garniturile complexe

Dacia

Lucrate îngrijit, cu furnir de mahon, garniturile DACIA sînt lustruite cu lacuri poliesterice rezistente la umezeală şi căldură. Elegante şi sobre prin culorile folosite, garniturile DACIA realizate la Fabrica de mobile ALFA-ORADEA satisfac gusturile celor mai exigenţi cumpărători

Lei 2

C.E.I.L. ORADEA, Şoseaua Borşului Km. 3, judeţul Bihor

Nr. 9 22 februarie 1973

LUMEA

CABINETUL DE LECTURĂ SIBIU

Cine suportă devalorizarea dolarului ?

Din actualitatea internaţională

HANOI • PRAGA • NICOSIA

BONN • WASHINGTON

reportaj pe glob

SALZBURG

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi alţi conducători ai partidului şi statului în mijlocul ceferiştilor şi petroliştilor, după solemnitatea unor decorări cu prilejul sărbătoririi a 40 de ani de la eroicele lupte muncitoreşti din ianuarie-februarie 1933

Semnarea de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, şi Agostinho Neto, preşedintele Mişcării Populare pentru Eliberarea Angolei, a Comunicatului comun cu privire la vizita în România a delegaţiei M.P.L.A.

Primirea de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele Consiliului de Stat, a delegaţiei Confederaţiei generale a industriei italiene, condusă de Renato Lombardi

CABINETUL DE PARTID
SIBIU

LUMEA

9 (487)

22 februarie 1973

ARTICOLE ȘI CORESPONDENȚE

La Hanoi, în aceste zile. Emil Georgescu 2

Devalorizarea sau noua strategie monetară americană. Ilie Șerbănescu 3

Vom lupta pînă la victorie. Dr. Agostinho Neto 6

Washington. Combaterea pirateriei și perspectiva unor reconsiderări. Constantin Alexandroaie 10

În dezbaterea Bundestagului : Tratatul dintre R.F.G. și R.D.G. Vasile Crișu 11

Nicosia. Prelungirea mandatului prezidențial. Alexandru Cimpeanu 12

Costul înarmărilor — 200 miliarde. Radu Pascal 13

Canada. Un echilibru fragil. Stelian Țurlea 22

O filă bizară din cronica ultimului război : Noi dezvăluiri privind „episodul Hess" (2). Nicolae Minei 23

DIN ȚĂRILE SOCIALISMULUI

R. S. Cehoslovacă. Cele „șase zile fierbinți" din februarie 1948. Constantin Prisăcaru 7

Politica economică a Iugoslaviei în 1973. Borisav Jovici 8

REPORTAJ PE GLOB

Salzburg. N. Popescu-Bogdănești 16

RĂSPUNDEM CITITORILOR

Internaționala socialistă — orientări actuale. Aurel Zamfirescu 18

Clauza națiunii celei mai favorizate și regimul preferințelor. Mircea Lupescu 19

1000 + 1 20

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

Le Nouvel Observateur, International Herald Tribune, Il Messaggero, Borba, Le Monde 26–29

PROFIL

Nikolai Viktorovici Podgornii, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., președinte al Sovietului Suprem al U.R.S.S. 29

POȘTA REDACȚIEI 30–32

VIZITA lui Henry Kissinger, consilierul special al președintelui Nixon, la Hanoi, a prilejuit o examinare aprofundată a modului de aplicare a Acordului de la Paris cu privire la Vietnam. Discuțiile au abordat raporturile dintre R. D. Vietnam și Statele Unite în perioada postbelică. Unul din subiectele dezbătute : contribuția S.U.A. la opera de reconstrucție în Vietnam (pag. 2).

ACUM 25 de ani, Cehoslovacia trăia un moment hotărîtor pentru destinele ei : în februarie 1948 s-a instaurat definitiv puterea clasei muncitoare, a întregului popor ; s-au pus atunci bazele transformării socialiste a societății cehoslovace. Aniversarea are loc astăzi în condițiile efortului tuturor oamenilor muncii, cehi și slovaci, pentru înflorirea și prosperitatea patriei lor socialiste (pag. 7).

BLOCATE cu ani în urmă, după invazia eșuată de la Playa Giron, relațiile dintre Cuba și S.U.A. au fost marcate de un eveniment diplomatic de certă importanță : la Havana și Washington s-a semnat memorandumul asupra înțelegerii privitoare la deturnarea de avioane și nave și asupra altor delicte. Observatorii apreciază că acest moment ar putea constitui un punct de plecare pentru ameliorarea relațiilor dintre Cuba și S.U.A. La pag. 10 publicăm textul integral al acordului și o corespondență din Washington

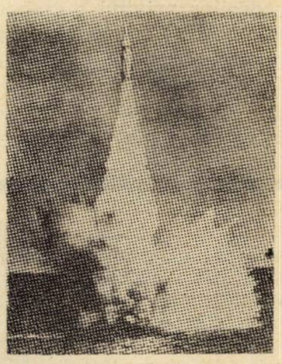

ÎN LUME se cheltuiesc, anual, 200 de miliarde dolari pentru înarmare. Creșterea bugetelor militare irosește imense resurse materiale și umane. Despre consecințele social-economice ale cursei înarmărilor și necesitatea de a se adopta măsuri energice în favoarea dezarmării — la pag. 13.

ESCAPADA făcută în Anglia de către **Rudolf Hess**, una din principalele căpetenii naziste ale celui de-al treilea Reich, constituie un episod bizar din istoria celui de-al doilea război mondial. La mai mult de 30 de ani de la consumarea sa, aceasta continuă să suscite aprinse controverse, atît în ceea ce privește obiectivul ei real, cît și factorii care au determinat-o (pag. 23).

La Hanoi, în aceste zile

Pe aeroportul Giam Lam din Hanoi : primul lot de prizonieri americani eliberați. Pînă în prezent, numărul prizonierilor americani puși în libertate se ridică la 163

Corespondență de la Emil Georgescu

Aici, la Hanoi, actualitatea politică a ultimei săptămîni a fost marcată de vizita de patru zile a lui Henry Kissinger, consilier special al președintelui S.U.A. Fiind prima vizită la un asemenea nivel între cele două state, recenta vizită la Hanoi a consilierului american reflectă cotitura înregistrată în relațiile dintre cele două țări în urma acordului intervenit la Paris, la 27 ianuarie. Ea exemplifică, totodată, largile perspective deschise de acord spre reconciliere și normalizarea raporturilor dintre R.D. Vietnam și Statele Unite.

În cursul vizitei sale, Henry Kissinger s-a întîlnit și a purtat îndelungi și serioase discuții cu premierul Fam Van Dong, cu Le Duc Tho, consilier special al delegației R.D. Vietnam la conferința de la Paris, cu Nguyen Duy Trinh, vicepremier și ministru al afacerilor externe, cu alte persoane oficiale. Roadele acestor discuții s-au reflectat în comunicatul dat publicității la 14 februarie.

Cu prilejul vizitei — se arată în comunicat — a fost examinată aplicarea acordului de la Paris cu privire la Vietnam în perioada care a trecut de la semnarea sa. Cele două părți au luat în discuție o serie de măsuri menite să îmbunătățească și să accelereze aplicarea acordului. S-a convenit, de asemenea, să se continue schimbul periodic de vederi în scopul asigurării aplicării stricte a dispozițiilor documentelor semnate la 27 ianuarie. În acest sens, convorbirile angajate între cele două părți sud-vietnameze în vederea realizării prevederilor privind autodeterminarea Vietnamului de sud au fost salutate ca venind în întîmpinarea unor stipulații ale acordului semnat.

Discuțiile au acordat atenție deosebită raporturilor dintre R.D. Vietnam și Statele Unite în perioada postbelică. În legătură cu aceasta, a fost subliniată, ca o problemă deosebit de importantă, contribuția S.U.A. la vindecarea rănilor războiului și la reconstrucția R.D. Vietnam. S-a hotărît instituirea unui organism permanent — Comisia economică mixtă, alcătuită dintr-un număr egal de reprezentanți ai fiecărei părți și însărcinată cu dezvoltarea relațiilor economice dintre R.D. Vietnam și S.U.A. În final, cele două părți au ajuns la un acord asupra unor principii generale, care să îndrume în viitor relațiile lor reciproce. Potrivit acestor principii, toate prevederile acordului de la Paris și ale protocoalelor sale trebuie să fie aplicate pe deplin și cu minuțiozitate ; R.D. Vietnam și Statele Unite trebuie să depună eforturi în vederea stabilirii unor noi relații, bazate pe respectarea reciprocă a independenței și suveranității, pe neamestecul în treburile interne, pe egalitatea în drepturi și avantajul reciproc ; s-a exprimat convingerea de către ambele părți că normalizarea relațiilor dintre ele va contribui la asigurarea unei păci stabile în Vietnam, la cauza păcii în Indochina și în Asia de sud-est.

Aici, la Hanoi, observatorul are sentimentul că înțelege poate mai bine decît oriunde întregul sens al deziderateler spre care năzuiesc relațiile dintre statele lumii: respect mutual, neamestec în afacerile interne, egalitate în drepturi, avantaj reciproc. În urmă cu două luni, casele capitalei nord-vietnameze, străzile, cartierele sale erau supuse zilnic bombardamentelor, alarmele aeriene întrerupeau activitatea populației Hanoiului. Azi, la Hanoi, viața pașnică și-a reluat cursul. Se îndepărtează ruinele, se reconstruiește, se ridică și se refac fabrici, s-au redeschis cinematografele și piețele de flori. Revenirea la o existență pașnică, constructivă a Vietnamului este o evidentă dovadă a imposibilității sugrumării prin forță a dorinței de libertate a unui popor, dar și a inevitabilului triumf final pe care-l obține și-l va obține întotdeauna spiritul negociator, înțelegerea și bunăvoința reciproc manifestate. Dialogul purtat de Henry Kissinger cu conducătorii R.D. Vietnam, însăși prezența sa la Hanoi, a exemplificat excelent aceste adevăruri. Gesturi simbolice : consilierul special al președintelui S.U.A. a vizitat spitalul Banh Mai și strada Kham Thien, puternic afectate de ultimele bombardamente din decembrie anul trecut. Pe strada Kham Thien, Henry Kissinger a depus o jerbă de flori la monumentul ridicat în cinstea locuitorilor pașnici uciși în seara zilei de 26 decembrie.

Concomitent cu vizita reprezentantului guvernului american la Hanoi, s-a menținut în tot acest timp, în atenția observatorilor, aplicarea prevederilor acordului de la Paris. În această săptămînă, a avut loc eliberarea celui de-al doilea grup de prizonieri americani capturați și deținuți în R.D. Vietnam. Cu cei 20 de prizonieri eliberați recent, numărul prizonierilor americani puși în libertate de R.D. Vietnam, în decurs de o săptămînă, se ridică la 163. În cadrul schimbului de prizonieri, trebuie amintite, de asemenea, ceremoniile organizate de reprezentanții Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud pentru primirea compatrioților și a combatanților sud-vietnamezi puși în libertate de autoritățile de la Saigon.

Întregul popor vietnamez se află în prezent, angrenat în vastul proces de refacere a țării. Într-un recent interviu acordat ziarului „Pravda", premierul Fam Van Dong, referindu-se la sarcinile refacerii economiei R.D. Vietnam, arăta că „trebuie să fie mobilizate toate forțele constructive ale poporului ; pentru construcția socialistă trebuie folosite inteligența, energia și talentul poporului, care s-au manifestat strălucit în anii războiului". „Dacă pacea în Vietnam va fi trainică, a apreciat premierul R.D. Vietnam, aceasta va avea o influență favorabilă asupra situației din această regiune în ansamblu, asupra desfășurării construcției socialiste în R.D. Vietnam și asupra perspectivelor de unificare a țării". El a subliniat hotărîrea guvernului Republicii Democrate Vietnam și a Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud de a se situa pe poziția respectării depline a întregului complex de măsuri ale acordului de la Paris.

Pentru a patra oară la Pekin ; consilierul special al președintelui Nixon, Henry Kissinger, a fost primit de președintele Mao Tzedun, cu care a avut o convorbire amplă și sinceră, într-o atmosferă destinsă. Cu același prilej, Henry Kissinger s-a întîlnit și cu premierul Ciu En-lai ; s-a reafirmat dorința de a depune eforturi pentru normalizarea relațiilor dintre cele două țări, în spiritul comunicatului chino-american de la Șanhai

DEVALORIZAREA
sau noua strategie monetară americană

Recenta erupție monetară occidentală a avut un deznodămînt pe care, înaintea declanșării acesteia și chiar înaintea apogeului ei, puțini îl scontau : o nouă devalorizare a dolarului. Era puțin previzibil ca S.U.A., la numai un an de la trecuta devalorizare, să accepte din nou luarea unei măsuri pe care, timp de decenii, o respinseseră, considerînd-o în afara oricărei discuții, o problemă „tabu".

S-a pus adesea întrebarea — „ce este moneda ?". Mii de definiții au fost avansate, dar se pare că numai una a reușit să-i fixeze concentrat, sintetic, funcțiile și rolul : „o încredere transferabilă". Ani în șir, în ultimul deceniu, Statele Unite au folosit întreaga lor influență economică și politică pentru a păstra impresia acestei încrederi, deși realitățile pieței erau altele. Căci, în măsura în care dolarul — așezat la sfîrșitul războiului, alături de aur, la baza sistemului valutar occidental — ar fi fost atins printr-o recunoaștere oficială a pierderilor sale de poziție, tocmai încrederea în acesta ar fi fost sensibil lovită și, odată cu ea, mitul dolarului „tot atît de bun ca și aurul".

De aceea, în prezent, a surprins tocmai „nonșalanța" cu care actuala Administrație americană s-a desprins de un mit, făcînd din devalorizarea dolarului o uzanță, un fapt obișnuit sau cu care atît Statele Unite cît și străinătatea trebuie să se obișnuiască. Prin urmare, nu ar putea fi trecută cu vederea semnificația celei de-a doua devalorizări a dolarului, care marchează, în fond, o importantă schimbare în strategia economico-politico-financiară americană, cu largi implicații asupra întregului complex de relații interoccidentale.

La sfîrșitul războiului, pe baza raporturilor de forțe de atunci, Statele Unite au determinat instituirea unui sistem valutar care a conferit dolarului un statut privilegiat, acesta fiind investit, ca și aurul, cu funcțiile de mijloc de plată cu acceptare internațională deplină și de rezervă monetară. Premisele mitului erau create. Cvasitotalitatea rezervelor de aur se găseau în S.U.A., celelalte țări occidentale deținînd cantități puțin importante, în orice caz mult sub nivelul nevoilor lor, legate îndeosebi de refacerea economică. Rolul de a asigura mijloacele de plată internaționale necesare dezvoltării economice și expansiunii schimburilor comerciale a fost transferat, într-o atare situație, dolarului. Inițial, chiar celelalte țări occidentale, în lipsa altor mijloace de plată (aur sau chiar mărfuri pentru export) au solicitat dolari. Condiția pentru a-i avea la dispoziție era aceea ca S.U.A. să cheltuiască, anual, în străinătate mai mult decît încasau, cu alte cuvinte să cunoască un deficit permanent al balanței lor de plăți. Statele Unite și-au dat seama de avantaje. Mașina de fabricat dolari-hîrtie a fost pusă în funcțiune, iar deficitul balanței de plăți a fost transformat în instrumentul expansiunii economico-politice și financiare americane în străinătate, cu dolarii astfel exportați fiind cumpărate uzine, întreținute baze militare etc. Dar, în acest mod, s-au acumulat în străinătate zeci de miliarde de dolari, în schimbul cărora posesorii lor puteau, teoretic, să pretindă, în orice moment, Statelor Unite aur. Într-o anumită măsură le-au și pretins, aproape 14 miliarde de dolari aur părăsind S.U.A. de-a lungul anilor, rezervele americane de aur scăzînd de la peste 24 miliarde dolari în primii ani postbelici la mai puțin de 11 miliarde încă în 1968.

În aceste condiții, a devenit evident că Statele Unite nu mai puteau compensa în aur deținerile de monedă americană din străinătate, cifrate la peste 60 miliarde dolari. Procesul convertirii trebuia oprit, întrucît, dacă ar fi continuat, rezervele de aur ale S.U.A. s-ar fi epuizat complet, dolarul ar fi devenit pasibil de a se prăbuși, dar odată cu el, s-ar fi prăbușit și întregul eșafodaj monetar occidental. Astfel, în 1968, cînd convertirile ajunseseră la punctul critic, autoritățile celorlalte țări occidentale, pentru a evita o catastrofă, au acceptat să nu mai convertească în aur dolarii pe care îi dețineau ca rezerve oficiale. Dar, pentru deținătorii particulari de dolari (bănci, societăți industriale, particulari propriu-ziși), a început perioada „marii neîncrederi" în moneda americană. Nu pentru că ar fi dorit neapărat să posede aur în schimbul dolarilor, ci pentru că începeau sentimentul de a nu mai avea la dispoziție libertatea de a alege, în condițiile în care dolarul nu mai constituia varianta sigură.

De aici încolo, capătă proporții amenințătoare mișcările speculative ale masei de monedă americană din străinătate, epopeea dolarilor rătăcitori pe piețele neamericane. Cum apare posibilitatea unui plasament mai sigur, ei se îndreaptă într-acolo, în cuantumuri de miliarde și chiar zeci de miliarde, cerînd transferarea sumelor în monede cu situație stabilă sau cu perspectivă și dezechilibrînd, într-un sens sau altul, balanțele de plăți ale unor țări (în mod artificial și nu ca urmare a unor considerente economice sau comerciale).

Încetarea pe plan practic a convertibilității în aur a dolarilor a însemnat prima lovitură importantă dată sistemului „etalon aur-valută". Acesta nu mai era „aur-valută", ci era pur și simplu „etalon dolar". S.U.A. păreau să cîștige bătălia, de vreme ce aurul era condamnat să nu mai aibă nici un rol, iar celelalte țări occidentale nu prea aveau la dispoziție alternative. Din punctul de vedere al S.U.A., această situație putea continua la nesfîrșit.

Dar schimbări economice deosebit de importante au determinat S.U.A. să-și reconsidere poziția. Rolul central l-a jucat accelerarea, marcată în ultimii ani, a fenomenului inflaționist în S.U.A. Politica monetară expansionistă pe plan intern și extern, cheltuielile militare fabuloase, exacerbate de războiul din Vietnam, sînt sursele acestei inflații. În urma ei, dolarul a pierdut sensibil și progresiv din valoare, în timp ce exporturile devin din ce în ce mai scumpe, iar importurile din ce în ce mai ieftine. Încă în 1970, președintele Nixon declara că „inflația ne expune unei invazii de produse străine, în timp ce competitivitatea noastră pe piețe externe scade". Un an mai tîrziu, pentru prima dată în acest secol, balanța comercială (soldul dintre importuri și exporturi) a S.U.A. se încheia în deficit, după ce în întreaga perioadă postbelică aceasta fusese puternic excedentară. S.U.A. pierdeau, astfel, suportul economic care le permitea să mențină o balanță de plăți deficitară (care cuprinde și soldul mișcărilor de capitaluri).

În plus, continuarea deficitului balanței de plăți mărea treptat datoria externă a S.U.A. Statele Unite își permiteau încă să refuze plata acesteia. Dar o îngrijorare tot mai profundă își făcea loc : dacă, la un moment dat, S.U.A. vor fi, totuși, nevoite să achite aceste datorii ? În același timp, transferurile masive de capital în străinătate ajunseseră, datorită cuantumului lor deosebit, să exercite o înrîurire negativă asupra activității economice interne,

În timpul valurilor de dolari speculativi... ←

...și după, dar calmul la bursă e relativ →

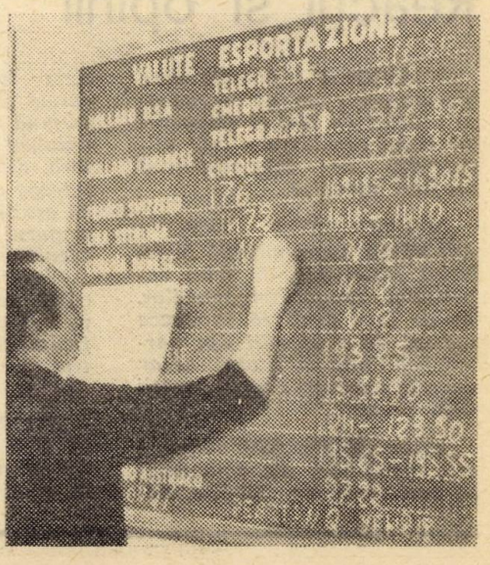

Arthur Burns, președintele sistemului federal de rezerve al S.U.A. (stînga), și Herbert Stein, președintele Comitetului Consilierilor economici ai Casei Albe. „Dacă celelalte țări nu cooperează, vom acționa singuri" (Stein)

Helmut Schmidt, ministrul de finanțe al R.F.G. : „Ar fi o nebunie să se considere că pericolul unor noi crize monetare este definitiv înlăturat"

Kiichi Aichi, minstrul de finanțe al Japoniei : „Ne vom concentra asupra obținerii unui rol mai important în ce privește «drepturile speciale de tragere» ca un factor de rezervă esențial, în locul dolarului"

determinînd o creștere economică mai scăzută în comparație cu alte țări occidentale, cu implicația ei directă — un șomaj ridicat. Altfel spus, în ciuda unor avantaje pe care deficitul balanței de plăți le mai prezenta pentru S.U.A., acesta începuse să se contureze ca o povară tot mai greu de suportat, grevînd asupra dezvoltării echilibrate a economiei interne americane. Totul impunea o schimbare de strategie economică internă și externă.

Aceasta s-a produs „în maniera Nixon": rapid, brusc, abrupt, ca o bombă. În august 1971, cînd nimeni nu se aștepta, Casa Albă a anunțat o serie de măsuri, printre care suspendarea oficială a convertibilității în aur a dolarului, încetarea susținerii monedei americane pe piețele externe, impunerea unei suprataxe de 10 la sută asupra importurilor. Suspendînd convertibilitatea în aur a dolarului, S.U.A. puneau capăt uneia dintre prevederile de bază ale sistemului aur-valută, declinîndu-și orice fel de responsabilitate față de datoria lor externă — masa de dolari lăsați în străinătate de deficitul prelungit al balanței de plăți americane. Încetarea susținerii dolarului pe piețele externe însemna devalorizarea „de facto" a dolarului, fiind cert — așa cum, de altfel, s-a și întîmplat — că piața va cota dolarul la un curs inferior celui în vigoare. Suprataxa asupra importurilor era folosită ca o monedă de schimb, ridicarea ei fiind condiționată de acordul celorlalte țări occidentale de a contribui la corectarea deficitului balanțelor, comercială și de plăți, ale S.U.A.

„Să înlăturăm sperietoarea devalorizării" — cu aceste cuvinte își anunța președintele Nixon noua strategie economică externă. Mitul intangibilității dolarului era abandonat. În schimb, erau cerute, în mod răspicat, partenerilor occidentali concesii, în special comerciale și în domeniul sporirii contribuției lor financiare la programele militare atlantice. Devalorizarea devenea instrumentul estompării dificultăților interne, al redresării conturilor externe, al noii strategii economice.

Sfîrșitul anului 1971 părea să marcheze primele rezultate ale noii strategii. S.U.A. consfințeau pe plan oficial devalorizarea dolarului — cerută de parteneri —, ridicau suprataxa asupra importurilor, obținînd, în schimb, revalorizarea monedelor principalelor țări occidentale. Ambele măsuri erau, însă, de natură să acționeze în același sens, contribuind la creșterea competitivității externe a mărfurilor americane și, dimpotrivă, la reducerea celei a mărfurilor partenerilor.

Efectele lor nu au fost însă resimțite în 1972. Deficitul balanței comerciale americane a crescut la peste 6 miliarde dolari, iar cel al balanței de plăți la peste 13 miliarde dolari. Statele Unite au considerat că au, astfel, motive în plus pentru a-și completa, întregi și pune în aplicare noua strategie. În toamna anului trecut, pentru prima dată, Casa Albă a comunicat oficial modul în care concepe reforma structurilor relațiilor economice interoccidentale. Restructurarea sistemului valutar este concepută ca „o parte vitală" a acestei reforme generale, dar, totuși, numai o parte. La baza concepției americane stă teza : restructurări pe plan monetar în schimbul unor concesii pe plan comercial. Se acceptă ca, treptat, dolarul să devină o monedă ca toate celelalte, abandonîndu-și gradual statutul special, rolul său în sistemul valutar occidental urmînd a fi luat de „drepturile speciale de tragere" — noul mijloc de plată instituționalizat în cadrul F.M.I. Se preconizează, de asemenea, că țările care cunosc deficite sau excedente importante ale balanțelor lor de plăți ori comerciale trebuie să fie obligate să procedeze în mod automat la devalorizarea sau, respectiv, la revalorizarea monedelor lor, ceea ce înseamnă, în situația actuală, ca S.U.A. să devalorizeze dolarul, în timp ce anumiți parteneri să revalorizeze monedele lor, ambele măsuri acționînd în favoarea Statelor Unite. Totodată, este lansată oficial ideea unor negocieri cu partenerii, în cadrul cărora aspectele monetare și cele comerciale să fie strîns legate.

Cît despre reintroducerea convertibilității în aur a dolarului și reasumarea responsabilității S.U.A. de a acoperi, într-un fel sau altul, datoria lor externă, concepția avansată este că acest lucru ar putea fi posibil numai după ce relațiile comerciale și monetare vor fi puse pe alte baze, reforma valutară va fi deja înfăptuită, iar

Reacții și opinii

„L'AURORE" : *Inflația care bîntuie peste tot, care erodează nivelul de trai al popoarelor lumii occidentale, este alimentată de interminabilul conflict monetar.*

„WASHINGTON POST" : *Adoptarea unor măsuri legislative restrictive, de felul suprataxei asupra importurilor, nu ar face decît să provoace măsuri de represalii din partea celorlalte țări, ceea ce ar duce la agravarea unei situații deja precare.*

„FRANCE PRESSE" : *Pentru cele nouă țări ale comunității vest-europene lărgite, decizia italiană de a introduce cursul fluctuant al lirei, înseamnă un pas înapoi pentru uniunea economică și monetară, din moment ce Italia se retrage astfel din acordul din 24 aprilie 1972, care constituia singurul progres concret către această uniune. Iată o nouă „cădere" pentru „Europa agricolă", care vizează nu numai pe cei trei noi membri beneficiind de un regim special de tranziție, ci și „nucleul" inițial al celor șase.*

„FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG" : *Americanii doresc să folosească actuala criză pentru a smulge din partea statelor vest-europene și Japoniei concesii de ordin comercial și monetar. Dar un astfel de joc de pocher slăbește și mai mult încrederea în dolar și întărește rezistența țărilor care sînt astfel vizate.*

„COMBAT" : *Fără reformă monetară, nu poate exista o soluție durabilă. Ceea ce contează nu este reforma însăși, ci conținutul ei. Americanii au constatat un lucru foarte grav atît pentru ei cît și pentru partenerii lor : realinierea monetară din 1971 nu a rezolvat nimic ; nu a avut drept consecință un reflex al capitalurilor în Statele Unite ; departe de a fi ameliorat balanța americană de plăți, nici măcar nu a împiedicat creșterea considerabilă a deficitului. Miza crizei este deci comercială. Urmările vor fi inevitabil dure pentru industriile vest-europene și japoneze ; ele vor trebui să-și încetinească exporturile ; va fi vorba de o micșorare a cîștigurilor valorînd multe milioane de dolari. Faimoasele previziuni de relansare economică nu valorează nimic, dacă nu vom ține seama de efectele crizei monetare.*

CLAUDE MOISY, comentator al agenției „France Presse": *Satisfacția manifestată în Europa și Japonia față de soluția neașteptată a crizei monetare trebuie temperată în fața amenințării cu represalii comerciale, lansată de Washington, în același timp cu anunțarea devalorizării de 10 la sută a dolarului. Adept al „loviturilor de teatru" pe care le*

Valery Giscard d'Estaing, ministrul francez de finanțe: „Franța s-a pronunțat în favoarea devalorizării dolarului, intrucît criza monetară se datorează deficitului profund și persistent al balanței de plăți a Statelor Unite"

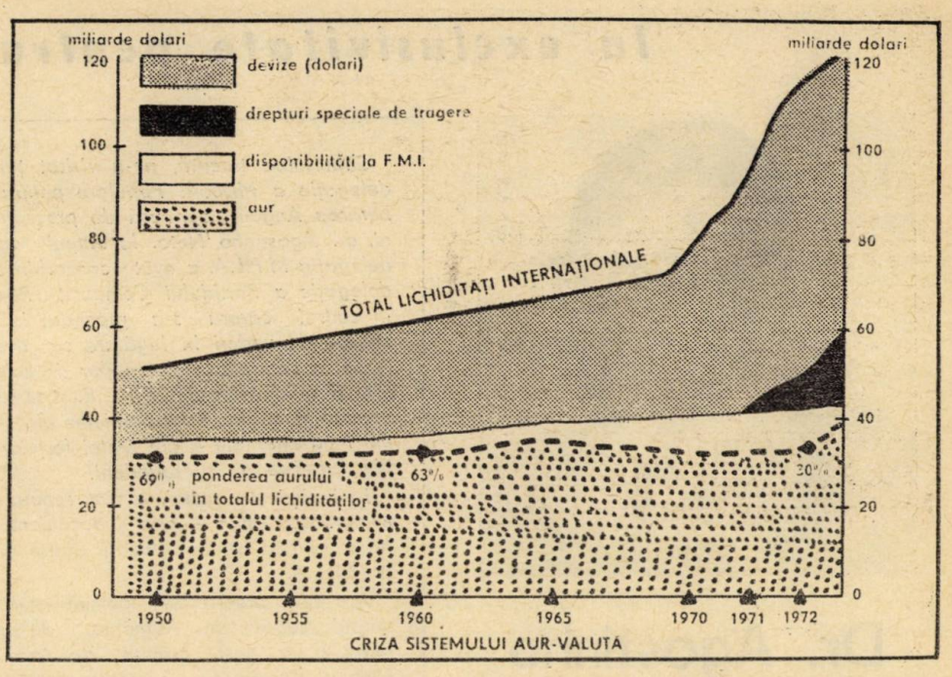

→

Creșterea lichidităților internaționale (mijloace de plată cu acceptare internațională) a avut loc nu pe seama aurului ci a dolarului

balanța de plăți americană va fi pe deplin echilibrată. Cu alte cuvinte, pînă atunci, celelalte țări occidentale sînt obligate, cel puțin pentru încă o bucată de timp, să se descurce singure în fața invaziei pe piețele lor a zecilor de miliarde de dolari rătăcitori, care le afectează conturile externe și care antrenează puternice tendințe inflaționiste în economia lor internă. În concepția americană, dolarii speculativi externi pot, deci, să-și continue nestingheriți peregrinările, acest lucru fiind în interesul Statelor Unite: „evadînd" masiv spre monedele ce oferă perspective, aceste mișcări speculative produc artificial excedente exorbitante în unele țări, situație în care, conform tezei americane, asemenea țări trebuie să procedeze la revalorizarea monedelor lor. În același timp, deplasările speculative ale dolarilor externi, conducînd prin jocul cererii și al ofertei pe anumite piețe externe la scăderea cursului dolarului față de alte valute, creează justificări pentru noi devalorizări ale dolarului.

Valul speculativ declanșat săptămînile trecute a lovit puternic țări ca R.F.G., Japonia, Elveția etc. Din motive lesne de înțeles, autoritățile din aceste state au refuzat revalorizarea. S.U.A., se pare, n-au insistat, continuîndu-și noua strategie pe cale unilaterală, mai ales că efectul este aproximativ similar.

Neluîndu-și nici o obligație de a susține dolarul pe piețele externe, nici măcar la noua paritate redusă, S.U.A. nu exclud pe viitor posibilitatea de a hotărî noi devalorizări, dacă pe piețele externe cursul dolarului va continua să scadă (lucru previzibil în contextul mișcărilor dolarilor speculativi).

Totodată, prezentînd un pachet de măsuri — care stabilesc o intercondiționare între cele pe plan monetar și cele pe plan comercial — Statele Unite își pun partenerii, „volens nolens", în fața acceptării tezei americane cu privire la discutarea „globală" a acestor probleme, la viitoarele negocieri, teză respinsă de vest-europeni. Amenințarea sună răspicat: S.U.A. vor lua măsuri comerciale împotriva acelor țări care refuză să-și revalorizeze monedele în cazul în care cunosc excedente ale balanței de plăți, aplicîndu-le contingentări sau suprataxe la exporturile lor în S.U.A. De asemenea, afirmînd necesitatea reducerii obstacolelor tarifare și netarifare, Statele Unite atrag atenția că, în cazul în care celelalte țări nu vor acorda S.U.A. concesii satisfăcătoare, partea americană se va vedea nevoită să acționeze, ridicînd tarifele vamale sau sporind obstacolele netarifare.

Altfel spus, devalorizarea este transformată în cadrul noii strategii americane în instrumentul asigurării în continuare a expansiunii economice externe a S.U.A.

Deocamdată, replica vest-europeană față de ultimele măsuri americane nu s-a conturat. Țările Pieței comune, preocupate de propriile lor divergențe, s-au mulțumit, pentru moment, să salute aceste măsuri, în ideea că ele ar putea „contribui la un mai bun echilibru în plățile internaționale" și că, oricum, prețul pe care trebuie să-l plătească în cazul devalorizării dolarului este mai mic decît cel pe care l-ar fi implicat revalorizarea propriilor monede. Atenția este îndreptată spre neutralizarea celei mai importante pîrghii cu ajutorul căreia S.U.A. încearcă să-și impună condițiile: perturbațiile pe care le produc asupra propriilor economii dolarii rătăcitori. Transpunerea în practică a fondului comunitar de cooperare monetară va fi alertată, pentru a se degaja mecanismul capabil să combată aceste perturbații speculative. De asemenea, se va căuta grăbirea realizării uniunii economice și monetare, precum și înfăptuirea preconizatei „concertări" a pozițiilor în legătură cu reforma sistemului valutar, precum și în legătură cu problemele comerciale, pentru ca S.U.A. să găsească în față un partener de negocieri cît mai de temut.

Înfruntările se anunță deosebit de dure.

Ilie Șerbănescu

---

folosește de patru ani în treburile internaționale, președintele Nixon a dat încă o dovadă de pragmatism, hotărînd o devalorizare importantă a monedei americane, fără a pretinde, așa cum o făcuse în decembrie 1971, o revalorizare a celor mai puternice monede străine.

Președintele Nixon și consilierii săi au știut că trebuie să dea o dovadă de realism într-o lume nouă, în care Statele Unite nu-și mai pot impune voința unor aliați deveniți concurenți.

„LA NATION": *Măsura luată de către Statele Unite pare a fi un gest de bunăvoință. Dar ea fixează prețul aurului la un nivel extrem de scăzut, menținînd și chiar întărind inconvertibilitatea dolarului. Marele instrument imperial, care este dolarul, iese considerabil întărît din această criză. Vest-europenii n-au pierdut războiul monetar, dar ce se va întîmpla în cazul războiului comercial care începe?*

JEAN-PHILIPPE LECAT, purtătorul de cuvînt al guvernului francez: *Problemele de fond ale sistemului monetar internațional rămîn. Multiplicarea numărului monedelor fluctuante pune în discuție baza sistemului de la Bretton Woods. Atît timp cît disciplina valutară nu va fi restaurată, lumea occidentală va continua să fie confruntată cu insecuritatea monetară.*

EDWARD HEATH, primul ministru britanic: *Nu cred că am putea spera să facem progrese în negocierile comerciale multilaterale, atîta vreme cît nu vom reinstaura stabilitatea în sistemul plăților internaționale.*

JACOB JAVITS, senator american: *Fără instituirea unui nou sistem monetar internațional, riscăm o depresiune economică mondială.*

„LE MONDE": *Era un timp cînd refuzul obstinat al Statelor Unite de a modifica paritatea dolarului era considerat ca un semn al forței americanilor. În ciuda unui deficit exterior deja considerabil, ei caută să mențină, contra vînturilor și mareelor, puterea propriei monede, ceea ce le va permite să dobîndească în continuare uzine și alte active în străinătate. Dolarul, alături de aur, va rămîne baza sistemului monetar. Dar ar fi cel puțin ilogic de a prezenta astăzi alunecarea dolarului ca o altă manifestare a atotputerii americane, chiar dacă S.U.A. au reușit să întoarcă în avantajul lor o decizie (devalorizarea) care constituie, în principiu, un semn de slăbiciune.*

„*NEW YORK TIMES*": *Lovitura de forță de la 15 august 1971 a fost anunțată personal de către președintele Nixon, într-o alocuțiune televizată la scară națională. Devalorizarea de la 12 februarie 1973 a fost anunțată de către ministrul de finanțe, în cursul unei conferințe de presă. Acum doi ani, devalorizarea era o bombă politică. Ea pare astăzi o afacere obișnuită, care interesează pe tehnicieni.*

În exclusivitate pentru „Lumea"

Dr. Agostinho Neto

președintele Mișcării Populare pentru Eliberarea Angolei
— M.P.L.A. —

Săptămîna trecută, ne-a vizitat țara o delegație a Mișcării Populare pentru Eliberarea Angolei, condusă de președintele ei, dr. Agostinho Neto. În timpul vizitei, delegația M.P.L.A. a avut convorbiri cu o delegație a Partidului Comunist Român, în cadrul cărora s-a procedat la un schimb de vederi în legătură cu dezvoltarea în continuare a relațiilor de colaborare și solidaritate dintre P.C.R. și M.P.L.A., precum și asupra unor probleme ale situației internaționale și ale luptei forțelor antiimperialiste de pretutindeni.

La încheierea vizitei, a fost semnat un comunicat comun — primul document de acest gen în istoria relațiilor dintre P.C.R. și M.P.L.A.

Așa cum precizează comunicatul, în timpul șederii în România, delegația M.P.L.A. a fost primită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, prilej cu care dr. Agostinho Neto a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu calde felicitări pentru importantele realizări obținute de Partidul Comunist Român, de poporul român în dezvoltarea economică și socială a Republicii Socialiste România și a exprimat urări de noi succese în îndeplinirea programului de înflorire multilaterală a țării, de ridicare a nivelului de viață al celor ce muncesc. De asemenea, dr. Agostinho Neto a relatat despre situația actuală a luptei împotriva colonialismului portughez, pentru eliberarea poporului angolez.

În cadrul convorbirilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat hotărîrea Partidului Comunist Român de a acorda și în viitor întregul sprijin luptei juste a popoarelor din colonii și a subliniat și cu acest prilej dreptul lor imprescriptibil de a se ridica la luptă prin toate mijloacele, inclusiv cu arma în mînă, pentru înlăturarea colonialismului, pentru libertate. Exprimînd sentimentele de solidaritate ale comuniștilor, ale întregului popor român cu aspirațiile legitime ale poporului angolez, secretarul general al P.C.R. a asigurat conducerea M.P.L.A. că Partidul Comunist Român și poporul nostru vor sprijini activ, în continuare, pe multiple planuri, cauza dreaptă a poporului Angolei, lupta sa pentru lichidarea asupririi coloniale, pentru o dezvoltare de sine stătătoare, pe drumul progresului economic și social.

Înainte de a părăsi țara, dr. Agostinho Neto a răspuns — ca și în alte ocazii — cu deosebită amabilitate solicitării revistei „Lumea" și ne-a încredințat, în exclusivitate, rîndurile pe care le publicăm mai jos.

VOM LUPTA PÎNĂ LA VICTORIE

În pofida înfringerilor și grelelor lovituri primite din partea forțelor patriotice și opiniei publice internaționale, colonialiștii portughezi se străduiesc, cu orice preț, să-și salveze pozițiile în teritoriile coloniale.

În țara noastră, colonialiștii au încercat să lanseze o ofensivă generalizată în partea de nord a frontului răsăritean. Extinzîndu-se pe o perioadă de șase luni, cu începere din aprilie 1972, această serie de operațiuni a fost realizată nu numai cu ajutorul trupelor aeropurtate și al bombelor de napalm ; asupra plantațiilor de manioc și mei au fost lansate, de către colonialiști, însemnate cantități de ierbicide și defoliante. Mai mult decît atît, ei au căutat să atragă în țara noastră și forțele aliaților lor imperialiști și rasiști, oferindu-le posibilitatea de a exploata imensele bogății ale subsolului nostru, precum și beneficiile unei mîini de lucru ieftine și supuse la muncă forțată. De asemenea, extind pe scară largă apelurile adresate unor noi coloniști europeni, în încercarea de a-și întări controlul și de a încercui împotrivirea populației angoleze.

Drept demagogice și de un spectaculos ieftin pot fi calificate măsurile adoptate de conducătorii portughezi, în urma cărora a fost modificată așa-numita Lege organică a teritoriilor de peste mări ; acestea sînt denumite regiuni autonome în cadrul Republicii Portugheze, două dintre ele fiind chiar „onorate" cu titlul de „stat" — Angola și Mozambic.

Cu toate acestea, pentru nimeni nu încape vreo îndoială că această „autonomie" oferită de colonialiști nu depășește nivelul unei farse menite să acorde o satisfacție relativă coloniștilor, din ce în ce mai dornici să imite atitudinile politice ale rasiștilor din Africa de Sud și Rhodesia.

Reformele portugheze, înfăptuite în grabă și sub presiune, nu depășesc nivelul unor paleative, incapabile să soluționeze problema colonială și nici să înăbușe aspirația popoarelor coloniale, în primul rînd a celui din Angola, de a dobîndi o independență deplină.

Colonialiștii portughezi nu pot trece sub tăcere faptul că așa-numitele adunări legislative sau junte consultative sînt constituite din rezidenți portughezi în Angola sau din angolezi catalogați drept „leali" regimului. La scrutinul pentru adunările legislative, programat în luna martie 1973, vor lua parte elemente ale populației portugheze și africane, alese, însă, de portughezii rezidenți în Angola. Această manevră este menită să confere o aparență de progres relațiilor existente între Portugalia și coloniile sale. Acest progres nu există însă în realitate.

Pe fundalul acestei situații, poporul nostru a ripostat, în cursul ultimelor luni ale anului 1972, la manevrele amintite, prin unificarea forțelor combative, element de natură să constituie un pas hotărîtor în intensificarea luptei militare și în înfăptuirea unității reale a întregului nostru popor în lupta împotriva regimului colonialist.

Fiecare gest al colonialiștilor primește riposta cuvenită din partea poporului nostru. Nu ne vom opri din cale pînă la redobîndirea independenței și libertății noastre.

Un alt factor important, care a întărit și mai mult mișcarea noastră de eliberare, rezidă în rezultatul votului de la Națiunile Unite asupra propunerii ca mișcările de eliberare să fie admise în cadrul organizației mondiale cu statut de membri-observatori.

Prin recunoașterea personalității politice și juridice a mișcărilor de eliberare de pe continentul african, a fost făcut încă un pas pe calea obținerii independenței.

Poporul angolez va lupta pînă la victorie.

Și acum, despre vizita noastră în România.

În timpul vizitei, am avut un schimb de păreri cu secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și cu alți conducători. Rezultatele vizitei sînt cele scontate. Ele sînt excelente și au fost consemnate într-un comunicat comun pe care l-am dat publicității. Sîntem foarte satisfăcuți de aceste rezultate și repet, nici nu puteau fi altfel.

Noi am strîns tot mai mult relațiile de prietenie cu Partidul Comunist Român, cu poporul român. Am avut încă odată posibilitatea să constatăm adevărata prietenie și solidaritate pe care o manifestă conducătorul țării dv., tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de noi. Sîntem perfect conștienți că bazele pe care le așezăm acum vor asigura o prietenie trainică pentru viitor, în numele independenței și păcii.

R. S. CEHOSLOVACĂ

Cele „șase zile fierbinți" din februarie 1948

Corespondență de la Constantin Prisăcaru

Cele șase zile ale sfîrșitului de februarie 1948 au intrat în istoria statului modern cehoslovac ca momente hotărîtoare pentru soarta socialismului. În acea săptămînă, s-a decis, de fapt, soarta puterii: rămînea aceasta în mîinile reprezentanților burgheziei și moșierimii, sau devenea o prerogativă a clasei muncitoare, a întregului popor cehoslovac ? Iată întrebarea căreia, acum un sfert de veac, trebuia să i se dea un răspuns clar, imediat.

Începînd cu a doua jumătate a anului 1947, devenise tot mai limpede că o confruntare deschisă între clasa muncitoare și burghezie era inevitabilă. Se acumulaseră prea multe elemente care demonstrau acest adevăr: reprezentanții burgheziei, ai celorlalte clase și pături exploatatoare nu aveau nici o șansă să iasă victorioși în alegerile fixate pentru luna mai 1948; în Slovacia, partidul democrat trecuse la organizarea directă de comploturi antistatale; se multiplicau dovezile care demonstrau că burghezia era din ce în ce mai hotărîtă să saboteze programul refacerii naționale inițiat de partidul comunist ; în parlament și în guvern reprezentanții claselor avute formaseră un bloc anticomunist.

După o profundă analiză și după ce deveniseră publice planurile complotiste, Comitetul Central al P. C. din Cehoslovacia a ajuns — în ședința sa din aprilie 1947 — la o fermă concluzie: „Colaborarea cu burghezia și-a epuizat toate resursele și trebuie să ia sfîrșit". Comitetul Central a elaborat linia trecerii pașnice spre socialism, precizînd că, din punct de vedere strategic, „alegerile din mai trebuie să confirme înfrîngerea, pe plan politic, a burgheziei și să facă larg cunoscut planul partidului comunist a cărui esență era munca pentru republică".

Mesajul de Anul Nou al președintelui guvernului, Klement Gottwald, se încheia cu cuvintele : „Înainte, pe drumul democrației populare, pentru viața liniștită a oamenilor muncii. Înainte, nici un pas înapoi". 1948 debuta, deci, sub această înflăcărată chemare.

Primele zile ale lui februarie au furnizat alte dovezi, tot atît de concludente, că burghezia cehoslovacă era decisă să bareze, cu orice preț, calea democrației populare; ea s-a opus, public, elaborării unei noi Constituții, a votat împotriva urcării salariilor funcționarilor de stat și publici, nu a acceptat, nici în principiu, ideea reformei agrare.

După aceste obstrucții, repetate și insistente, reacțiunea se hotărîse să treacă la un atac deschis, desfășurat pe parcursul a șase zile. Din fericire, datorită vigilenței și clarviziunii partidului comunist, el nu s-a transformat în război civil, nu a dus la vărsări de sînge.

La 20 februarie 1948, 12 miniștri reprezentînd, în guvernul de coaliție al lui Klement Gottwald, partidele socialist-popular, popular și popular-democrat, își dau demisia, urmărind să creeze prin aceasta o criză guvernamentală și, mai mult, să elimine din guvern reprezentanții partidului comunist.

Un val de indignare și protest cuprinde, la 21 februarie, întreaga țară. Din inițiativa partidului comunist, au loc adunări la care participă peste 350 000 de oameni ai muncii. La Praga, în istorica piață Staromestske, Klement Gottwald se adresează celor 80 000 de participanți, demascînd pe miniștrii care au creat criza guvernamentală și cerînd, în aplauzele mulțimii, completarea guvernului cu noi membri dispuși să servească cu credință interesele poporului, ale democrației populare.

A doua zi, 22 februarie, se desfășoară la Praga lucrările Congresului republican al comitetelor de uzină — organe revoluționar-politice ale clasei muncitoare. Iau parte 7 914 delegați, membri ai tuturor partidelor politice ale țării, precum și oameni fără de partid. Această veritabilă adunare a poporului muncitor a formulat, cu claritate, cerințele momentului: naționalizarea tuturor întreprinderilor în care lucrează mai mult de 50 salariați, votarea și aplicarea neîntîrziată a noii legi agrare, legiferarea noii Constituții, îmbunătățirea salariilor în forma cerută de sindicate.

La 23 februarie, se instituie Consiliul Central de acțiune al Frontului Național, ca organ suprem al unității poporului. În cadrul primei sale ședințe, ministrul apărării naționale, actualul președinte al republicii, Ludvik Svoboda, dă garanții ferme că armata va sluji interesele poporului, va fi alături de el. În întreaga țară iau ființă unități ale miliției populare — scut de rezervă pentru orice încercare a reacțiunii de a trece la tulburări publice.

În a cincea zi, între orele 12—13, 2,5 milioane de salariați din întreaga țară intră în grevă generală. 24 000 de întreprinderi își încetează lucrul, în semn de protest pentru atitudinea șovăielnică a președintelui de atunci al republicii, Eduard Beneș, care amîna mereu aprobarea demisiei miniștrilor trădători.

Constrîns de presiunea muncitorească crescîndă, președintele Beneș acceptă, la 25 februarie, cererile miniștrilor de a părăsi guvernul. În același timp, aprobă componența noului guvern, în fruntea căruia rămînea Klement Gottwald. O impresionantă adunare populară avea să primească, în Vaclavske Namesti, cu mare entuziasm această hotărîre anunțată de însuși președintele Gottwald, prin care se punea capăt crizei guvernamentale.

Cele „șase zile fierbinți" din februarie 1948 au stabilit făgașul pe care avea să înainteze viața internă a Cehoslovaciei. Această cotitură, cu profunde implicații asupra mersului ulterior al societății cehoslovace, înfăptuită fără a se recurge la un război civil, constituie un exemplu grăitor de trecere pașnică la socialism. Ea a fost posibilă datorită afirmării voinței poporului. Prin victoria din februarie 1948, a fost instaurată definitiv puterea clasei muncitoare, a întregului popor în Cehoslovacia și s-a deschis calea pentru transformarea socialistă a societății.

Februarie 1948 a creat, în același timp, premisele trainice pentru dezvoltarea planificată a economiei naționale, pentru profunde schimbări în viața celor ce muncesc, în structura social-politică a țării.

Planul bienal 1947—1948 se încheiase cu rezultate promițătoare: nivelul producției industriale depășea cu 10 la sută pe cel existent în ajunul celui de-al doilea război mondial. După această scurtă dar semnificativă experiență, s-a trecut la planificarea de lungă durată. Începutul l-a făcut primul plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale (pe perioada 1948 — 1953). A fost soco:it planul refacerii fundamentale a economiei naționale pe calea industrializării socialiste, planul construirii bazei socialismului. Deși, în această perioadă, în economia țării coexistau mai multe sectoare social-economice, rolul dominant, hotărîtor, îl avea acum sectorul socialist care, încă înainte de cea de a doua jumătate a anului 1948, asigura

La uzina siderurgică „Klement Gottwald" din Ostrava. Muncitorii și-au luat angajamentul să îndeplinească planul înainte de termen și să depășească producția prevăzută.

peste 3/5 din valoarea venitului național. Întreprinderile industriale, minele, băncile, comerțul exterior, transporturile au fost complet naționalizate.

Sectorul socialist ia ființă și se dezvoltă constant și în agricultură. La începutul anului 1953, cooperativele agricole unice de producție și gospodăriile agricole de stat dețineau aproximativ 2/5 din întreaga suprafață arabilă a țării.

Ca urmare a îndeplinirii obiectivelor planului cincinal, volumul producției industriale s-a dublat. În ceea ce privește valoarea producției pe cap de locuitor, Cehoslovacia trecuse înaintea Franței.

După o scurtă perioadă intermediară (1954 — 1955), a început înfăptuirea celui de-al doilea plan cincinal (1956 — 1960), ce avea ca obiectiv fundamental desăvîrșirea bazei tehnice a socialismului. În comparație cu anul 1955, producția industrială era, la sfîrșitul lui, mai mare cu 66 la sută, iar venitul național cu 41 la sută. Cooperativele agricole, împreună cu gospodăriile de stat, aveau în stăpînire circa 90 la sută din întreaga suprafață arabilă a țării. Atît pe parcursul primului cît și al celui de-al doilea plan cincinal, s-a acordat o atenție deosebită dezvoltării într-un ritm mai susținut a economiei Slovaciei, rămasă în urmă ca rezultat al condițiilor istorice specifice din trecut.

După trecerea a 12 ani de economie planificată, perioadă în care, paralel cu obținerea unor incontestabile rezultate, s-a acumulat și o bogată experiență, s-a putut realiza o analiză retrospectivă aprofundată, responsabilă: ce a fost bun și trebuie dezvoltat, continuat, ce fenomene negative au apărut, s-au dezvoltat și împiedică înaintarea. Ca o încununare a acestor aprecieri sînt considerate documentele Congresului al XI-lea al P.C. din Cehoslovacia, reflectate în orientările de bază date celui de-al treilea plan cincinal (1960—1965). Urmărind rezolvarea unor aspecte rămase fără finalizare pe parcursul primelor două cincinale, directivele acestui congres situează pe primul plan al preocupărilor economice creșterea neîntreruptă a productivității muncii, introducerea masivă, în toate ramurile industriei și ale agriculturii, a tehnicii și tehnologiei noi.

Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist din Cehoslovacia, ținut la Praga în mai 1971, a făcut o largă trecere în revistă a victoriilor obținute de către clasa muncitoare, de poporul ceh și slovac, în anii de după eliberarea țării, a discutat și aprobat directivele celui de-al cincilea cincinal (1971 — 1975).

În anii edificării socialiste, constată documentele Congresului, a fost construită o bază tehnico-materială cu adevărat puternică, s-a asigurat creșterea neîntreruptă a nivelului de trai, au fost înfăptuite măsuri sociale care au pledat convingător pentru avantajele și superioritatea socialismului.

După nivelul actual al economiei, Cehoslovacia se numără printre țările dezvoltate ale lumii. Această apreciere pornește de la faptul că, în comparație cu anul 1948, produsul social total era, anul trecut, de aproape cinci ori mai mare, venitul național de peste patru ori, iar volumul producției industriale de peste opt ori.

Au fost făcute eforturi și s-au luat măsuri sistematice pentru a se asigura prioritatea acelor ramuri ale activității materiale cu rol hotărîtor în progresul general al economiei. Este edificator că, în sfertul de veac care a trecut de la evenimentele din februarie 1948, industria construcțiilor de mașini și-a sporit producția de peste 12 ori, cea chimică de 13 ori, energetică de nouă ori, siderurgia de opt ori, iar industriile ușoară și alimentară de șase ori. Producția agricolă, care dispune de o puternică bază mecanizată, este acum de două ori mai mare decît în urmă cu 25 de ani. Bazîndu-se pe o economie diversificată, comerțul exterior al țării s-a înscris pe o linie mereu ascendentă, în perioada amintită volumul mărfurilor exportate crescînd de peste cinci ori, iar al importului de aproape șase ori.

Poporul cehoslovac se află acum angajat într-o susținută activitate pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite de al cincilea plan cincinal, care urmărește ridicarea pe un plan superior a tot ceea ce, prin muncă pasionată și dăruire, s-a acumulat în acest sfert de veac. Indicatorii de bază ai planului prevăd sporirea cu 28 la sută a venitului național, cu 34 — 36 la sută a producției industriale, cu 13 — 14 la sută a celei agricole. Ramurile industriale legate direct de programul ridicării continue a nivelului de trai — industriile textilă, de îmbrăcăminte, încălțăminte, alimentară — sînt prevăzute cu creșteri cuprinse între 18 — 25 la sută. Urmează a fi date în folosință 500 000 apartamente. Pe baza creșterii planificate a venitului național, cîștigurile reale ale populației vor spori, anual, cu cinci la sută.

Comunicatul Direcției Federale de Statistică, dat publicității cu cîteva zile în urmă, subliniază că sarcinile anuale ce se desprind din planul cincinal se îndeplinesc cu succes. În comparație cu anul anterior, de pildă, produsul social a fost în 1972 cu 5,8 la sută mai mare, venitul național cu 5,7 la sută, volumul producției industriale cu 6,6 la sută, cel al producției agricole cu 5,6 la sută.

Zilele premergătoare sărbătoririi evenimentelor din februarie 1948 au adus destule dovezi concludente ale hotărîrii cu care oamenii muncii, cehi și slovaci, muncesc pentru continua înflorire și prosperitate a patriei lor socialiste.

Politica economică a Iugoslaviei în 1973

Borisav Jovici
membru al Vecei Executive Federale și director general al Institutului Federal de planificare socială

Politica de dezvoltare social-economică a Iugoslaviei în 1973 se înscrie în cadrul unei lupte și mai energice pentru a stabiliza mișcările economice și a realiza principalele obiective și opțiuni majore ale Planului social pe perioada 1973—1975. Ea se situează, de asemenea, în cadrul programului de dezvoltare înfăptuit pînă în prezent și decurge din problemele sociale și economice actuale pe care am încercat să le soluționăm în 1972 și pe care vom continua să le reglementăm în cursul anilor următori. Se pune problema, înainte de toate, de a lupta hotărît pentru a întări autoconducerea, de a depune eforturile necesare pentru a frîna inflația, în special echilibrînd cererea și oferta și menținînd în mod strict cererea în limitele posibilităților reale. Se impune, de asemenea, desfășurarea eforturilor necesare pentru a realiza un nou progres în restructurarea investițiilor potrivit concepției Planului pe termen mijlociu, cu scopul de a modifica, în perioada următoare, și structura producției. În sfîrșit, trebuie accelerat progresul republicilor socialiste insuficient dezvoltate și al provinciei socialiste autonome Kosovo, trebuie reduse treptat deosebirile în nivelul de dezvoltare regională.

Iugoslavia începe anul 1973 într-o situație social-economică mult mai favorabilă decît la începutul anului 1972. Se poate, deci, spera, pe drept cuvînt, că, datorită unei acțiuni energice, în anul curent se vor obține rezultate mai substanțiale.

Din punct de vedere material, intrăm în noul an cu rezerve importante de devize — 800 milioane dolari — cu o balanță pozitivă a plăților curente, cu o situație favorabilă a exporturilor, care au tendința să crească în continuare, cu o competitivitate satisfăcătoare a economiei pe piețele străine, cu un nivel relativ satisfăcător de folosire a forței de muncă, cu tendințe pozitive în ce privește progresul republicilor insuficient dezvoltate și al provinciei socialiste autonome Kosovo, cu o situație mai bună în domeniul opririi creșterii prețurilor în raport cu anul precedent, cu o repartiție mai judicioasă a produsului național în folosul economiei, precum și cu alte rezultate.

Dimpotrivă, nu am reușit să frînăm cererea și să reducem consumul la un nivel real, condiția cea mai importantă pentru a stabiliza piața internă și a depăși pe deplin inflația. Aceasta este principala noastră sarcină pentru 1973. De asemenea, modificarea structurii investițiilor potrivit obiectivelor și opțiunilor Planului social pe perioada mergînd pînă în 1975 — ceea ce constituie una din condițiile prealabile materiale cele mai semnificative pentru orice stabilizare durabilă a curentelor economice — este o acțiune ce trebuie purtată pe o perioadă destul de îndelungată. În această privință, anul curent va avea o importanță capitală.

În ce privește dezvoltarea sistemului economic și a relațiilor social-economice, abordăm, de asemenea, anul 1973 cu premise mai favorabile decît acelea pe care

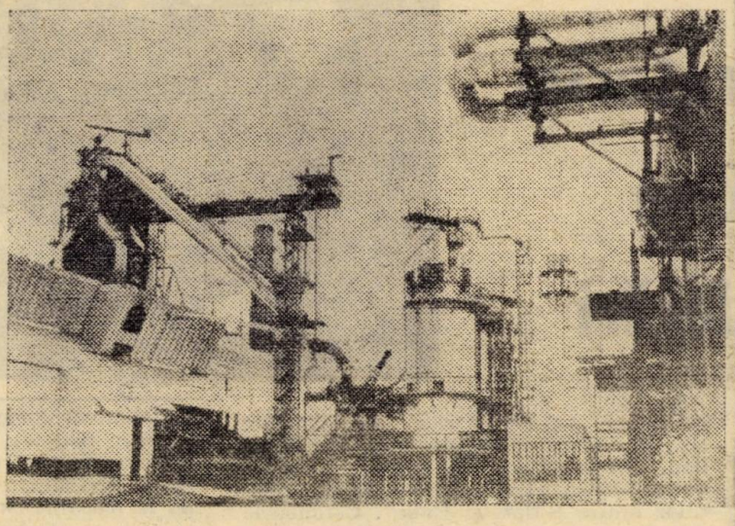

Smederovo. Şantierul Uzinelor siderurgice

le aveam la începutul anului 1972. Într-adevăr, am adoptat Planul social al Iugoslaviei şi am votat legile fundamentale privind regimul schimburilor, comerţul exterior şi politica preţurilor, ca şi creditul şi sistemul bancar. Au fost stabilite măsurile necesare pentru aplicarea lor, deşi, în această privinţă, rămîn încă multe de făcut. Am adoptat dispoziţiile legale care definesc obligaţiile Federaţiei faţă de republicile insuficient dezvoltate şi provincia autonomă Kosovo, ceea ce a creat condiţii mai propice pentru dezvoltarea normală a acestor regiuni în cursul anului 1973. Republicile au căzut de acord asupra fundamentelor sistemului fiscal şi ale politicii de repartiţie a venitului. În 1972, am rezolvat mai multe probleme concrete privind reproducţia lărgită conform obiectivelor şi opţiunilor Planului pe termen mijlociu. În plus, am obţinut în străinătate credite pentru a finanţa dezvoltarea unor ramuri cheie ale economiei noastre. Anumite republici şi provincii au hotărît să orienteze investiţiile lor spre realizarea obiectivelor şi sarcinilor Planului pe termen mijlociu. În domeniul preţurilor, s-au făcut schimbări în acelaşi sens şi s-au adus diverse ameliorări sistemului însuşi, în folosul sectoarelor de importanţă prioritară pentru dezvoltarea Iugoslaviei. Am elaborat concepţia dezvoltării pe termen lung a complexului agro-industrial, precum şi un proiect de acord între republici şi provincii cu privire la condiţiile generale şi formulele care urmează să ne permită traducerea lui în viaţă.

Cît despre aplicarea amendamentelor la Constituţie (în special amendamentele XXI şi XXII), ea va spori rolul muncitorilor în adoptarea hotărîrilor, ceea ce va contribui în mod cert la o politică economică mai raţională şi la eficacitatea economiei noastre.

Datorită intervenţiei directe a Federaţiei, am oprit creşterea veniturilor personale în sectoarele neeconomice şi neproductive în cursul primului semestru al anului curent. În baza unei legi, a fost limitată suma impozitelor şi contribuţiilor care vor putea fi percepute asupra economiei în cursul anului 1973. Ele se vor situa în esenţă la nivelul nominal al anului trecut. Această măsură ne va permite să restrîngem în mod mai eficient decît pînă în prezent consumul neproductiv, întărind concomitent poziţia sectoarelor productive ale economiei.

Scrisoarea Biroului Executiv şi a preşedintelui Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia, precum şi activitatea iniţiată de acest document au creat un climat mai favorabil în care am putut să elaborăm pentru 1973 o politică mai energică şi mai „ofensivă" în optica Planului social al Iugoslaviei pe perioada 1971—1975, să întreprindem o acţiune hotărîtă cu scopul de a reglementa problemele cele mai critice ale programului nostru de stabilizare pe care, în lipsa unei atmosfere social-politice corespunzătoare, nu le-am putut aborda pînă în prezent cu întreaga seriozitate necesară.

Politica noastră de luptă energică împotriva inflaţiei este concepută astfel încît să frîneze cererea internă, asigurînd simultan o creştere substanţială a exporturilor, ceea ce ne va permite, totuşi, un ritm de creştere economică globală relativ ridicat, de 6—7 la sută, ţinînd seama că ritmul producţiei industriale va fi de 8 la sută. Acest ritm de creştere globală este oarecum inferior prevederilor Planului social de dezvoltare a Iugoslaviei pe 1971—1975, dar cel al producţiei industriale corespunde prevederilor stabilite prin Planul cincinal. Folosirea forţei de muncă va creşte în ritm de aproximativ 3 la sută, în timp ce productivitatea muncii în economia socialistă va spori cu aproape 4 la sută.

În 1973, vom continua să intensificăm colaborarea noastră economică cu străinătatea. Se prevede o creştere a exporturilor cu 12 la sută, iar a importurilor cu 11 la sută. Toate aceste măsuri vor fi însoţite de o înserare şi mai strînsă a economiei noastre în diviziunea internaţională a muncii şi de dezvoltarea specializării şi colaborării cu celelalte ţări. Tot potrivit prevederilor, balanţa de plăţi urmează să înregistreze un sold pozitiv mai mare decît în 1972 ; ne propunem să sporim rezervele de devize. Forţa economică a ţării noastre şi poziţiile organizaţiilor noastre economice în schimburile internaţionale vor fi, astfel, întărite. Urmărim, de asemenea, o nouă creştere a investiţiilor comune efectuate de întreprinderi iugoslave şi străine în unităţile de producţie naţionale. În acest scop, sînt create condiţii generale tot mai favorabile.

Politica de repartiţie a venitului va tinde să sporească rezervele noastre materiale şi de devize, pentru a ne permite să intervenim pe piaţă şi să ne onorăm angajamentele financiare din perioada precedentă. În acelaşi timp, sîntem îndreptăţiţi să sperăm obţinerea unei creşteri reale a nivelului de trai cu 5,5 la sută.

În organizaţiile economice, politica din 1973 urmăreşte în esenţă să raţionalizeze gestiunea, să mărească productivitatea muncii, să sporească venitul, să coordoneze activităţile, să folosească mai eficient capacităţile de producţie, să sporească economiile şi să adapteze întreprinderile la condiţiile riguroase impuse de necesităţile stabilizării economiei iugoslave.

(Din **Medunarodna Politika**)

LIBAN

Obiective economice cu sprijinul B.I.R.D.

Vizita recentă în Liban a lui Robert McNamara, preşedintele Băncii Mondiale (B.I.R.D.), a suscitat un viu interes. McNamara, însoţit de ministrul libanez al resurselor hidraulice şi electrice, a vizitat barajul Karoun din zona sudică a ţării, unde urmează să fie tradus în viaţă un important proiect de irigaţii cu sprijinul financiar al Băncii Mondiale. De altfel, obiectivul principal al vizitei sale în Liban l-a constituit tocmai discutarea finanţării proiectului de irigaţii din Bekaa-Sud, căruia guvernul de la Beirut îi acordă o însemnătate deosebită în vederea dezvoltării economice a sudului, partea cea mai înapoiată a ţării. Este al treilea proiect privind dezvoltarea Libanului care urmează să fie finanţat de către Banca Mondială.

După cum se ştie, la 25 ianuarie a.c., a fost semnat, la Washington, un acord prin care B.I.R.D. acordă Libanului un împrumut de 6,6 milioane dolari în vederea regrupării şi construirii de şcoli moderne în această ţară. Un acord de principiu a intervenit, de asemenea, în ceea ce priveşte finanţarea de către B.I.R.D. a construirii autostrăzii Tabarja-Tripoli. Proiectul Bekaa-Sud are în vedere irigarea unei suprafeţe de 23.000 hectare şi urmează să fie realizat în decurs de 10 ani. Costul total: 128 milioane de lire libaneze, dintre care 30—40 milioane ar urma să fie avansate de către B.I.R.D.

În cursul vizitei sale în Liban, McNamara a făcut o serie de declaraţii, subliniind sprijinul pe care B.I.R.D. l-a acordat ţărilor arabe din 1968 pînă în prezent, perioadă în care Banca Mondială a împrumutat 400 milioane dolari ţărilor din Orientul Mijlociu pentru finanţarea a 60 de proiecte de dezvoltare şi a trimis 50 de misiuni tehnice pentru a sprijini aceste proiecte în 16 ţări.

Crăciun Ionescu

Beirut, 19 februarie

CHILE. Mobilizare electorală — miting al tineretului comunist

WASHINGTON

Combaterea pirateriei și perspectiva unor reconsiderări

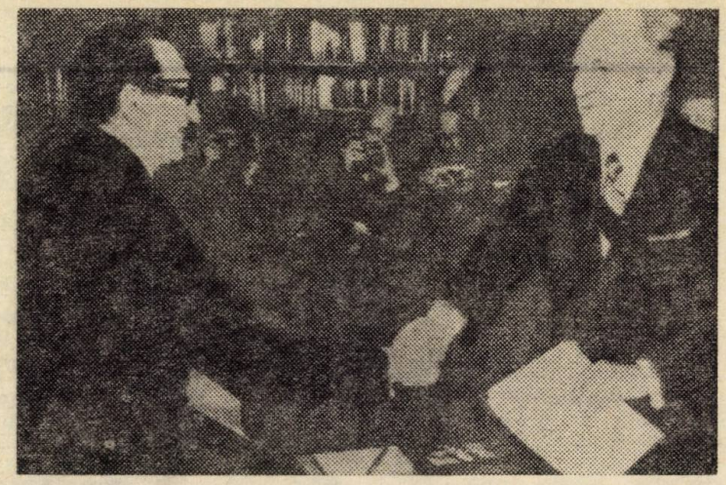

Washington. Moment de la semnarea acordului. În imagine, secretarul de stat William Rogers (dreapta) și Iaroslav Zantovsky, însărcinatul cu afaceri al Cehoslovaciei la Washington, care girează interesele Cubei în S.U.A.

Corespondență de la Constantin Alexandroaie

Secretarul Departamentului de Stat, William Rogers, și ministrul afacerilor externe al Cubei, Raul Roa, au semnat, săptămîna trecută, la Washington și, respectiv, Havana, memorandumul asupra înțelegerii privitoare la deturnarea de avioane și nave și asupra altor delicte. În cadrul unei conferințe de presă organizată după semnarea acordului, William Rogers aprecia pozitiv „atitudinea constructivă a părții cubaneze în timpul negocierilor. Acesta este, desigur, un semn bun și noi îl vom lua în considerație".

Memorandumul prevede măsuri concrete pentru prevenirea și combaterea pirateriei aeriene, pedepsirea exemplară a oricărui individ sau grup de indivizi, care ar comite deturnări de avioane și nave aparținînd unuia dintre cele două state. Ca atare, presa americană a apreciat călduros documentul, „The Evening Star the News" considerîndu-l o „strălucită realizare în lupta împotriva pirateriei aeriene" și „un rezultat extraordinar al unei fructuoase acțiuni diplomatice".

Dar acest memorandum, care însumează, în total, doar trei pagini (n.r. — publicăm alăturat textul integral) depășește în mod evident cadrul strict juridic al combaterii pirateriei, inserînd, în capitolele doi și trei, o serie de prevederi cu un caracter mai mult politic decît juridic, apreciate, în cercurile diplomatice din Washington, ca element potențial al unei noi evoluții în relațiile americano-cubaneze. Este vorba de o serie de măsuri a căror aplicare poate duce la preîntîmpinarea folosirii teritoriului S.U.A. de către bandele de contrarevoluționari cubanezi, stabiliți mai ales în Florida, pentru pregătirea unor acte dușmănoase împotriva Cubei.

Cercurile diplomatice și presa americană apreciază că, prin implicațiile lor politice, prevederile celor două articole constituie, în fond — chiar dacă Administrația nu a admis în mod expres acest lucru —, o premisă pentru reconsiderarea cunoscutei politici anacronice americane de ostilitate față de Cuba socialistă (care a culminat, în 1961, prin invazia eșuată de la Playa Giron), pentru o atitudine politică mai realistă, conformă principiului neintervenției în afacerile interne, de descurajare a folosirii teritoriului S.U.A. de către grupurile de contrarevoluționari pentru lansarea de acțiuni de sabotaj, spionaj și chiar de atacuri armate contra Cubei socialiste. „New York Times", ziar care se pronunță de mai multă vreme pentru abandonarea vechii linii politice a S.U.A. față de Cuba, salută memorandumul ca „un început de bun augur pe calea normalizării dorite a relațiilor Statelor Unite cu Cuba". La rîndul său, „The Evening Star the News" îl califică „drept un acord bun, care, sperăm, prefigurează noi convorbiri constructive și îmbunătățirea relațiilor dintre S.U.A. și Cuba". Cotidienele americane apreciază că revizuirea politicii ostile a S.U.A. față de Cuba ar fi întru totul conformă intențiilor enunțate, de trecere de la politica confruntărilor la aceea a negocierilor.

„Noul acord, scrie «Washington Post», este o dovadă concretă a unei schimbări în politica Americii față de Cuba. Noi salutăm faptul că președintele a întreprins acest prim pas spre a pune capăt politicii de izolare a Cubei, politică al cărei faliment trebuia recunoscut în mod oficial cu ani de zile în urmă. Ce păcat este că a trebuit să fie deturnate spre Cuba 87 de avioane pentru a se ajunge la recunoașterea falimentului acestei politici".

Observatorii consideră că drumul relațiilor americano-cubaneze, blocat, cu ani în urmă, din inițiativa Washingtonului, prin încercările de izolare politică, diplomatică și boicot economic, a fost redeschis, săptămîna trecută, prin semnarea acestui memorandum.

Memorandumul de înțelegere cu privire la sechestrarea de nave aeriene și maritime și alte delicte

— text integral —

Guvernul Republicii Cuba și guvernul Statelor Unite ale Americii, pe bază de egalitate și strictă reciprocitate hotărăsc:

Art. 1. *Orice persoană care da acum înainte va captura, sustrage, își va însuși sau va abate de la ruta sa ori de la activitățile normale o navă aeriană sau maritimă înregistrată sub protecția legilor uneia dintre părți și o va duce pe teritoriul celeilalte părți se consideră că a comis un delict și, ca atare, ori va fi remisă părții sub protecția căreia se află nava afectată pentru a fi judecată de către tribunalele acesteia, conform legilor respective, ori va fi supusă tribunalelor părții pe al cărei teritoriu sosește pentru a fi judecată în conformitate cu legile sale pentru delicte sever sancționate, potrivit împrejurărilor și gravității faptelor la care se referă acest articol. Pe lîngă aceasta, partea pe al cărei teritoriu sosește nava va lua toate măsurile necesare pentru a facilita fără întîrziere continuarea călătoriei pasagerilor și echipajului nevinovați de sechestrarea navelor afectate cu tot ce le aparține, precum și călătoria navelor cu tot ce face parte din ele, inclusiv fondurile obținute prin extorcare sau prin alte mijloace ilicite și remiterea acestora teritoriului primei părți. Va lua, totodată, măsurile necesare pentru a proteja integritatea fizică a navelor aeriene sau maritime cu tot ce le aparține, inclusiv fondurile obținute prin extorcare sau prin alte mijloace ilicite, și integritatea fizică a pasagerilor și echipajului nevinovați de sechestrare și tot ce aparține acestora, atît timp cît se află pe teritoriul ei ca urmare sau în legătură cu faptele la care se referă acest articol.*

În cazul în care delictele sus-menționate nu ar fi sancționate de legislația existentă în țara în care sosesc persoanele care le-au comis, partea corespunzătoare acestei țări va fi obligată — cu excepția cazurilor de delicte minore — să trimită persoanele, care au executat actele arătate în conformitate cu procedeele legale aplicabile pe teritoriul celeilalte părți, pentru a fi judecate de către tribunalele acesteia potrivit legilor sale.

Art. 2. *Fiecare parte va deferi justiției cu scopul de a pedepsi sever, în conformitate cu legile sale, orice persoană care de acum înainte, pornind de pe teritoriul acestei părți, conspiră pentru a promova sau promovează, pregătește, conduce sau face parte dintr-o expediție care înfăptuiește de pe teritoriul ei sau din orice altă parte acte de violență sau jaf împotriva navelor aeriene sau maritime de orice natură și sub orice protecție care pornesc de la sau se îndreaptă spre teritoriul celeilalte părți.*

Art. 3. *Fiecare parte va aplica cu rigurozitate legile sale proprii față de orice cetățean al celeilalte părți care, provenind din teritoriul celeilalte părți, intră în teritoriul ei, încălcînd legile și formalitățile de imigrare, sanitare, vamale și altele, atît naționale cît și internaționale.*

Art. 4. *Partea pe al cărui teritoriu vor sosi autorii faptelor descrise în art. 1 va putea lua în considerație orice fel de circumstanțe atenuante în cazurile în care persoanele răspunzătoare de faptele arătate sînt urmărite pentru motive cu caracter pur politic, sînt în pericol real sau iminent de moarte și fără orice altă alternativă valabilă pentru a părăsi țara și nu*

provoacă extorcări economice şi nici daune fizice echipajului, pasagerilor sau altor persoane în legătură cu sechestrarea.

Dispoziţii finale.

Acest acord poate fi modificat sau lărgit după voinţa părţilor.

Acest acord va avea o valabilitate de cinci ani şi va putea fi prelungit pentru un termen egal prin voinţa expresă a părţilor.

În orice moment al perioadei care este în vigoare şi prin intermediul renunţării scrise formulate cu şase luni înainte, una dintre părţi va putea comunica celeilalte părţi hotărîrea ei de a anula acordul.

Acest acord va intra în vigoare la data la care vor stabili părţile.

Redactat în două exemplare cu aceeaşi valabilitate în limbile spaniolă şi engleză.

Declaraţia guvernului cubanez

— text integral —

La 14 noiembrie 1972, explicînd evenimentele legate de sechestrarea avionului societăţii „Southern Airways" pe teritoriul Statelor Unite ale Americii care a fost pe punctul de a provoca o catastrofă atît la instalaţiile atomice de la Oak Ridge cît şi la aterizarea sa pe aeroportul „Jose Marti" din Havana, guvernul revoluţionar al Cubei a dat publicităţii notele oficiale transmise de Ministerul de Externe ambasadei elveţiene ca reprezentant al guvernului S.U.A. la Havana, datate 30 octombrie 1972. În acestea se ratifică bazele principiale în temeiul cărora guvernul revoluţionar al Cubei considera posibilă încheierea unui acord bilateral între S.U.A. şi Cuba pentru tratarea cazurilor de sechestrare de avioane, de piraterie maritimă împotriva navelor cubane şi de agresiuni împotriva teritoriului cubanez, pornite de pe teritoriul Statelor Unite.

Cu acest prilej, guvernul revoluţionar al Cubei a reafirmat poziţia lui principială în legătură cu această problemă.

În urma consultărilor corespunzătoare, între Ambasada elveţiană, ca reprezentant al Statelor Unite, şi Ministerul Afacerilor Externe din Cuba, au început dezbaterile la 25 noiembrie 1972, definindu-se aspectele diferite ale unui memorandum de înţelegere posibil în legătură cu care fiecare parte a prezentat la început proiectul ei.

Ca rezultat al acestor discuţii, în care ambasada elveţiană, în mod special ambasadorul dl Silvio Masnata, a acţionat ca reprezentant al intereselor Statelor Unite, la data de 9 februarie 1973 cele două părţi s-au informat reciproc asupra acordului cu privire la textul definitiv, precum şi cu privire la procedura pentru semnarea memorandumului de înţelegere.

În consecinţă, la ora 11,30 în dimineaţa zilei de 15 februarie, memorandumul de înţelegere a fost semnat simultan la Havana şi la Washington. La Havana, documentul a fost semnat de ministrul afacerilor externe al Cubei, dr. Raul Roa, şi dl Silvio Masnata, ambasadorul Elveţiei în Cuba, iar la Washington, de secretarul de stat al S.U.A., dl William P. Rogers, şi de ing. Jaroslav Zantovsky, însărcinatul de afaceri al Republicii Socialiste Cehoslovacia în S.U.A., ca reprezentant al intereselor Cubei.

Guvernul cubanez publică cu acest prilej textul acordului adoptat. Guvernul revoluţionar al Cubei ratifică declaraţiile publice făcute cu diferite prilejuri de principalii conducători exprimate în declaraţia din noiembrie, potrivit căreia „consideraţia noastră faţă de poporul Statelor Unite şi faţă de comunitatea internaţională este cea care a determinat poziţia noastră constructivă în această problemă".

În dezbaterea Bundestagului: tratatul dintre R.F.G. şi R.D.G.

Corespondenţă din Bonn de la Vasile Crişu

În Bundestagul vest-german au început, la sfîrşitul săptămînii trecute, dezbaterile pe marginea tratatului privind bazele relaţiilor dintre Republica Democrată Germană şi Republica Federală a Germaniei, în vederea ratificării sale. Discuţiile, la prima lectură parlamentară — din cele trei ce preced, potrivit prevederilor constituţionale, votul propriu-zis al ratificării — au evidenţiat încă o dată însemnătatea acestui document, semnat la Berlin, la 21 decembrie 1972, de împuterniciţii guvernelor celor două state.

Subliniind de la tribuna celui mai înalt for legislativ al ţării semnificaţia tratatului dintre cele două state germane, cancelarul Willy Brandt a arătat că, încă înainte de intrarea lui în vigoare, pe plan bilateral a început să se contureze o evoluţie pozitivă.

Dezbaterile pe marginea tratatului au evidenţiat corelaţia dintre actul încheierii sale şi politica de destindere pe plan internaţional, constituind, totodată, un prilej de reafirmare a intenţiei guvernului de coaliţie Brandt-Scheel de a răspunde mandatului ce i-a fost încredinţat din nou, de majoritatea electoratului vest-german, la alegerile din 19 noiembrie 1972 — respectiv de a continua pe plan extern, cu consecvenţă, o politică realistă, de normalizare în continuare a raporturilor cu ţările socialiste. Cancelarul Willy Brandt a subliniat, în acest sens, că „relaţiile dintre cele două state germane nu pot fi desprinse de relaţiile Bonn-ului cu Europa răsăriteană."

În acelaşi timp, cancelarul şi-a exprimat opinia că tratatul deschide „posibilităţi noi, deşi modeste, după decenii de duşmănie care au zdruncinat neîndoielnic esenţa naţională". Avertizînd împotriva „luării dorinţelor drept realităţi", vorbitorul a subliniat că, între cele două state germane, „în cadrul coexistenţei şi dorinţei de convieţuire, pacea va trebui să se întărească".

Referindu-se, în continuare, la tratatul semnat de ţara sa cu Uniunea Sovietică, cancelarul Willy Brandt a precizat că acesta a dat de pe acum „rezultate pozitive, fără a provoca dezavantaje vreuneia din părţi". Abordînd, apoi, evoluţia raporturilor polono—vest-germane, cancelarul a apreciat că, în prezent, aceste relaţii sînt cultivate la obiect şi cu cea mai mare sinceritate, consultările polono—vest-germane de la începutul acestei luni conturînd speranţa unor noi progrese.

În ce priveşte relaţiile R.F.G. cu Cehoslovacia, Willy Brandt a reafirmat dorinţa guvernului federal, de a declara acordul de la Münchenca nevalabil. După cum se ştie, în problema raporturilor cehoslovaco—vest-germane, preşedintele guvernului R. S. Cehoslovace, Strougal, arăta, într-o cuvîntare rostită la sfîrşitul anului trecut în parlament: „Se ştie că problema principală a normalizării relaţiilor dintre R. S. Cehoslovacă şi R. F. a Germaniei este poziţia R.F.G. faţă de nevalabilitatea dictatului de la München". Iar ministrul de externe cehoslovac, B. Chnoupek, arăta, într-un recent interviu: „Partea cehoslovacă este dispusă, în orice moment, să reia schimbul de vederi între delegaţiile R. S. Cehoslovace şi R. F. a Germaniei care, la propunerea delegaţiei R.F.G., a fost întrerupt în vara anului trecut, şi să caute în comun soluţionarea problemei reglementării relaţiilor dintre R.S.C. şi R.F.G., inclusiv o formulare a anulării aşanumitului acord de la München, care să fie acceptabilă ambelor părţi". Bonn-ul — remarca în Bundestag Willy Brandt — a urmărit cu atenţie aceste declaraţii. El şi-a exprimat speranţa că „prin bunăvoinţă se va putea găsi o formulă comună pentru această precizare". De asemenea, cancelarul federal a relevat că, acum, ca şi în trecut, guvernul său este interesat în stabilirea de relaţii diplomatice cu Ungaria şi Bulgaria.

În cadrul dezbaterilor, liderul opoziţiei UCD-UCS, Rainer Barzel, s-a situat pe cunoscutele poziţii de împotrivire faţă de ratificarea tratatului în forma în care a fost semnat. El a reproşat guvernului că „nu a impus, într-o măsură suficientă, în tratat punctul de vedere vest-german". Egon Franke, ministrul federal pentru relaţiile dintre cele două state germane, a caracterizat argumentele opoziţiei ca fiind contradictorii, respingînd „argumentul fundamental" invocat de UCD-UCS, şi anume că „ar exista un dezechilibru între concesii şi contraconcesii". Opoziţia, a spus el, afirmă că ar fi de acord cu tratatul dacă acesta ar fi asigurat mai multe înlesniri pe plan uman. „Dar — a spus Franke — înţelegerile în favoarea oamenilor se pot realiza numai atunci cînd există dorinţa de a transpune în fapt principiul egalităţii în drepturi. În acest caz, a subliniat el, R.D.G. este un al doilea stat german".

Primele dezbateri parlamentare premergătoare ratificării tratatului dintre cele două state germane au prilejuit astfel o nouă reafirmare a poziţiilor de principiu care stau la baza politicii guvernamentale vest-germane în relaţiile cu R.D.G. în special şi, în ansamblu, cu toate ţările socialiste.

Tratatul oferă „posibilităţi noi"...

NICOSIA

Prelungirea mandatului prezidențial

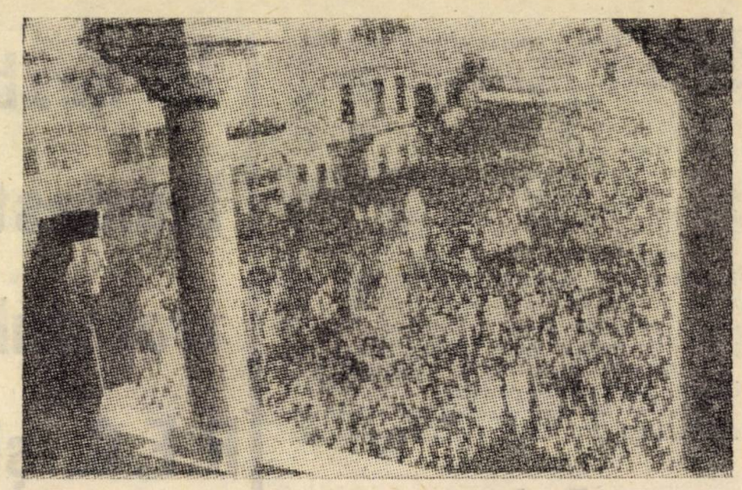

NICOSIA. Aclamat de mulțime, arhiepiscopul Makarios anunță prelungirea mandatului său prezidențial

Corespondență de la Alexandru Cîmpeanu

Duminică, 18 februarie, în Cipru trebuiau să se desfășoare alegeri prezidențiale, ca urmare a expirării mandatului șefului statului. Stabilind data alegerilor încă la sfîrșitul anului trecut, guvernul a invitat forțele politice din insulă să acționeze în vederea depunerii candidaturilor la președinție și să-și expună programele electorale.

În primele săptămîni ale campaniei electorale, organismele de conducere ale principalelor partide au decis la întrunirile lor să sprijine candidatura arhiepiscopului Makarios, care declarase că — în pofida unor presiuni la care este supus pentru a renunța la cariera politică și a se dedica doar activității în cadrul bisericii — nu consideră posibil să renunțe la un nou mandat prezidențial, în cazul că acesta i-ar fi oferit. Partidele reprezentate în parlament au adresat populației chemări în care arătau că — deși nu împărtășesc întrutotul politica lui Makarios, avînd, în unele puncte, concepții diferite — consideră că realegerea lui în fruntea statului ar constitui garanția continuării eforturilor pentru consolidarea caracterului unitar și independent al țării și soluționarea pe cale pașnică, la masa tratativelor, a divergențelor existente în raporturile dintre cele două comunități — greacă și turcă — din insulă.

În rîndurile cercurilor ce se opun politicii arhiepiscopului și guvernului, contrarea poziției în alegeri întîrzia. Curînd, s-a constatat, însă, că unele din aceste cercuri preferă urnelor dinamita. Ici-colo, în cursul nopților trecute, încărcături de dinamită făceau să sară în aer clădiri publice sau locuințe ale unor personalități. Observatorii din țară și străinătate urmăreau cu îngrijorare noua deteriorare a situației în insulă, într-un moment în care populația se pregătea să desemneze pe șeful statului.

În această situație, forțele politice realiste și-au sporit apelurile adresate opoziției de a renunța la activitatea teroristă și de a se anagaja într-o luptă politică deschisă, oferind un program de alternativă asupra căruia să decidă populația cu drept de vot. Opoziția a fost invitată să-și dovedească maturitatea politică nu pe calea recurgerii la forță, ci propunînd unul sau mai mulți candidați proprii. În această etapă, s-a produs o oarecare ezitare în conducerea „partidului democratic național", al cărui lider, Iakis Evdokas, părea să încline spre participarea la alegeri, intenționînd să candideze el însuși, ca adversar al arhiepiscopului. Dar, la una din întrunirile conducerii formației sale, Evdokas a trebuit să-și prezinte demisia din fruntea partidului. Dacă cercurile de opoziție ar fi prezentat un candidat care să le exprime interesele, „acesta — scria ulterior cotidianul «Cyprus Mail» — ar fi suferit cea mai umilitoare înfrîngere".

Cunoașterea faptului că opoziția nu are priză în popor, că nu este în stare să prezinte o alternativă realistă la linia politică a lui Makarios, a determinat cercurile grupate în jurul generalului Grivas — care o inspiră și o dirijează — să renunțe la dreptul asigurat prin constituție de a încerca să capteze voturile populației. În presa acestor cercuri a fost lansat un nou cuvînt de ordine : boicotarea alegerilor. Populația era intimidată prin vorbe și fapte. „Cine va merge la urne își va asuma o mare răspundere" — repetau, în esență, ziarele opoziției, de la o zi la alta. Raidurile oamenilor mascați, în căutare de arme și muniții, continuau, și se părea că generalul Grivas era decis să declanșeze o acțiune de anvergură, nu numai pentru împiedicarea alegerilor, dar și pentru a se folosi de starea de confuzie ce s-ar fi creat printr-un act disperat, avînd ca scop înlăturarea lui Makarios.

La 8 februarie, ora 12 și jumătate, expira termenul oficial al depunerii candidaturilor la funcția de președinte. Pentru această zi, în piața din fața arhiepiscopiei, reședința lui Makarios, era convocată o adunare care — în eventualitatea apariției, chiar și în ultimul moment, a unui al doilea candidat — urma să fie primul miting electoral. Principalele partide, sindicatele, organizațiile de masă au chemat populația să se întrunească pentru a-și manifesta dezaprobarea față de acțiunile teroriste. Dar adepții șantajului au decis să-și mobilizeze din nou forțele. Un ziar al opoziției, în încercarea de a intimida populația, scria în ajun că adunarea se va sfîrși „într-o baie de sînge".

Poporul a dat, însă, dovadă de un remarcabil curaj. În noaptea premergătoare mitingului, pe toate șoselele Ciprului, caravane de autobuze, camioane și autoturisme se îndreptau spre Nicosia. În sate și orașe rămăseseră doar bătrînii și copiii. Circa două sute de mii de oameni — din totalul de 450 de mii, cît numără comunitatea greco-cipriotă din insulă — au înțesat piața și străzile convergente, manifestîndu-și viguros adeziunea față de politica lui Makarios și a guvernului său. Pînă și ziarul atenian „Elefteros Cosmos" a apreciat, ulterior, că adunarea de la Nicosia a fost fără precedent în istoria Ciprului și că, față de mulțimea ce și-a manifestat sprijinul pentru arhiepiscop, opoziția reprezintă, în raport cantitativ, „un grăunte într-un ocean".

La ora 12 și jumătate, ministrul de interne al Ciprului a anunțat populația că singura candidatură înregistrată la comisia electorală este aceea a arhiepiscopului Makarios. Luînd cuvîntul în fața mulțimii electrizate, arhiepiscopul a reliefat liniile directoare ale politicii sale, subliniind necesitatea continuării dialogului intercomunitar, iar, pe plan extern, promovarea unor relații de colaborare cu toate țările lumii. În aceeași zi, potrivit prevederilor constituționale, în cadrul unei ceremonii oficiale, arhiepiscopului i-a fost reînnoit mandatul de președinte al republicii pentru o nouă perioadă de cinci ani. Cîteva zile mai tîrziu, printr-un procedeu similar, Rauf Denktaș, reprezentantul comunității turco-cipriote la convorbirile intercomunitare, a fost proclamat vicepreședinte al Republicii.

Observatorii reliefau la Nicosia, ca o concluzie a perioadei ce a precedat reînnoirea mandatului șefului statului, că, dacă arhiepiscopul a expus un program politic de acțiune, opoziția a rămas, ca și înainte, fără un program. Singurul element pe care mizează este „Enosis" (unirea cu Grecia), lozincă apreciată nu numai la Nicosia, dar și la Atena ca nerealistă.

Izolați din punct de vedere politic, adepții raidurilor armate ilegale n-au mai acționat după mitingul de la Nicosia. Însuși generalul Grivas se crede că ar fi ordonat partizanilor săi să se potolească. Constatînd eșecul eforturilor sale de a angaja problema cipriotă pe o traiectorie riscantă, generalul — se spune — ar intenționa să se retragă din insulă. Evident — după cum a arătat, zilele acestea, președintele Republicii — guvernul, cunoscînd locuința lui Grivas în orașul Limasol, ca și deplasările sale la Nicosia, l-ar putea imobiliza în orice clipă. Numeroși membri ai grupelor înarmate sînt, de asemenea, cunoscuți. Totuși, a arătat președintele, guvernul nu dorește să se ajungă la o confruntare de forță și — controlînd, în ansamblu, situația din insulă și bucurîndu-se de sprijinul poporului — preferă să acționeze pe calea convingerii.

Makarios și-a reînnoit propunerea de a se întîlni cu liderii opoziției și de a examina nu mijloacele de înlăturare a lor din viața politică ci, dimpotrivă, acelea care să ducă la o participare constructivă a elementelor raționale din opoziție la dirijarea treburilor țării. Deși la data transmiterii acestei corespondențe răspunsul precis nu e cunoscut, a fost apreciată ca un element pozitiv declarația unui purtător de cuvînt al cercurilor din jurul lui Grivas, că un eventual contact cu președintele republicii nu trebuie exclus. Acționînd spre conciliere, guvernul speră într-o modificare a modului de abordare a problemelor țării de către opoziție, în interesul unirii tuturor eforturilor pentru soluționarea a ceea ce președintele Makarios a numit problema majoră a Ciprului, adică așezarea raporturilor dintre cele două comunități pe baze realiste și stabile.

„Este cunoscut că cheltuielile militare au atins cifra astronomică de peste 200 de miliarde de dolari anual. Aceasta apasă greu asupra tuturor popoarelor, se resimte tot mai puternic în nivelul lor de trai material și spiritual. Este timpul să se treacă de la vorbe la fapte. Să se oprească cursa înarmărilor, trecîndu-se la înghețarea bugetelor militare, stabilindu-se un program concret de reducere treptată a acestora, începînd, desigur, cu reducerea bugetelor țărilor mari. Să se elaboreze un program concret pentru oprirea producerii de armament și îndeosebi a armamentului nuclear, a armelor chimice și bacteriologice și a altor mijloace de exterminare în masă".

NICOLAE CEAUȘESCU

Costul înarmărilor — 200 miliarde

În lume se cheltuiesc sume sporite pentru înarmare. În 1961 — o sută douăzeci de miliarde dolari ; la valoarea de azi, aceasta înseamnă 150 miliarde. După zece ani, cifra este de aproximativ 200 miliarde dolari. Între 1961 și 1970 s-au cheltuit, în total, 1 870 miliarde dolari (la prețurile din 1970).

Cele 200 de miliarde dolari irosite anual pentru înarmare reprezintă între 6 și 6,5 la sută din totalul produsului național brut mondial. Bugetul mondial al cursei înarmărilor este aproape echivalent cu produsele naționale brute ale Marii Britanii și Italiei laolaltă, sau cu acela al țărilor în curs de dezvoltare din Asia de sud-est, Extremul Orient și Africa la un loc, adică o zonă unde trăiesc 1 300 000 000 de oameni.

Se cheltuiește pentru scopuri militare de două ori și jumătate mai mult decît pentru asistența medicală, de o dată și jumătate mai mult decît pentru învățămînt și de 30 de ori mai mult decît totalul ajutorului economic oficial acordat țărilor în curs de dezvoltare.

Dacă se va merge în același ritm, cheltuielile pentru înarmare vor atinge, la sfîrșitul deceniului, nivelul anual de 300—350 miliarde dolari (la prețurile din 1970).

Asemenea constatări luminează stringența unor măsuri concrete în favoarea dezarmării. Momentul actual — amintim aici și reluarea, la Geneva, a lucrărilor Comitetului pentru dezarmare — **reliefează, o dată mai mult, acuitatea acestei probleme.**

Cifrele de mai sus prezintă girul Organizației Națiunilor Unite. Sînt selectate din bogatul material informativ, conținut în raportul secretarului general al O.N.U. asupra consecințelor social-economice ale cursei înarmărilor și cheltuielilor militare. Este cunoscut rolul României în elaborarea studiului. Oferită opiniei publice de O.N.U., detaliata analiză este, de fapt, concretizarea unei inițiative românești. Este vorba de rezoluția 2 667 (XXV) adoptată de Adunarea Generală în urma propunerii României de a se întocmi un studiu aprofundat asupra principalelor aspecte ale cursei înarmărilor, în intenția explicită și mobilizatoare de a favoriza o mai bună înțelegere și o mai exactă evaluare ale gravelor consecințe și pericole pe care le comportă înarmarea. Un asemenea document se adaugă unei suite de rapoarte, studii și anuare pe această temă — fără a mai vorbi despre constanta tratare jurnalistică. Acordăm o mențiune specială anuarului „SIPRI", ale cărui date recente le vom folosi, deopotrivă („World armaments and disarmament" ; SIPRI Yearbook 1972. Stockholm, International Peace Research Institute).

PARADOX POLITIC

Stocurile actuale de armament nuclear au atins un nivel pe care l-am exprima poate sugestiv dacă ne gîndim că aceasta înseamnă 15 tone de TNT pe cap de locuitor sau ceva mai mult de o bombă tip Hiroșima la mia de locuitori ai planetei. O sabie a lui Damocles care atîrnă suficient de greu.

Situația a dus la recunoașterea unei amare realități. „Trăim — constată raportul O.N.U. asupra cursei înarmărilor — într-o eră de blocuri opuse, cu armate puternice care stau față în față, o eră în care timpul de reacție al rachetelor nucleare automatizate este incomparabil mai rapid decît ritmul în care lucrează de obicei diplomația. Este o atmosferă care generează teamă și un sentiment de nesiguranță". Insecuritatea este, deci, tocmai produsul „securității militare", concepută ca „echilibru al forței" și obținută la prețul exorbitant impus de actualul ritm al cursei înarmărilor.

Paradoxul politic al competiției militare este izbitor. Cursa înarmărilor contrastează violent cu eforturile generale pentru introducerea unui autentic sistem de securitate internațională, pentru abolirea forței și a amenințării cu forța din relațiile interstatale. Alocarea, în ritm constant, de sume uriașe pentru înarmare este, cu atît mai mult, distonantă în actuala atmosferă politică, favorabilă unor mari și reale progrese pe calea destinderii internaționale. „Totalul cheltuielilor este, în prezent, — constata anuarul SIPRI/1972 — cu aproximativ o treime superior, în prețuri constante, celui dinaintea războiului din Vietnam, iar o reîntoarcere la statu quo ante este improbabilă". Într-adevăr, este de ajuns să observăm că bugetul militar al Statelor Unite pe anul financiar 1973—1974 prevede 81,1 miliarde dolari (față de 75,5 miliarde) ; ceea ce confirmă, între altele, că retragerea S.U.A. din Vietnam nu va duce la o substanțială micșorare a cheltuielilor militare ale țării.

Nu este în intenția noastră de a analiza în detaliu efectele neconcordanței de esență dintre cursa înarmărilor și sfera de acțiune politică și economică a statelor. Este, însă, un fapt de necontestat că spirala accelerată a înarmărilor nu poate decît să prejudicieze strădania diplomatică și politică, îndreptată spre consolidarea cursului destinderii. Acumularea de arme — și, cu prioritate, în domeniul nuclear — sporește pericolul rezolvării problemelor litigioase prin forță, exacerbează încordările internaționale. Este flagrantă contradicția dintre conștiința că procesul înarmării poate să atingă un prag de unde nu mai există întoarcere și realitatea concretă a curbei ascendente a cursei înarmărilor. Pe de altă parte, consecințele neistovitei înarmări a națiunilor oferă o lungă listă a „posibilităților pierdute" de omenire în toate domeniile vitale — politic, social, economic, comercial, cultural.

PARADOX ECONOMIC

Viciul politic fundamental al concurenței militare este, astfel, pretenția iluzorie de „a crea pace" prin menținerea unui echilibru al disuasiunii, deci prin susținerea — artificială sau nu — a încordării.

Totodată, însăși dinamica ei internă îi luminează absurditatea economică și militară. Premisa tehnică a cursei înarmărilor este posibilitatea de sporire neîncetată a eficacității armamentelor. Din acest unghi, competiția militară este fructul otrăvit al revoluției tehnico-științifice. Dar, în același timp, ea nu se poate realiza decît în parametrii unei relativ constante și, de bine de rău, suportabile proporții financiare din venitul național al statelor. Perfecționarea eficacității, în rit-

120 miliarde dolari sînt suficienți pentru fertilizarea Saharei

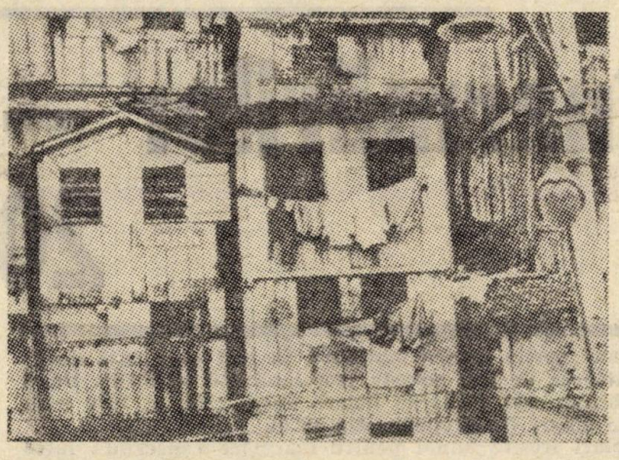

Pentru înarmare — peste 4 000 miliarde dolari în 70 de ani. Tot atît ar fi fost necesar pentru a asigura alimentarea normală a populației de pe glob și a elimina criza de locuințe

Pentru scopuri militare se cheltuiește de două ori și jumătate mai mult decît pentru asistență medicală. Pentru cercetarea medicală — 4 miliarde dolari ; pentru cercetarea militară — 25

mul tehnicii moderne, a însoțit o escaladare a înarmărilor în salturi calitative, conform mecanismului : la eficacitate egală — „securitate" egală. Aceasta, fără a mai vorbi de continua sporire (cantitativă) a stocurilor de arme strategice și convenționale. În asemenea condiții, era firesc ca explozia înarmărilor să se soldeze cu o explozie a cheltuielilor. Pe termen lung, se dovedește însă incontrolabilă posibilitatea de a menține același raport între solicitarea financiară extremă — evoluînd în progresie geometrică și impusă de vertiginoasa dezvoltare tehnico-științifică — și procentul suportabil — deci, un balast relativ constant — pe care îl pot aloca statele, din venitul lor național, pentru înarmare. Toate statele — și chiar cele mai dezvoltate economic — resimt această povară. Și este un fapt că, în cazul țărilor în curs de dezvoltare, situația frizează deseori dramaticul : antrenate în competiția înarmărilor, ele sînt nevoite să-și sacrifice o cotă uneori mai mare decît media pe plan global, din veniturile naționale cu prețul celor mai dureroase renunțări. „Deși cheltuielile militare din țările în curs de dezvoltare sînt foarte scăzute în raport cu acelea ale țărilor avansate, este semnificativ — remarcă raportul O.N.U. — că, în anii '60, ritmul de creștere a cheltuielilor militare a fost apreciabil mai rapid în țările în curs de dezvoltare decît media mondială. Cheltuielile militare din țările în curs de dezvoltare au crescut anual în ritm de aproximativ 7 la sută" (rata medie de creștere, pe durata 1949—1970, a fost de 5 la sută anual, adică aproximativ egală cu aceea a produsului național mondial). „Pentru cetățeanul unei țări în curs de dezvoltare, cu un venit pe locuitor de aproximativ 200 dolari anual, chiar și alocarea — se afirmă în raportul O.N.U. — a cîtorva dolari pentru scopuri militare îl poate priva de una din necesitățile sale vitale". Declanșată, din punct de vedere istoric, de Statele Unite, spirala accelerată a înarmărilor a pus în funcțiune, după modelul unei reacții în lanț, un ritm și un sistem de înarmare care solicită resursele tuturor statelor, indiferent de inegalitatea posibilităților lor.

INCONTROLABILA EXPLOZIE A CHELTUIELILOR

În detaliu, structura bugetelor militare variază de la țară la țară. Totuși, în cazul puterilor mari producătoare de arme, jumătate din bugetele militare sînt destinate pentru întreținerea personalului, iar restul pentru cercetare și dezvoltare, echipament, construcții și operațiuni. Între 1961 și 1970, din cele 1 870 miliarde dolari cheltuite pentru înarmare, 600 miliarde au fost consacrate achiziționării de echipament. „Proporția, de departe cea mai mare, a acestei sume — informează raportul O.N.U. — a fost cheltuită pentru arme convenționale — tunuri și muniții, vehicule de transport și tancuri, echipament de comunicații și supraveghere, avioane și nave".

Incluse în această sumă, cheltuielile pentru înarmarea nucleară au avut ca rezultat stocarea de arme cu o putere distructivă potențială infinit mai mare.

Iar dezvoltarea tehnicii militare a dus la o spirală vertiginoasă a prețurilor. Un avion de război din anii '40 costa 60 000 dolari ; același tip de aparat, la nivelul tehnicii de astăzi, costă cel puțin 5 000 000 dolari ; o bombă de 10 Kt costă 350 000 dolari, o bombă de 2 Mt — 600 000 dolari ; un car blindat tip „Leopard" costa 310 000 dolari, în timp ce la tipul standard, proiectat în comun de americani și vest-germani, a trebuit să se renunțe datorită costului său exorbitant — 600 000 dolari. Numai în ultimii zece ani, cheltuielile din domeniul convențional s-au dublat ; costul unui avion cu înzestrare nucleară s-a mărit de o sută de ori față de unul de tip convențional ; și, în fine — ca o cifră sugestivă —, Statele Unite au cheltuit, în această perioadă, numai pentru cursa înarmărilor nucleare între 120 și 160 miliarde dolari. Pentru anul financiar 1973, Statele Unite vor aloca numai pentru programele speciale ale unui sector anume al înarmării suma de 10 miliarde dolari (sisteme tactice : avioane de luptă — 2,8 miliarde dolari/rachete — 1,1 miliarde dolari ; sisteme strategice : bombardiere cu rază mare de acțiune, inclusiv sisteme de avertizare și ghidare — 1,2 miliarde dolari/rachete IBM și ABM — 4 miliarde dolari ; submarine cu sistem de apărare — 0,9 miliarde dolari. Cifrele sînt reproduse după Status of Major U. S., European Defense, Aerospace Programs, în „Aviation Week and Space technology", nr. 11/1972).

În același timp, Anglia a alocat, în anul financiar 1971, pentru flota sa aeriană militară aproximativ un miliard dolari (în afară de 123 milioane dolari pentru cercetare și dezvoltare). Pentru înarmările strategice, adică pentru înzestrarea nucleară a forțelor sale armate, Anglia a cheltuit, în ultimii cinci ani, 2,6 miliarde dolari. De asemenea, cu titlu de exemplu, bugetul militar vest-german s-a dublat, în perioada 1961—1970, iar, de la 5,6 miliarde dolari (în 1971), se va ridica la cca 9,7 miliarde (în 1974). În ce privește cheltuielile militare ale N.A.T.O., între 1965 și 1970, ele au fost de aproxi-

A.B.M. : Anti-Ballistic Missile (rachetă antirachetă)
I.C.B.M. : Intercontinental Ballistic Missile (rachetă balistică intercontinentală)
M.I.R.V. : Multiple Independent Reentry Vehicle (rachetă cu focoase multiple, teleghidată independent)
M.R.V. : Multiple Re-entry Vehicle (rachetă cu focoase multiple)
U.L.M.S. : Undersea Long Range Missile System (rachetă submarină cu rază lungă de acțiune)
F.O.B.S. : Fractional Orbital Bombardment System (bombă orbitală)
A.W.A.C.S. : Airborne Warning and Control System (sistem de detectare în zbor)

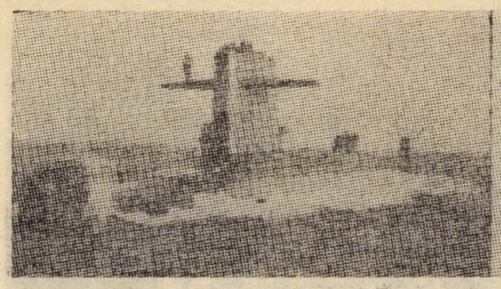

Submarin atomic ; bombardier B-52

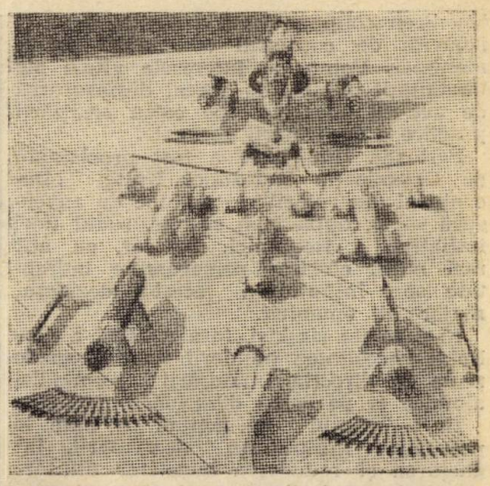

„Mirage V" și încărcătura sa

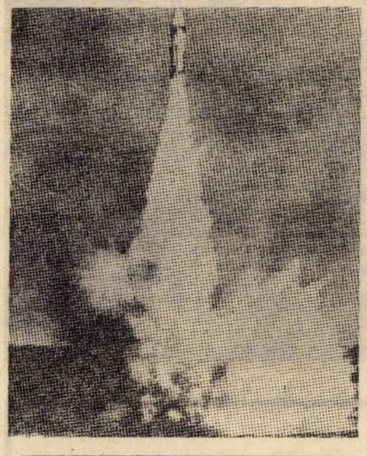

Rachetă „Polaris", în momentul lansării

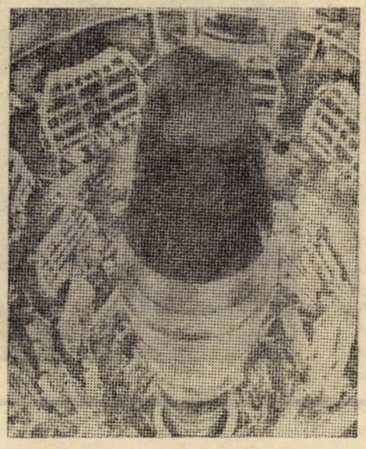

„Titan II" — rachetă intercontinentală însilozată

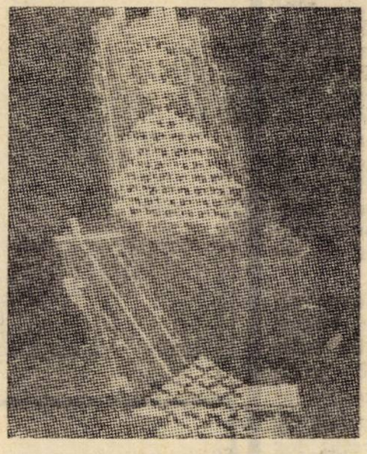

Un portavion cu o lungă carieră — „Enterprise"

Aparat tip Harrier, cu decolare și aterizare verticale (produs de Hawker Siddeley)

mativ 150 miliarde dolari (numai cheltuielile pentru infrastructura N.A.T.O. au fost de 3,6 miliarde dolari, ceea ce înseamnă 220 de aeroporturi militare, 10 000 km de conducte pentru combustibil energetic și 44 000 km rețea de telecomunicații militare). De notat, că 4/5 din cheltuielile militare mondiale aparțin numai N.A.T.O. și Tratatului de la Varșovia.

Un rol precumpănitor în cadrul bugetelor militare este acordat cercetării. Astfel — observa specialista în problemele dezarmării, ministrul suedez Alva Myrdal — curba ascendentă a eforturilor pentru cercetare în țările industriale indică, în fapt, o mare solicitare în scopuri militare. S-a calculat — apreciază Alva Myrdal — că, pe plan mondial, aproximativ 25 la sută dintre cercetători sînt angajați în proiecte militare. Raportul O.N.U. relevă, de asemenea, că, pe plan mondial, din cele 60 miliarde dolari consacrați cercetării în ansamblu, 25 miliarde sînt folosite pentru obiective militare.

IMENSELE POSIBILITĂȚI PIERDUTE

Resursele — umane, financiare, economice — pe care statele sînt obligate să le aloce înarmării constituie un indiciu elocvent al posibilităților irosite de omenire în domeniile vitale pentru propășirea ei pe calea civilizației și progresului. Într-o lume modernă, neizbăvită de un vast cortegiu de boli, în care sărăcia și mizeria fac încă un număr considerabil de victime, este dureroasă constatarea că pentru cercetarea medicală se consumă numai 4 miliarde dolari, în timp ce, pentru cercetarea în scopuri militare, 25 miliarde.

„Sărăcie și cartiere mizere există chiar și în țările cele mai bogate — se afirmă în raportul O.N.U. Locuințele continuă să rămînă o cerere nesatisfăcută ; în toate țările, chiar și în cele mai bogate, îmbunătățirea lor reclamă investiții uriașe, atît în regiunile urbane cît și în cele rurale. Dar, în întreaga lume, în anii '60 au fost consacrate construirii de locuințe mult mai puține resurse decît cheltuielilor militare". În general, un transfer de resurse de la obiective militare în domeniul investițiilor civile ar oferi imense posibilități de sporire a ratei de creștere economică.

Este știut, pe de altă parte, că cheltuielile militare au tendința să deterioreze evoluția economiilor naționale ; un efect important a fost, între altele, dezechilibrarea balanțelor de plăți — situație cu repercusiuni interne și internaționale. Astfel, cheltuielile pentru staționarea de trupe în afara frontierelor naționale sînt unul din factorii importanți de instabilitate financiară. În cazul S.U.A. și Marii Britanii, întreținerea trupelor în străinătate a contribuit la dificultățile atît ale lirei sterline cît și ale dolarului.

În fine, una din consecințele reprobabile pe plan social ale cursei înarmărilor este apariția așa-numitului complex militar-industrial — o îmbinare între sectorul militar și civil al economiei — în unele țări occidentale. Exemplul tipic al economiei americane arată că sectorul militar înseamnă mult mai mult decît forțele militare propriu-zise (el înglobează firme și industrii, institute științifice și de cercetare, organisme politice și ministere). Presiunea exercitată de o asemenea structură militaro-industrială asupra deciziilor politice s-a resimțit negativ, nu de puține ori, în istoria postbelică a Statelor Unite.

■

Costul uriaș al cursei înarmărilor este cunoscut. Gama largă a efectelor negative asupra economiei naționale constituie un motiv de reală îngrijorare. Consecințele internaționale sînt dintre cele mai crispante în plan politic, economic, comercial.

Este, de aceea, imperios necesară luarea de măsuri urgente pentru o reducere substanțială a cheltuielilor militare ale tuturor statelor și, în special, ale acelora ce beneficiază de bugete militare mari. În acest sens, se impune înaintarea concretă pe drumul înfăptuirii dezarmării generale și totale.

„Sînt cunoscute — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — cheltuielile mari care se fac în această direcție și, trebuie să spunem deschis, și noi facem cheltuieli pentru înarmare. Nici nu se poate altfel ! De aceea, acționăm cu toată fermitatea pentru a se realiza pași reali pe calea dezarmării generale, în primul rînd a celei nucleare, pentru a se putea ajunge ca mijloacele financiare — toate mijloacele, inclusiv cele umane îndreptate astăzi spre înarmare — să poată fi folosite în scopuri pașnice pentru ridicarea bunăstării popoarelor".

Reflectînd creșterea preocupării internaționale pentru problema dezarmării, se înrădăcinează, tot mai puternic, în conștiința umanității ideea că a sosit timpul să se treacă de la discuții generale la fapte. Și este firesc să fie așa, pentru că masele populare sînt cele care suportă pe umerii lor poverile cursei pentru mijloace de distrugere, ele sînt cele direct amenințate de riscurile decurgînd din continuarea înarmărilor. Este definitorie pentru

omenirea contemporană aspirația de a fi izbăvită de coșmarul acumulării armamentelor. Voința și interesele vitale ale umanității impun, de aceea, desfășurarea de acțiuni energice pe calea realizării practice a dezarmării generale.

Perioada 1970—1980 a fost proclamată de Organizația Națiunilor Unite „Deceniu al dezarmării" — acțiune de anvergură — și, după cum se știe, rodul unei inițiative a României. Se cer, cu atît mai mult, eforturi perseverente îndreptate spre înfăptuirea acestui deziderat major al omenirii.

În repetate rînduri, țara noastră a subliniat necesitatea obținerii unor progrese reale în direcția înlăturării primejdiei atomice și pe calea dezarmării generale.

În complexul de acțiuni pe care le presupune înfăptuirea dezarmării, înghețarea și reducerea bugetelor militare constituie unul din factorii eficienți, menîți să stimuleze înaintarea pe calea unor realizări concrete. Pronunțîndu-se în favoarea unei asemenea măsuri, România și-a exprimat convingerea că s-ar crea, astfel, condiții mai prielnice pentru încheierea unor acorduri de mai mare amploare privind limitarea producției și stocurilor de arme nucleare și alte arme de distrugere în masă, reducerea efectivelor militare, dezarmarea convențională, înlesnind progresul pe calea dezarmării generale.

„Este cunoscut — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului — că cheltuielile militare au atins cifra astronomică de peste 200 miliarde de dolari anual. Aceasta apasă greu asupra tuturor popoarelor, se resimte tot mai puternic în nivelul lor de trai material și spiritual. Este timpul să se treacă de la vorbe la fapte. Să se oprească cursa înarmărilor trecîndu-se la înghețarea bugetelor militare, stabilindu-se un program concret de reducere treptată a acestora, începînd, desigur, cu reducerea bugetelor țărilor mari. Să se elaboreze un program concret pentru oprirea producerii de armament și îndeosebi a armamentului nuclear, a armelor chimice și bacteriologice și a altor mijloace de exterminare în masă. Să se prevadă măsuri practice de trecere la lichidarea treptată a acestor arme sub control internațional. Se impune să se adopte măsuri concrete pentru lichidarea bazelor militare și retragerea trupelor străine de pe teritoriile altor state. Să se elaboreze măsuri pentru trecerea treptată la reducerea trupelor naționale înseși. Trebuie, de asemenea, să se aibă în vedere crearea condițiilor pentru desființarea blocurilor militare. Toate aceste măsuri trebuie urmate de acțiuni concrete împotriva propagandei de război, a învrăjbirii între state, împotriva rasismului și a oricăror altor forme de propagandă împotriva păcii. Să se prevadă intensificarea contactelor și schimburilor de tot felul între națiuni și popoare, în scopul înfăptuirii dezarmării generale și totale".

Răspunderea de a contribui la realizarea acestui obiectiv aparține tuturor statelor ; numai prin participarea lor directă, indiferent de mărimea sau de potențialul lor economic, la realizarea unor măsuri concrete pe această cale, poate fi concepută înfăptuirea acestei opere vitale pentru omenire. În acest sens, reducerea substanțială a cheltuielilor militare ar contribui la progresul economic și social al tuturor statelor.

Radu Pascal

În zare, turnurile austere ale orașului ; pe străzi — o caldă animație, și un loc de plăcută tihnă : apreciata cafenea Winkler.

REPORTAJ PE GLOB

SALZBURG

N. Popescu-Bogdănești

Vorbind în limbaj geografic, Salzburgul, nu orașul, ci regiunea, landul, se întinde pe o suprafață de 7 154 kmp și este situat într-unul din punctele de intersecție a liniilor de cale ferată și a drumurilor rutiere europene. Axul său natural și care crestează o despicătură adîncă în bariera Alpilor îl constituie riul Salzach. Provincia, această mică „Țară" cum o consideră austriecii, numără 390 000 de locuitori, din care o treime locuiesc în capitală. Principala resursă economică rezidă în frumusețile naturale — munți și lacuri — exploatate într-o manieră mai mult decît intensivă pentru turismul național și internațional, pe toată durata celor 365 de zile ale anului. Este o zonă izolată și poate tocmai această izolare în văi de munte a oamenilor a contribuit la conservarea, aici, a unor vechi obiceiuri. Poate fi, aceasta, considerată o șansă rară, mai ales dacă ne gîndim la faptul că în alte părți ale Austriei — fenomen resimțit, de altfel, dureros în toată lumea — obiceiurile tradiționale sînt de multă vreme uitate, pierzîndu-se din nefericire mari bogății culturale. În Salzburg, dimpotrivă, se face tot ce este cu putință și uneori cheltuindu-se un admirabil idealism, pentru a menține în viață obiceiurile vechi, tradițiile. Fără, însă, ca aceasta să se opună mersului înainte, către progres, căutării noului, ancorării în contemporaneitate.

Într-un autocar de dimensiuni reduse, în care ne-am îmbarcat la Zell am See, localitatea preferată a schiorilor, am pornit, plini de o neastîmpărată curiozitate, spre barajul Mooserboden, cel mai de sus dintre cele trei uriașe ziduri de beton și fier ce alcătuiesc sistemul de retenție și dirijare a apelor spre turbinele centralei hidroelectrice Kaprun. Era toamnă, zile de septembrie cînd, obișnuit, zăpezile sînt topite, iar ninsorile iernii viitoare nu s-a abătut încă. Și, totuși, sus, dincolo de jumătatea muntelui, masivul Grossglockner era învăluit în mantie albă. Din autocar, în fața unui perete de stîncă ce nu putuse fi biruit de constructorii de drumuri, o imensă platformă-ascensor ne-a ridicat pe verticală, în decursul a douăzeci de minute, cu încă o mie de metri. Din nou în autocar, și la drum tot mai sus spre piscurile piramidale poleite în argint.

Barajul Mooserboden este un arc de cerc larg deschis și zăgăzuiește nu un riu, cum s-ar crede, ci apele provenite din topirea eternelor zăpezi ale Alpilor. Aici este și linia de contact între pajiștile de un verde crud ale pantelor mîngîiate de soare și platoșa de zăpadă a muntelui. E loc pentru multe metafore în a descrie acest peisaj insolit. Ochiul se lasă copleșit de măreția spectacolului. Mintea face asociații între forța demiurgului Natură și forța demiurgului Om. Baraje în calea apelor s-au ridicat pretutindeni în lume și nu se diferențiază unele de altele decît prin dimensiuni și prin soluțiile constructive impuse de condițiile locale. Ceea ce impresionează, însă, aici este marea înălțime — în jurul a 2 500 metri — la care a fost durată, între doi versanți abrupți și pustii, această operă de artă.

Omul a umanizat muntele. Preocupări ancestrale, precum păstoritul și activitățile le-

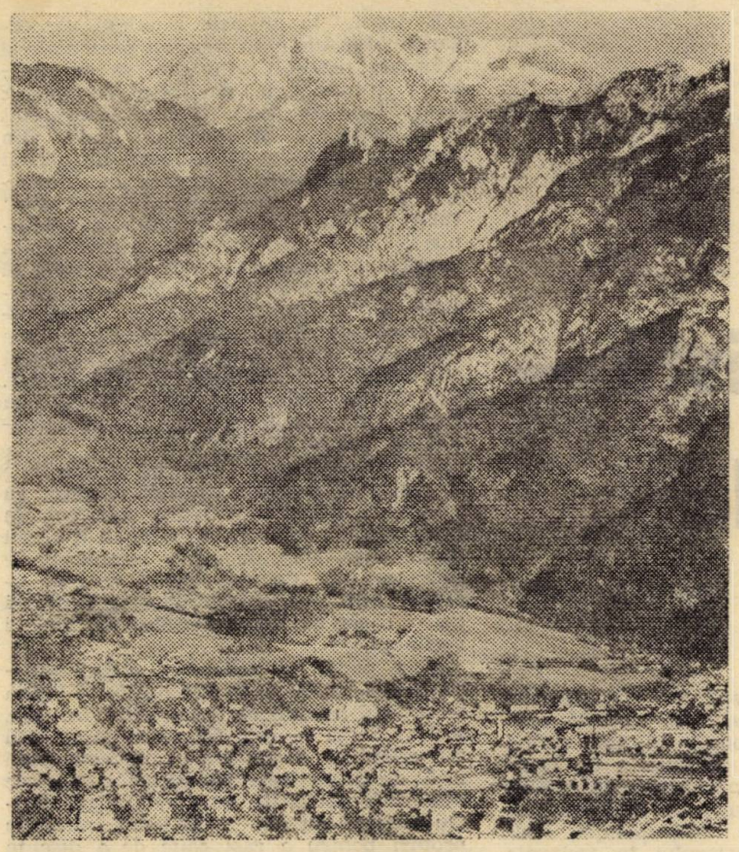

Acolo unde omul a umanizat muntele...

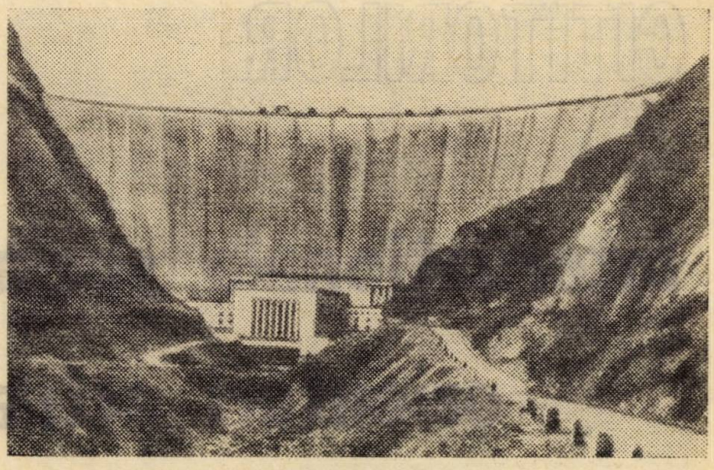

Barajul hidrocentralei Kaprun

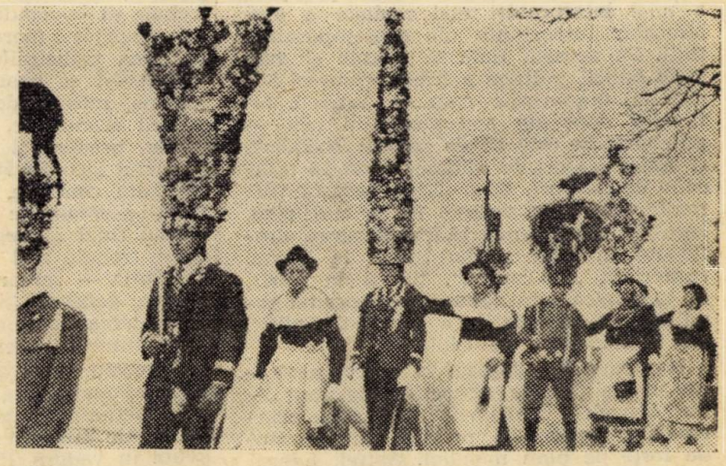

Serbare cîmpenească în împrejurimile Salzburgului. Cu flori şi... căprioare la pălărie, pe valea Gastein-ului

gate de păstorit, au dobîndit alte graniţe odată cu construcţia drumului şi a platformelor-ascensor ce conduc spre baraj. Cirezile de vaci roşii şi turmele de oi pasc pînă sub poala zăpezilor alpine. Creşterea animalelor este şi în această parte a Austriei o preocupare de bază a locuitorilor ; preocuparea le-a condiţionat în mare măsură modul de viaţă şi portul.

Afişe inspirate, realizate, prospecte turistice trecînd printr-o foarte bogată gamă, de la simplul anunţ publicitar pînă la pliantele de mărimea unei mape de birou ori albumele prezentînd pe toate dimensiunile sale oraşul, îţi recomandă Salzburgul, în cel puţin patru limbi de largă circulaţie, ca pe un oraş al muzicii.

Într-adevăr, cine nu se gîndeşte mai întîi, vorbind de Salzburg, la numele lui Mozart. Prezenţa marelui compozitor este aici mai sensibilă decît aceea a prinţilor şi marilor seniori bisericeşti care, convinşi de efemera lor prezenţă pe scena vieţii, au căutat să lase, în palate şi biserici somptuoase clădite din marmură şi piatră, semne durabile ce să le poarte peste timpuri amintirea. Lui Mozart — şi scurgerea vremii a sancţionat definitiv acest adevăr — oraşul Salzburg îi datorează celebritatea. La cincizeci de ani de la naştere, atunci cînd Mozart însuşi era deja o personalitate aureolată de glorie, la Salzburg se fonda în onoarea celebrului muzician o asociaţie care, nu mult mai tîrziu, avea să devină Fundaţia Internaţională „Mozarteum", instituţie care va iniţia şi susţine festivalurile Mozart, precursoare ale festivalurilor muzicale de largă rezonanţă ce poartă astăzi numele oraşului.

Dar vocaţia muzicală a Salzburgului, vocaţie de care se leagă naşterea unor prodigioase tradiţii, datează cu mult înainte de Mozart. Faptul este probat de un vechi şi bogat folclor muzical. Din totdeauna, te informează, nu fără o notă de orgoliu, localnicii cunoscători, aici a fost un paradis al cîntecului. Pe fondul generos al bucuriei populare de a cînta şi a dansa a fost cultivat gustul pentru arta cultă. Cu mai bine de trei secole şi jumătate în urmă, cronicile consemnează existenţa unor teatre în aer liber pe care se prezentau operele italiene. După Mozart, alţi artişti de talent, născuţi sau împămînteniţi în oraşul din umbra Alpilor, i-au sporit acestuia tezaurul de valori muzicale. Însă oricîţi creatori în domeniul muzicii s-au alăturat lui Mozart la Salzburg, prezenţa marelui compozitor este monumentală şi neatinsă de nici o umbră. Am urcat cu sfială scările de piatră ale clădirii cu cinci nivele în care s-a născut, în 1756, Wolfgang Amadeus. Parcurgi, pătruns de o mută religiozitate, universul mozartian — mobilă de epocă, tablouri, instrumente muzicale la care a exersat compozitorul, vitrine cu scrieri şi obiecte personale.

Chiar şi atunci cînd posezi cunoştinţe aprofundate despre locuri, ştiind îndeajuns de bine că, înainte de a fi o urbe în pre-Alpii austrieci, Salzburgul este un ţinut, o „Ţară", cînd zici Salzburg gîndurile îţi sînt fără abatere direcţionate spre centrul renumitelor festivaluri muzicale, oraşul în a cărui arhitectură stilul baroc îşi găseşte o reprezentativă expresie, elementele germane şi italiene întrepătrunzîndu-se armonios pînă la intimitate, oraşul a numeroase şi remarcabile monumente laice şi eclesiastice al unei fortăreţe-muzeu, al oamenilor joviali, al rîului Salzach despărţind în două aşezarea, căreia, cu o bună doză de exagerare, i s-a atribuit pentru frumuseţea sa, pentru multitudinea şi vechimea operelor de artă ce le posedă, calificativul de „Roma Austriei".

Privit de pe înălţimea Gaisberg, colina ce străjuieşte pe dreapta rîului oraşul, Salzburgul înfăţişează o panoramă calmă dominată de două elemente reprezentative : fortăreaţa Hohen-Salzburg şi Domul Solari, edificiu în stil roman de mari proporţii, impunător, solemn, tăcut. Rîul Salzach dă o notă în plus de distincţie acestui oraş încărcat de poezie, plin de farmecul muzicii, aşezare situată în centrul geografic al Europei, loc unde spiritul uman a născut sinteze remarcabile.

RASPUNDEM CITITORILOR

Internaţionala socialistă — orientări actuale

Aurel Zamfirescu

Sub influenţa transformărilor pozitive ce se petrec în lume, o serie de factori de răspundere, unele organisme internaţionale fac dovada, cu diverse prilejuri, a unei interpretări mai realiste a problemelor importante ale contemporaneităţii. Pe această linie se înscrie şi evoluţia opticii politice a Internaţionalei Socialiste, organizaţie care — potrivit ultimelor date ale secretariatului său — grupează, în cele 54 de partide socialiste şi social-democrate afiliate, peste 18 milioane de membri. Cînd facem această afirmaţie, avem în vedere, în primul rînd, lucrările celui de-al 12-lea Congres, desfăşurat în vara anului trecut la Viena, conferinţa „de rutină", ţinută la Paris, la jumătatea lunii ianuarie, şi recenta reuniune din februarie, a Biroului Politic, de la Santiago de Chile.

Documentele adoptate în cadrul acestor instanţe şi luările de cuvînt ale unor lideri dovedesc realism în aprecierea principalelor schimbări produse în raportul de forţe pe plan mondial. Astfel, liderul social-democraţilor din R. F. a Germaniei, Willy Brandt, luînd în consideraţie toţi factorii vieţii politice internaţionale, ajunge — în intervenţia la Congresul de la Viena — la concluzia că „trecerea de la confruntare la cooperare poate fi considerată ca principala tendinţă a evoluţiei contemporane. Această tendinţă principală nu reiese numai din evidenta reducere a încordării în Europa, ci rezultă şi din schimbarea raporturilor dintre marile puteri". La rîndul său, cancelarul federal, Bruno Kreisky, liderul partidului socialist austriac, releva, cu acelaşi prilej, că în lume „a avut loc o evoluţie deosebit de importantă, despre care se poate spune, fără exagerare, că a dus — nu numai în mod spectacular, ci şi substanţial — la sfîrşitul războiului rece". În acelaşi spirit, Rezoluţia cu privire la situaţia internaţională adoptată de Congres „exprimă satisfacţia pentru faptul că O.N.U. este pe calea înfăptuirii universalităţii sale complete, odată cu restabilirea drepturilor legitime ale R.P. Chineze", şi apreciază întîlnirile la nivel înalt, chino-americană şi sovieto-americană, drept „contribuţii importante la diminuarea tensiunilor internaţionale".

În ce priveşte securitatea europeană, Rezoluţia subliniază că Internaţionala Socialistă aprobă tratatele internaţionale încheiate în anii 1971 şi 1972 ; constată cu satisfacţie că a fost luată hotărîrea începerii convorbirilor multilaterale de la Helsinki privind pregătirea conferinţei general-europene ; cere ca această conferinţă să fie convocată cît mai curînd posibil ; consideră că agenda de lucru trebuie să cuprindă problemele principale ale securităţii (nerecurgerea la forţă, respectarea principiilor independenţei, suveranităţii şi neamestecului în treburile interne, măsuri de dezarmare), ale cooperării economice, tehnico-ştiinţifice, culturale, precum şi în domeniul ocrotirii mediului înconjurător. Pentru ajungerea la rezultate concrete, ar putea fi create instituţii permanente în spiritul Cartei O.N.U. Scopul final al negocierilor în curs şi viitoare trebuie să-l constituie — apreciază Rezoluţia — „crearea unei situaţii de cooperare generală în Europa, bazată pe recunoaşterea deplinei egalităţi şi suveranităţi a tuturor statelor de pe continent".

O opoziţie cvasi-generală a manifestat-o Internaţionala Socialistă faţă de războiul din Vietnam. Rezoluţia a considerat că „o soluţie militară nu poate şi nu trebuie avută în vedere. Pacea în Indochina trebuie să se bazeze pe dreptul absolut al popoarelor din această regiune de a hotărî propriul lor viitor, fără ingerinţe externe".

Exprimînd neliniştea în legătură cu continuarea cursei înarmărilor, Internaţionala Socialistă se pronunţă pentru încetarea tuturor experienţelor nucleare, pentru măsuri de reducere a forţelor. În acest context, apreciind înţelegerile realizate în acest domeniu, ea consideră că acordurile încheiate „nu sînt suficiente pentru oprirea cursei înarmărilor, care continuă fără obstacole".

În legătură cu confruntarea din Orientul Apropiat, fără a exista un consens, se consideră că o soluţie justă poate fi găsită numai pe calea tratativelor. În căutarea acesteia, trebuie să se ţină cont de interesele legitime ale tuturor statelor din regiune, inclusiv ale populaţiei palestiniene.

Se poate constata, aşadar, că Internaţionala Socialistă manifestă realism în cea mai mare parte a problemelor majore ale vieţii politice mondiale. Şi, totuţi, ţinînd cont mai ales de unul din scopurile ei declarate, exponentă a intereselor oamenilor muncii, Internaţionala Socialistă rămîne tributară într-un domeniu important al activităţii sale politice — relaţiile cu comuniştii. Unii lideri social-democraţi continuă să atace mişcarea comunistă, iar alţii admit colaborarea numai cu unele partide comuniste şi formulează condiţii inacceptabile.

E drept, la ultimele reuniuni ale organismelor sale n-au mai fost prezentate şi adoptate rezoluţii prin care să se „dirijeze" relaţiile cu partidele comuniste. Acest fapt nu poate fi însă interpretat ca o schimbare sensibilă de optică, din moment ce declaraţiile unora din lideri confirmă poziţiile exprimate în „Scopurile şi sarcinile socialismului democratic" (1951) — un fel de platformă anticomunistă. Astfel, în raportul prezentat la Congresul al 12-lea, secretarul general al Internaţionalei Socialiste afirma că „partidele social-democrate pot să stabilească relaţii cu alte partide, inclusiv cu cele comuniste, cu condiţia ca lupta ideologică să fie dusă cu consecvenţa de pînă acum". Cu acelaşi prilej, alţi participanţi au vorbit de necesitatea „recîştigării alegătorilor partidului comunist".

Asemenea poziţii sînt în contradicţie cu evoluţia generală a vieţii politice, cu interesele maselor populare, afectînd, în mod evident, unitatea de acţiune a clasei muncitoare. Este, de altfel, interesant de remarcat că, de mai multă vreme, această atitudine a fost, deseori, criticată de o serie de lideri social-democraţi şi socialişti.

„Din punct de vedere al social-democraţiei — releva la Congresul de la Viena secretarul general al P.S.D. din Finlanda, Kalevi Sorsa — este foarte important să nu adoptăm o atitudine preconcepută faţă de iniţiativele partidelor comuniste din ţările socialiste, care se declară pentru discuţii cu noi, şi să luăm iniţiative proprii pentru a găsi căile de a discuta atît probleme practice, cît şi ideologice, fără a ne închista într-o atitudine negativă, nefructuoasă".

În context, subliniem faptul că o serie de partide socialiste şi social-democrate par din ce în ce mai puţin dispuse să ţină cont de „indicaţiile" Internaţionalei Socialiste, hotărîndu-se să colaboreze cu partidele comuniste pe multiple planuri, în funcţie de situaţia concretă. Cel mai recent şi elocvent exemplu îl constituie acordul realizat de partidele comunist şi socialist din Franţa asupra Programului comun de guvernămînt al ştîngii — program care se bucură de un sprijin din ce în ce mai mare din partea unor cercuri sociale tot mai largi. Procesul revoluţionar din Chile, transformările iniţiate în această ţară de guvernul Unităţii Populare constituie un alt exemplu de colaborare fructuoasă dintre comunişti şi socialişti. Social-democraţii suedezi se menţin la putere, după ultimele alegeri, graţie colaborării cu Partidul de Stînga — Comuniştii, care sprijină în Parlament cabinetul monocolor prezidat de Olof Palme. Exemplele sînt, fireşte, mult mai numeroase. Dar, despre colaborarea dintre partidele comuniste şi socialiste sau social-democrate, revista noastră îşi propune să scrie într-un viitor număr.

Se bucură de o tot mai mare autoritate ideea că este în interesul forţelor revoluţionare, democratice, antiimperialiste de pretutindeni ca acest organism să se autodepăşească, să elimine atitudinile rigide, să trăiască în pas cu evoluţia vieţii. „Mai mult ca oricînd — releva tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Conferinţa Naţională a partidului —, este necesară colaborarea strînsă între comunişti şi socialişti, cu toate deosebirile de păreri care există asupra unor probleme fundamentale... În acest sens, apreciem că ar fi deosebit de important dacă Internaţionala Socialistă ar lăsa partidelor componente libertatea deplină de a colabora cu partidele comuniste şi cu alte forţe sociale înaintate, în conformitate cu interesele clasei muncitoare şi ale fiecărui popor, ale cauzei progresului social în lume. Mai mult ca oricînd, este necesară colaborarea inter-

națională între toate partidele revoluționare, mișcările de eliberare, democratice și antiimperialiste".

După cum se știe, Partidul Comunist Român a dus și duce o vastă activitate pentru intensificarea relațiilor de solidaritate internaționalistă cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu toate forțele democratice și progresiste din lume. Pornind de la interesele vitale ale mișcării comuniste și muncitorești internaționale, conducerea partidului nostru a avut numeroase schimburi de păreri, în diferite forme și la diferite nivele, cu reprezentanți ai partidelor socialiste și social-democrate.

Clauza națiunii celei mai favorizate și regimul preferințelor

Mircea Lupescu

Clauza națiunii celei mai favorizate constituie o prevedere într-un acord internațional în baza căreia un stat consimte să acorde unui alt stat avantajele pe care le-a acordat sau ar putea să le acorde oricărui alt stat.

Deși clauza națiunii celei mai favorizate a suferit, în special în ultimii ani, unele modificări sau adaptări, ea rămîne și astăzi una din regulile de bază care asigură dezvoltarea normală a schimburilor comerciale internaționale. Potrivit unui studiu publicat în 1972 de Secretariatul G.A.T.T., în 1970 schimburile comerciale în regimul națiunii celei mai favorizate au constituit 3/4 din comerțul țărilor membre.

Clauza națiunii celei mai favorizate constituie principiul fundamental al Acordului general pentru tarife și comerț (G.A.T.T.). În articolul I al G.A.T.T., clauza națiunii celei mai favorizate este formulată astfel : „Toate avantajele, favorurile, privilegiile sau imunitățile acordate de către o parte contractantă unui produs originar din sau destinat oricărei altei țări vor fi extinse imediat și necondiționat la orice produs similar originar din sau destinat teritoriului tuturor celorlalte părți contractante. Această dispoziție privește taxele vamale și impunerile de orice natură percepute la import sau la export sau cu ocazia importului ori exportului, ca și cele care afectează transferurile internaționale de fonduri afectate pentru reglementarea importurilor sau exporturilor, modul de percepere a acestor taxe și impuneri, ansamblul reglementărilor și al formalităților aferente importurilor sau exporturilor, ca și toate problemele care fac obiectul paragrafelor 2 și 4 ale art. III" (taxe și alte impuneri interne, reglementările privind vînzarea, punerea în vînzare, cumpărarea, transportul, distribuția și utilizarea produselor).

În principiu, G.A.T.T. nu admite aranjamentele preferențiale, considerînd că acestea afectează interesele țărilor terțe și nu conduc la o dezvoltare generală a comerțului. Totuși, articolul XXIV al G.A.T.T. precizează excepțiile de la clauza națiunii celei mai favorizate : traficul de frontieră, uniunile vamale și zonele de liber schimb. Acordul General admite crearea de uniuni vamale și zone de liber schimb, cu condiția ca instituirea acestor grupări să nu afecteze interesele țărilor terțe.

Deși principiile uniunii vamale sau zonei de liber schimb pot să nu se aplice la toate produsele, eliminarea taxelor vamale și a altor obstacole comerciale trebuie să se refere la „esențialul schimburilor comerciale" cu produse originare din teritoriile constitutive ale uniunii vamale sau zonei de liber schimb. În acest sens, G.A.T.T. reprezintă, din punct de vedere juridic, singurul organism internațional competent în examinarea „legalității" uniunilor vamale sau zonelor de liber schimb.

Sporirea numărului grupărilor economice înregistrată în ultimii ani nu poate fi interpretată ca o anulare a tratamentului conform clauzei națiunii celei mai favorizate, ci ca o adaptare a aplicării ei la noua situație creată. De fapt, are loc o transpunere a aplicării clauzei națiunii celei mai favorizate de la nivelul statelor membre ale grupărilor economice regionale la nivelul grupărilor respective.

De altfel, importurile realizate sub regim preferențial (schimburile intra-C.E.E. și intra-A.E.L.S., importurile în cadrul regimului preferențial al Commonwealthului, importurile americane de produse ale industriei automobilelor originare din Canada ca și importurile efectuate potrivit altor aranjamente preferențiale) au sporit, în cursul perioadei 1955—1970, de la 10,1 la sută la 24,3 la sută din volumul total al comerțului internațional.

Sensul clauzei națiunii celei mai favorizate este de a asigura un tratament egal pentru toate statele. Această prevedere este însă echitabilă numai între parteneri egali. Ca atare, ea poate deveni inacceptabilă și inadecvată pentru comerțul între state cu niveluri de dezvoltare economică inegale. De aceea, acordarea formală a tratamentului conform clauzei națiunii celei mai favorizate, în mod egal, față de toate statele înseamnă, de fapt, discriminarea țărilor în curs de dezvoltare, care nu sînt în măsură să profite de pe urma acestui tratament.

În aceste condiții, a apărut necesitatea adoptării unor noi reguli juridice care, recunoscînd dreptul țărilor în curs de dezvoltare de a beneficia de un regim preferențial, să permită țărilor dezvoltate din punct de vedere economic să acorde un tratament preferențial țărilor în curs de dezvoltare. De asemenea, țările în curs de dezvoltare pot să-și acorde în mod reciproc preferințe. Partea a IV-a a Acordului General, precum și cel de-al optulea principiu general adoptat la prima Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare recunosc necesitatea aplicării de către țările dezvoltate a unui tratament preferențial în comerțul cu țările în curs de dezvoltare.

Instituirea sistemului generalizat de preferințe vamale nereciproce și nediscriminatorii în favoarea țărilor în curs de dezvoltare a marcat o profundă transformare în politica comercială internațională. Dacă, pînă în prezent ,clauza națiunii celei mai favorizate și reciprocitatea constituiau baza politicii comerciale a statelor, de acum înainte se instaurează, în paralel, principiul preferințelor nereciproce în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

Menționăm totuși că, odată cu instituirea principiului preferințelor, în relațiile dintre țările dezvoltate din punct de vedere economic și cele în curs de dezvoltare nu încetează complet aplicarea tratamentului comercial conform clauzei națiunii celei mai favorizate, întrucît regimul preferențial nu se acordă decît unor grupuri de produse și nu întregii game de produse.

După cum se știe, România, ca participant cu drepturi depline la activitatea G.A.T.T., beneficiază de tratamentul conform clauzei națiunii celei mai favorizate (S.U.A. nu au acordat țării noastre, pînă în prezent, acest tratament). De asemenea, este cunoscut că România, ca țară în curs de dezvoltare, a cerut tuturor țărilor dezvoltate din punct de vedere economic să fie înscrisă pe lista beneficiarilor de preferințe.

În vederea punerii în aplicare a sistemului generalizat de preferințe, țările membre G.A.T.T. au aprobat, în iunie 1971, prin vot, derogarea solicitată de țările dezvoltate de la aplicarea tratamentului conform clauzei națiunii cele mai favorizate, prevăzută în art. 1 al Acordului General. Această derogare a fost acordată pe timp de zece ani (cu posibilitatea prelungirii) și a fost solicitată de Austria, Canada, Danemarca, Elveția, Finlanda, Japonia, Norvegia, Noua Zeelandă, Suedia, S.U.A., Comunitatea Economică Europeană și statele membre ale acesteia.

Textul derogării prevede, în esență, următoarele :

— aranjamentele preferențiale avute în vedere nu trebuie să împiedice reducerea taxelor vamale pe baza tratamentului conform clauzei națiunii celei mai favorizate ;

— aranjamentele menționate au ca obiectiv facilitarea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare și nu crearea de noi obstacole în comerțul celorlalte părți contractante din G.A.T.T.

Pînă în prezent, acest sistem a fost pus în aplicare de către toate țările dezvoltate, cu excepția S.U.A. și Canadei.

Totodată, G.A.T.T. a mai acordat derogări de la clauza națiunii celei mai favorizate și pentru aranjamentele preferențiale între țările în curs de dezvoltare, în vederea facilitării comerțului lor reciproc și dezvoltării lor economice. Astfel, s-a încheiat un acord vamal preferențial tripartit între Egipt, India și Iugoslavia, deschis însă participării și altor state în curs de dezvoltare, iar în 1972, 16 țări în curs de dezvoltare au stabilit, în cadrul unui protocol, acordarea reciprocă de concesii vamale, care vor putea fi extinse, pe bază de negocieri, și asupra altor țări în curs de dezvoltare.

Trebuie subliniat că aplicarea unui regim preferențial țărilor în curs de dezvoltare nu constituie decît o derogare temporară de la aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate. Odată cu dispariția decalajelor economice dintre țări, acest regim preferențial își va pierde sensul, revenindu-se la aplicarea generală a tratamentului comercial conform clauzei națiunii celei mai favorizate.

1000 +1

Cocteil

Cu prilejul celei de-a 12-a aniversări a unificării forțelor armate revoluționare ale F.N.E., delegația Guvernului Revoluționar Provizoriu în Comisia militară mixtă a oferit, la 15 februarie, un cocteil. Toți ziariștii care au sosit la baza aeriană Tan Son Nhut au fost, însă, opriți de securitatea saigoneză, care le-a confiscat invitațiile. Chiar și șeful delegației indoneziene a fost respins, sub pretextul că nu avea asupra sa pașaportul diplomatic.

Repatriere

Autoritățile indiene au hotărît să repatrieze în Pakistan un nou grup de 179 de prizonieri de război pakistanezi, suferinzi de diverse boli sau grav răniți, s-a anunțat oficial la New Delhi.

Studenți

Hafez Badaoui, președintele Adunării Naționale a Egiptului, a hotărît, la 17 februarie, înființarea mai multor comitete alcătuite din parlamentari care vor examina situația universitară și vor asculta doleanțele studenților. Fiecare din aceste comitete se va întruni periodic, în afara orelor de curs, cu participarea unui număr de maximum 40 de studenți, însoțiți de membri ai corpului didactic al universității lor.

Per pedes

Președintele Nixon a făcut senzație în seara zilei de 13 februarie, cînd a parcurs pe jos drumul între Casa Albă și restaurantul unde a cinat, fapt considerat excepțional, anunță „France Presse". De-a lungul celor 600 de metri, președintele s-a întreținut cu cîțiva ziariști care îl așteptaseră la Casa Albă și cărora le-a făcut următoarele declarații : nu trebuie să se creadă că încheierea acordului cu Cuba privind prevenirea pirateriei aeriene va grăbi restabilirea relațiilor diplomatice dintre cele două țări ; un proiect de reformă a fiscalității va fi prezentat Congresului mai curînd decît se aștepta. Cronicarii Casei Albe, comentează agenția, se întreabă dacă președintele nu a hotărît ca, în cursul celui de-al doilea mandat al său, să adopte un nou stil, mai puțin formalist și mai puțin rezervat.

Senator

Grupul Partidului Comunist Italian în Senat și-a schimbat, la 15 februarie, președintele : Eduardo Perna, în locul lui Umberto Terracini. Un comunicat al partidului arată că senatorul Terracini „este din ce în ce mai ocupat cu treburile de conducere a Centrului de studii al P.C.I. și cu elaborarea de inițiative pentru a reformă de stat".

Cer înnorat deasupra Bursei din Paris. Criza monetară anunță, în continuare, timp nefavorabil...

Carieră

„Indiferent cine va fi învingătorul, puterea îi va fi transmisă la 25 mai. Voința urnelor va fi respectată", a declarat generalul Alejandro Lanusse, președintele Argentinei, într-un interviu acordat trimisului cotidianului „Il Messaggero" pe tema apropiatelor alegeri prezidențiale. „În ce mă privește, data de 25 mai va marca sfîrșitul carierei mele militare și revenirea la viața particulară. Dar, voi fi întotdeauna la dispoziția țării mele".

Tratative

La începutul lunii martie, la Moscova vor începe tratative în vederea normalizării relațiilor dintre Japonia și R.D.G. O înțelegere în acest sens s-a realizat între ambasadorii celor două țări în U.R.S.S., anunță agenția Kyodo. Ambasadorii și-au exprimat părerea că în curînd ar putea fi încheiat un acord privind schimbul de miniștri plenipotențiari, deoarece între Japonia și R.D.G. nu există probleme dificile. Negocierile vor lua sfîrșit la 9 martie, cînd ambasadorul japonez proiectează să facă o vizită în Mongolia.

Diplomatice

● *Președintele Mexicului, Luis Echeverria, va întreprinde, în cursul lunilor martie și aprilie, un turneu prin mai multe țări ale lumii, între care Canada, Anglia, Franța, Belgia, U.R.S.S. și R. P. Chineză.*

● *Masayoshi Ohira, ministrul japonez al afacerilor externe, va face în curînd un turneu în Europa. Este așteptat la 1 mai în Iugoslavia, apoi în Franța și Belgia.*

● *Purtătorul de cuvînt al Foreign Office-ului a anunțat că regele Hussein al Iordaniei și-a anulat vizita pe care urma să o facă la Londra, la sfîrșitul acestei luni. Nu s-a dat nici o explicație oficială referitoare la această hotărîre.*

● *Rüdiger von Pachelbel, purtătorul de cuvînt al Ministerului de externe federal, a declarat ziariștilor că guvernul de la Bonn este interesat de continuarea convorbirilor cu Praga, atunci cînd „va fi momentul". Potrivit purtătorului de cuvînt, „momentul va sosi atunci cînd va exista posibilitatea să se găsească o formulă care să satisfacă punctele de vedere ale ambelor părți".*

● *Anthony Kershaw, subsecretar de stat la Ministerul de externe britanic, se va întîlni, la sfîrșitul lunii februarie, cu șefii misiunilor diplomatice engleze din America Centrală. Va aborda, cu acest prilej, problema activizării relațiilor cu această regiune a lumii. Diplomatul englez întreprinde anterior, între 15 și 28 februarie, un turneu de documentare în Costa Rica, Nicaragua, Mexic.*

Regele Gustav Adolf al Suediei a împlinit 90 de ani. Printre cadourile primite – cutii de chibrituri, ilustrate cu motive ceramice chinezești din propria sa colecție.

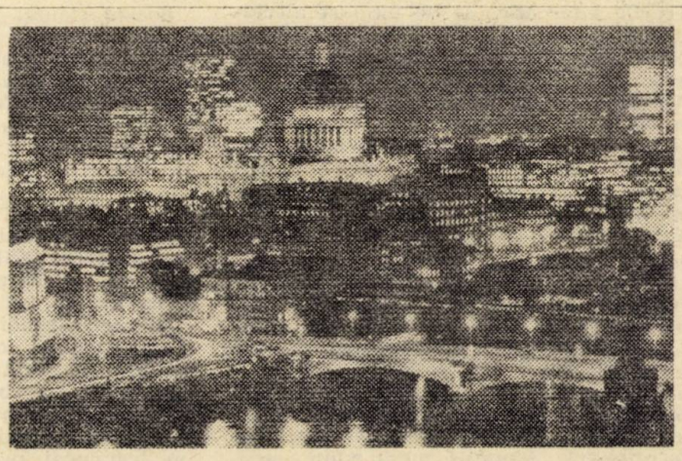

Catedrala St. Paul înconjurată de luminile Londrei. Va fi restaurată, după 260 de ani de la construcție, pentru a rezista vibrațiilor trenurilor subterane și traficului greu londonez

• După cum s-a anunțat la Bagdad, șeful statului irakian, generalul Ahmed Hassan al Bakr, a acceptat să facă o vizită oficială în R.P.D. Coreeană. Data călătoriei va fi stabilită ulterior.

• Departamentul afacerilor externe al Australiei a anunțat că prima misiune diplomatică chineză va sosi la Canberra la 1 martie.

La 17 februarie, a părăsit Sofia delegația Organizației de Eliberare a Palestinei, condusă de Yasser Arafat și Halid el Fahum, care a întreprins o vizită în R. P. Bulgaria, între 13 și 17 februarie. La aeroportul din Sofia, Arafat a declarat, printre altele : „Avem încredere, ca și pînă acum, în ajutorul țărilor socialiste". Yasser Arafat a sosit în aceeași zi la Berlin.

Protecție

După cum s-a aflat la Washington, în serviciile secrete pentru protecția președintelui Nixon au avut loc modificări. Purtătorul de cuvînt al acestor servicii, Jack Warner, a anunțat că Robert Taylor, șeful gărzilor de corp ale președintelui, care avea și comanda polițiștilor în uniformă ai Casei Albe, a primit alte însărcinări, în așteptarea unei retrageri după 23 de ani de serviciu.

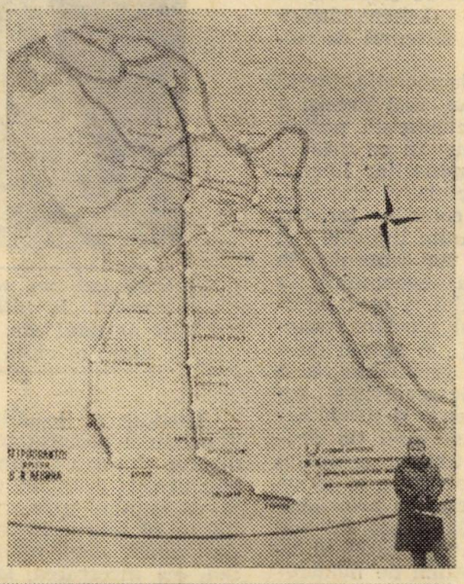

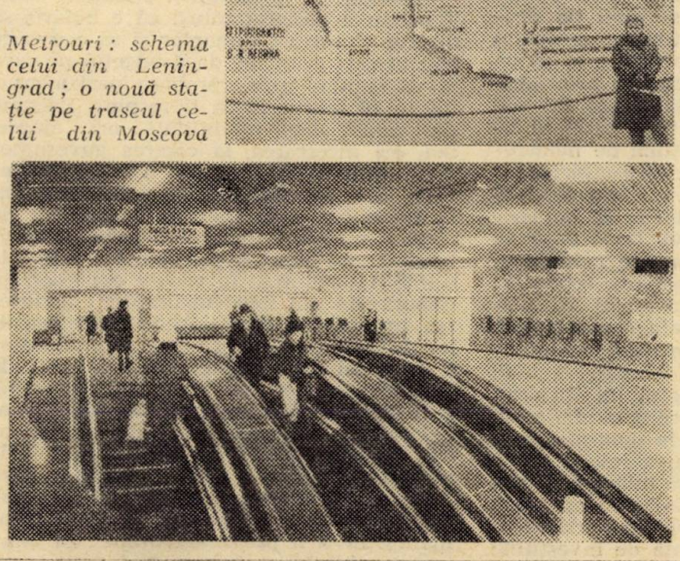

Metrouri : schema celui din Leningrad ; o nouă stație pe traseul celui din Moscova

„Post-Apollo"

Pentru a încuraja participarea oamenilor de știință vest-europeni la programul spațial american „post-Apollo", Organizația europeană de cercetări spațiale (E.S.R.O.) a organizat, la Frascati, în Italia, un simpozion deschis cercetătorilor interesați. Tema întîlnirii : „Utilizarea laboratorului spațial (Skylab) în știință și aplicații". Au participat circa 200 de oameni de știință și tehnologi și, de asemenea, o delegație a N.A.S.A. Laboratorul spațial este un compartiment care va fi îmbarcat, începînd din 1979, la bordul navelor spațiale americane, unde savanții vor putea lucra, timp de șapte sau opt zile, ca în laboratoarele terestre. După planurile actuale, va transporta cel mult zece pasageri, plus patru membri ai echipajului. Participarea vest-europenilor la punerea la punct a planurilor și a construcției laboratorului a fost hotărîtă în timpul conferinței spațiale internaționale de la Bruxelles, de la 20 decembrie anul trecut.

Zahăr

La Valparaiso, în Chile, a sosit primul vas cubanez care aduce 13 000 tone de zahăr, reprezentînd donația de jumătate de kilogram pe zi a fiecărui cubanez. Centralele sindicale din portul chilian au hotărît să descarce vasul cu ajutorul docherilor voluntari.

Antiinflație

Hans Friedrichs, ministrul economiei, și Helmut Schmidt, ministrul finanțelor ai R.F. a Germaniei, au prezentat în fața presei hotărîrile luate de cabinetul federal în legătură cu organizarea unui plan antiinflaționist. Planul are la bază următoarele patru puncte : lansarea unui mare împrumut de stabilitate, care ar putea atinge 4 miliarde de mărci și ar putea fi lansat în mai multe tranșe ; majorarea impozitelor asupra societăților și asupra veniturilor și salariilor mari, cu 10 la sută în perioada 1 iulie 1973–30 iunie 1974 ; sporirea taxelor pe hidrocarburi ; suprimarea unor subvenții și privilegii fiscale.

Acord

Guvernul american a informat guvernul algerian în legătură cu acordul privind pirateria aeriană încheiat cu Cuba și și-a manifestat interesul în încheierea unui acord asemănător cu Algeria, a declarat purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat. Algeria a fost prima care și-a manifestat dorința de a încheia acest acord și, de cîtva timp, au loc schimburi diplomatice în acest sens cu guvernul algerian, prin intermediul ambasadei Kenyei la Washington.

Turism

Planul de dezvoltare turistică aprobat recent de guvernul de la Lima prevede reconsiderarea valorilor arheologice și culturale din regiuni cu vechi tradiții. Cu ajutorul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.) se va întreprinde în curînd o vastă acțiune de reconstrucție a vestitei cetăți „Machu Pichu", de lîngă Cuzco. Alte regiuni vor fi valorificate prin „Planul Copesco", la a cărei realizare își dau concursul Institutul Național de Cultură din Peru, O.N.U. și U.N.E.S.C.O. prin organismele de specialitate.

Europa

Intr-o declarație tăcută ziariștilor în prezența comandantului forțelor S.U.A. din N.A.T.O., generalul Andrew Goodpaster, înainte de a participa la o ședință cu membrii Comitetului șefilor Statului major mixt, de la Ministerul Apărării, președintele Nixon a calificat acest an drept „anul Europei". Aceasta nu înseamnă, însă, că S.U.A. nu-și vor continua eforturile pentru a desăvîrși soluționarea problemelor din Asia de sud-est și pentru a continua și dezvolta dialogul și relațiile cu R. P. Chineză. Politica S.U.A. față de America Latină va continua să fie importantă. „Anul Europei" dobîndește, însă, o mare însemnătate, atît în contextul economic, scos în evidență de recenta criză monetară, cît și în contextul securității naționale. Intreaga problemă a relațiilor cu Europa, inclusiv reducerea reciprocă a forțelor armate, precum și rolul forțelor americane în Europa vor forma obiectul unor discuții intense în cadrul Administrației, a adăugat Nixon în încheiere.

Limite

Comitetul juridic interamerican a aprobat, cu 9 voturi pentru și 2 contra, un proiect de modificare a dreptului mărilor, care va fi transmis Adunării Generale a O.S.A. Conform proiectului, care are ca scop unificarea pozițiilor țărilor americane privind limita apelor teritoriale, suveranitatea fiecărei națiuni riverane trebuie să se extindă pînă la maximum 200 de mile marine de-a lungul coastei, inclusiv asupra spațiului aerian, a solului și subsolului din această zonă. Totuși, navele și avioanele aparținînd altor țări vor avea dreptul de navigație și zbor în zona cuprinsă între 12–200 mile marine. Chiar în interiorul zonei de 12 mile, navele tuturor țărilor vor beneficia de dreptul de trecere.

Mongolia : Nouă serie poștală, consacrată celei de a 80-a aniversări a nașterii lui Suhe Bator

CANADA

Primul ministru Trudeau și soția sa Margaret la Ottawa, după alegeri. Va urma etapa actualului echilibru fragil

Un echilibru fragil

Premierul Pierre-Elliott Trudeau a știut să depășească, deocamdată, etapa dificilă imediat următoare alegerilor pe care nimeni nu le-a cîștigat la sfîrșitul lui octombrie 1972. În situația în care partidul liberal, de guvernămînt, obținea numai 109 mandate, conservatorii 107, noul partid democratic 31, iar partidul creditului social 15, Trudeau, refuzînd invitația liderului conservator Robert Stanfield de a demisiona, a încercat să demonstreze că va avea succes chiar și fără să fi cîștigat alegerile și a cerut aprobarea parlamentară pentru formarea guvernului său minoritar. De altfel, constituirea unui asemenea guvern nu apărea singulară, cinci din cele șapte alegeri canadiene ale ultimilor 15 ani aducînd la putere guverne minoritare. Dar pînă la 4 ianuarie 1973, cînd guvernatorul general Ronald Michener avea să redeschidă sesiunea parlamentară printr-un discurs al tronului, Trudeau trebuia să acționeze cu multă diplomație pentru a-și atrage grupările politice care au cîștigat unele voturi la 30 octombrie, ale căror obiective erau diferite de ale conservatorilor, dar care nu păreau dispuse nici să participe la o coaliție cu partidul liberal, nici să-i acorde acestuia sprijinul. Observatorii politici notează abilitatea premierului de a acționa în spiritul principiului enunțat de Lester Pearson în 1960 — „ a face compromisuri, fără a se trăda".

După cum se știe, principala temă a dezbaterilor electorale nu o constituiseră reformele introduse de Trudeau, ci situația economică în care se întîlneau, pe de o parte, o notabilă expansiune, iar pe de altă parte o sporire a șomajului la cifre record după 1961 și o ușoară creștere a costului vieții. Trudeau a explicat că, în ultimii patru ani, au fost create un milion de slujbe noi, dar orice guvern ar fi fost depășit de ritmul sporului populației active (3,5—4 la sută anual). În așa fel încît s-a optat pentru o oarecare liberalizare a capitalului străin, rapid dezvoltată — 65 la sută din industriile extractivă și siderurgică, aproximativ 90 la sută din industriile petrolului și cauciucului se află sub controlul capitalului străin. Situație cu care canadienii nu păreau dispuși să se acomodeze. Trudeau a trebuit să înlăture cel puțin o parte din aceste neliniști generate de realitățile economice.

În primul rînd, premierul a evitat ca, prin manevre greșite, să determine vreo înfruntare între Canada anglofonă și Canada francofonă, primejdioasă pentru unitatea statului, deși, fără votul larg majoritar al Québecului în favoarea sa, ar fi fost nevoit să cedeze conducerea țării lui Stanfield. A urmat o „atitudine conciliantă", evidentă într-o serie de nedeclarate compromisuri care au atras de partea sa pe membrii noului partid democratic : o remaniere ministerială în care le-au fost retrase francofonilor posturile cheie, economice ori culturale, deținute anterior ; acțiuni restrictive privind bilingvismul funcționarilor federali (potrivit hotărîrii guvernului Pearson din 1966, reîntărită de Trudeau în 1971, în 1975 urma ca 60 la sută din înalții funcționari și 50 la sută din funcționarii serviciului exterior să fie bilingvi ; prin noile măsuri, pe de o parte termenul limită este amînat cu trei ani, pe de altă parte proporția funcționarilor bilingvi e redusă considerabil); cele mai importante compromisuri se situează în domeniul economiei — descentralizare economică, schimbări în sistemul de asigurări.

Liderul noului partid democratic, David Lewis, n-a reacționat, sau, mai precis, a declarat că își va face cunoscută poziția numai după ce va vedea în ce măsură promisiunile guvernului minoritar liberal, exprimate cu prilejul discursului tronului, pot satisface unele din cererile lor. Or, cum în acest discurs se arăta limpede că acțiunile guvernului se vor concentra în două direcții, în „politica economică, în scopul de a reduce șomajul, a opri inflația și, într-un mod general, a întări economia ; în politica socială, în scopul de a ajunge, în colaborare cu provinciile, la o reformă a programelor de securitate socială existente", David Lewis și neodemocrații au declarat că îl sprijină pe Trudeau, cu mențiunea că trebuie așteptată și prezentarea bugetului pentru a se putea obține o imagine și mai clară a priorităților guvernamentale. Sprijinul acordat de partidul lui Lewis a menținut partidul liberal la putere : două moțiuni de neîncredere în guvern, introduse de conservatori, au fost respinse, una la 11 ianuarie (148 împotrivă, 107 pentru), alta la 15 ianuarie (139 împotrivă, 114 pentru). Dacă, însă, la respingerea primei moțiuni de neîncredere, Trudeau i-a avut alături și pe reprezentanții partidului creditului social, la celălalt vot o parte din aceștia s-au alăturat conservatorilor, ceea ce menține destul de precară poziția partidului liberal.

Fragil sprijinit, cabinetul lui Trudeau înțelegea că trebuie să ofere ceva mai mult. Alături de compromisuri în domeniul economiei, guvernul Trudeau a inițiat și o serie de măsuri care par să înlăture nu numai nemulțumirile din rîndurile opoziției, ci chiar pe acelea existente în partidul liberal. Anume : politica față de investițiile străine, subiect de profundă controversă la ultimele alegeri (și chiar mai înainte). Proiectul „Gray Bill", anunțat la începutul acestui an de ministrul industriei și comerțului, Alastair Gillespie, propune o serie de criterii pentru împiedicarea implantării de noi investiții străine în economia canadiană ; se așteaptă ca preluarea de către canadieni a acestor investiții să aibă efecte benefice asupra activității economice, a stării mîinii de lucru, a dezvoltării tehnologiei. În același timp, pe de o parte e satisfăcută în felul acesta o solicitare importantă a unei părți a opoziției, îndelung dezbătută la diverse întruniri și în presă, iar pe de altă parte se sprijină tendința de a pune capăt accentuatei dependențe economice de Statele Unite și extinderea legăturilor multiple cu restul lumii. O asemenea intenție era, de altfel, anunțată încă din toamna trecută de ministrul de externe canadian.

Cîștigînd un număr însemnat de mandate la ultimele alegeri, Lewis și partidul său speră la un rol mai mare în viața politică a Canadei

Conștient de fragilitatea situației sale, Trudeau a declarat totuși că e hotărît să dizolve Camera Comunelor și să convoace alte alegeri generale, dacă bugetul pe care îl va supune spre aprobare parlamentului la 19 februarie va fi respins. Existau, de altfel, două posibilități : ori alegeri noi, ori încercarea, la cererea guvernatorului general, de formare a unui alt guvern, din conservatori. Bugetul prezentat la 19 februarie în Camera Comunelor de către ministrul finanțelor John Turner (socotit „un buget expansionist" — 19 miliarde dolari), avea în vedere două cerințe importante ale neodemocraților : reducerea impozitului pe venit, sporirea pensiilor de bătrînețe — cerințe care mulțumesc și partidul lui Stanfield. Se mai prevede o scădere a unor taxe și drepturi de vamă, o creștere de 7 la sută a produsului național brut, combaterea șomajului (în ianuarie, din cele 8 331 000 persoane apte de muncă, 688 000 erau șomeri — prin urmare un procent foarte ridicat, de 7,7 la sută), luptă antiinflaționistă etc. Considerat, chiar înainte de a fi prezentat, drept „un (nou) test de abilitate a guvernului", noul buget canadian a determinat vii discuții în Camera Comunelor, care continuau și la ora cînd revista noastră intra sub tipar. Dar, potrivit opiniilor comentatorilor, șansele de a fi acceptat erau foarte mari.

Pierre-Elliott Trudeau și-a început, prin urmare, noua perioadă de guvernare sub auspiciile unor reale dificultăți, în ciuda compromisurilor acceptate. Nu e de eludat nici faptul că o coaliție liberal-neodemocrată nu pare a fi un fenomen durabil, datorită, în primul rînd, unei mulțimi de divergențe. Dar, dacă liberalii nu pot fi siguri că, anunțînd alte alegeri, ar obține cîștigul pe care îl speră, neodemocrații, cu forțele lor reduse, nu pot spera în a avea un cuvînt de spus în viața țării în cazul în care la conducere ar trece partidul lui Stanfield.

Stelian Țurlea

O FILĂ BIZARĂ DIN CRONICA ULTIMULUI RĂZBOI (2)

Noi dezvăluiri privind „episodul Hess"

Nicolae Minei

In toamna anului 1940, Albrecht Haushofer, fiul geopoliticianului și protejatul lui Hess, a intrat în contact prin Lisabona cu ducele de Hamilton, pe care-l cunoștea personal, în intenția de a amorsa tratative pentru încheierea păcii cu Anglia. Deși născut-mort din diverse motive, proiectul a servit drept sursă de inspirație lui Hess, care, preluîndu-i obiectivele, a început încă de atunci pregătirea pentru expediție: zboruri de antrenament cu un ME-110 pus la dispoziție pe aeroportul din Augsburg, de prof. Messerschmitt, patronul firmei omonime, dotarea aparatului cu rezervoare suplimentare de benzină, consultarea sistematică a buletinelor meteorologice privind Anglia și Marea Nordului.

In ianuarie 1941, înainte de a decola pentru un zbor de rutină, Hess a înmînat două scrisori aghiotantului său, Karl Heinz Pintsch, ordonîndu-i ca, în eventualitatea că nu se va întoarce după patru ore, să o citească pe aceea care-i era adresată și s-o predea pe cealaltă lui Hitler. La expirarea termenului fixat, aghiotantul a deschis plicul și a aflat, îngrozit, că șeful lui plecase în Anglia. Peste cîteva minute, însă, avionul și-a făcut reapariția: prima încercare dăduse greș din cauza timpului nefavorabil.

Evident, Hess s-a văzut nevoit să dezvăluie lui Pintsch proiectele sale. De altfel, el a mai făcut unele confidențe și contelui Schweig von Krosigh, ministrul de finanțe, căruia i-a dat de înțeles că trebuie să se pună capăt conflictului germano–britanic, „care aduce grave prejudicii ambelor state". La 9 mai 1941, deci în ajunul plecării, Hess scria lui Richard Walter Darré, ministrul agriculturii: „Am intenția să fac o călătorie de oarecare durată. Nu știu exact cînd mă voi înapoia, așa că nu vă pot indica o dată precisă... Voi lua legătura cu dv. imediat după înapoiere".

După cum se vede, discreția nu era una dintre calitățile lui Hess. Dar într-un regim în care delațiunea făcea ravagii, să fi rămas oare neraportate străveziile aluzii și imprudentele confesiuni? Greu de conceput. Totuși, lucrarea lui Douglas-Hamilton se raliază punctului de vedere – acceptat de unii istorici și respins de alții – conform căruia Hess și-ar fi realizat „misiunea" fără știrea și împotriva voinței lui Hitler. Fără a stărui asupra controversei, menționăm doar că, de data aceasta, argumentația autorului nu ni s-a părut pe deplin convingătoare.

Dar să reluăm firul narațiunii. După alte două încercări ratate, Hess a ajuns, în sfîrșit, la destinație. In întrevederea cu Hamilton, el s-a mărginit să propună, în termeni generali și vagi, încheierea unei păci imediate. Un detaliu caracteristic: la sfîrșitul convorbirii, a cerut să fie mutat din Glasgow, deoarece se temea că ar putea fi ucis de o bombă germană.

Informat imediat de Hamilton, Churchill a primit vestea cu totală neîncredere, privindu-l pe interlocutorul său cu milă, ca pe o victimă a surmenajului și halucinațiilor. Vorbind rar și apăsat, l-a întrebat: „Vreți să spuneți că adjunctul «führerului» Germaniei e în mîinile noastre?". Lăsîndu-se convins cu dificultate, primul ministru l-a convocat pe Anthony Eden, ministrul de externe, care a stabilit că Hamilton va continua discuțiile cu Hess, asistat de Ivone Kirkpatrick, expertul Foreign-Office-ului în problemele germane.

In convorbirile care au urmat (12—15 mai), Hess a început prin a expune tezele principale ale propagandei naziste: vinovată de declanșarea războiului, Anglia nu avea nici o șansă de a-l cîștiga, cu atît mai mult cu cît Reichul dispunea acum de aproape toate resursele continentului. Dacă dorea să supraviețuiască, Marea Britanie trebuia să pună capăt ostilităților – și asta cît mai repede.

Cunoscîndu-l bine pe „führer", Hess își asuma obligația de a obține semnătura lui pe un tratat de pace care să prevadă că Anglia va lăsa Germaniei mînă liberă în Europa. In schimb, Reichul era gata „să acorde Marii Britanii dreptul de a-și păstra imperiul". Cu o singură condiție: ca Germania „să-și recapete vechile colonii, precum și alte cîteva teritorii, necesare ca surse de materii prime".

„L-am ascultat pe Hess cu o stupefacție cu atît mai mare, scria Kirkpatrick în raportul său, cu cît exorbitantele lui pretenții erau formulate pe tonul unei generozități fără margini: Germania urma să capete un continent întreg plus o serie de posesiuni pe alt continent, Anglia trebuia să capituleze în mod practic, dar tot ea era datoare să spună «mulțumesc»".

In clipa cînd cei doi emisari britanici se pregăteau să plece, Hess le-a dat lovitura de grație: uitase să precizeze că Hitler nu va accepta să negocieze cu actualul guvern de la Londra, „care trebuia înlocuit de urgență printr-un cabinet alcătuit din persoane serioase și demne de încredere".

Reacția englezilor față de grosolănia lui Hess e lapidar sintetizată în fraza cu care Kirkpatrick își încheia raportul: „In general, l-am lăsat să debiteze, fără comentar, cele mai arogante obrăznicii, deoarece îmi dădusem seama că orice discuție nu numai că ar fi fost inutilă, dar ne-ar fi făcut să pierdem și micul dejun".

Printre cele mai reușite – dar și printre cele mai discutabile – capitole ale lucrării lui Douglas-Hamilton *) sînt cele care înfățișează primele reacții ale cercurilor conducătoare din Germania și Marea Britanie față de zborul lui Hess. Informația abundentă și în bună parte inedită conferă acestor pagini un interes de netăgăduit, chiar dacă mai îndoielnică este – așa cum am mai văzut – premisa de la care pornește autorul, și anume că Hitler n-ar fi știut nimic despre expediția delfinului său.

GAFELE BERLINULUI...

In dimineața de 11 mai 1941, Karl Heinz Pintsch, aghiotantul lui Hess, a sosit la Berchtesgaden, cerînd să fie primit imediat de „führer". Cînd i s-a răspuns că va trebui să aștepte cel puțin cîteva ore, Pintsch a insistat cu o nervozitate care friza panica. Contaminat de neliniștea lui, Bormann l-a introdus în cabinetul de lucru al lui Hitler, căruia aghiotantul i-a înmînat scrisoarea lăsată de șeful său.

Speer, care era de față, arată în memoriile sale că, parcurgînd primele rînduri ale misivei, dictatorul „a scos un strigăt nearticulat, aproape animalic". **) Mesajul lui Hess începea astfel: **„Mein Führer,** cînd veți primi această scrisoare, eu mă voi afla în Anglia". Urma un pasaj cu autoelogii, în care descria pe larg dificultățile zborului, subliniind că nu acționase „din lașitate sau slăbiciune" și că demersul său „cerea mai mult curaj decît rămînerea în Germania". Intr-un tîrziu, scrisoarea ajungea și la miezul problemei — intenția lui Hess de „a sugera Angliei o pace de compromis".

Conform numeroaselor surse citate de Douglas-Hamilton (și în contradicție cu „strigătul animalic" evocat de Speer), Hitler a primit vestea fără o tulburare excesivă, mulțumindu-se să-l întrebe pe Pintsch la ce oră decolase Hess. Apoi, a convocat pe Ribbentrop și Goering în cabinetul său, dar despre discuția dintre cele trei căpetenii naziste nu se cunoaște nimic, pînă în ziua de astăzi.

Abia după trecerea unui număr de ore, a început Hitler să-și manifeste nemulțumirea. „Niciodată, nici măcar în momentele lui cele mai delirante, nu și-ar fi închipuit el că adjunctul său se va lăsa capturat, cu premeditare, de către inamic", apreciază Douglas-Hamilton. Dar reacția dictatorului e susceptibilă și de o altă interpretare: la peste 24 de ore după plecarea lui Hess, nici de la el, nici de la englezi nu venise nici cel mai mic indiciu despre mersul tratativelor. Ce se afla, așadar, la originea supărării lui Hitler: „misiunea de pace" propriu-zisă sau eșecul ei? Intr-o lucrare apărută recent în traducere românească, Arkadii Poltorak, șeful secretariatului sovietic al Tribunalului internațional de la Nürnberg, este de altă părere decît autorul britanic: „Fără îndoială, scrie el, scopul călătoriei lui Hess coincidea cu țelul guvernului lui Hitler, în ajunul atacului asupra U.R.S.S., acela de a asigura neutralitatea Angliei și [...] securitatea flancului de vest al Germaniei". ***)

*) Lord James Douglas-Hamiton: „Histoire secrète de la mission Rudolf Hess", ed. R. Laffont, Paris, 1972 (vezi „Lumea nr 8).
**) Albert Speer: „Inside the Third Reich", Londra, 1970, p. 174.
***) Arkadii Poltorak: „Epilogul de la Nürnberg", ed. Junimea, Iași, 1972, p. 31.

Indiferent de cauză, furia lui Hitler a fost reală și a mers într-un susținut crescendo. Din ordinul lui, o dată cu Pintsch, au fost arestați numeroși tehnicieni ai aeroportului de la Augsburg, precum și magii, chiromanții și astrologii pe care îi frecventa Hess. Pînă și Karl Haushofer, părintele geopoliticii, s-a ales cu cîteva zile de domiciliu forțat, în vreme ce Gestapo-ul îi răscolea hîrtiile, căutînd „documente compromițătoare".

Peste alte 24 de ore, neștiind nici măcar dacă Hoss izbutise să ajungă în Anglia, Hitler a conceput un comunicat, la elaborarea căruiau au contribuit și Goering, Ribbentrop și Otto Dietrich, șeful presei naziste (Goebbels se făcuse nevăzut, declarînd : „Există situații cărora nici cel mai bun propagandist din lume nu le poate da de capăt"). Difuzat în seara de 12 mai, comunicatul afirma, printre altele, că „deși führerul îi interzisese să piloteze un avion, deoarece suferea de o boală care se agravase cu anii, Hess a încălcat acest ordin [...] și a plecat la 10 mai [...] într-un zbor din care nu s-a mai înapoiat. Scrisoarea lăsată dezvăluie, din nefericire, simptomele unui deranjament mintal, care justifică temerea că el era victima unor halucinații [...] În aceste împrejurări, partidul [nazist] se vede nevoit să presupună că Hess s-a prăbușit cu avionul sau a suferit un accident similar".

Acest comunicat a produs o explicabilă stupoare în întreaga Germanie. Otto Schmidt, interpretul „führerului", citează în memoriile sale întrebarea pe care i-a pus-o atunci un bătrîn grădinar : „Știați că Reichul e condus de niște nebuni ?". La cealaltă extremitate a scării sociale, domnea aceeași consternare. Cînd Goering i-a reproșat că pusese un avion la dispoziția lui Hess, prof. Messerschmitt a ripostat : „De unde să știu că nu era în toate mințile ? Dacă așa stau lucrurile, de ce nu i s-a cerut demisia ?".

La cîteva ore după apariția comunicatului german, Londra anunța laconic sosirea lui Hess în Anglia, fără a furniza nici o explicație complementară. Dezorientați, liderii naziști s-au grăbit să difuzeze, la 13 mai, o nouă versiune oficială a celor întîmplate : „După un examen preliminar al hîrtiilor lăsate de Hess, reiese că acesta trăia sub imperiul unei iluzii halucinante **(sic !)**, care-l făcea să creadă că [...] va putea facilita un acord între Germania și Marea Britanie [...]. Se știe că, în ultimii ani, Hess a trecut prin grele suferințe fizice **/germanii aflau pentru prima oară de acest lucru – n.n./**, încercînd să-și găsească ușurarea în diverse metode practicate de hipnotizori, astrologi etc. În clipa de față, se caută a se stabili în ce măsură aceste persoane sînt vinovate de tulburările mintale care l-au determinat pe Hess să procedeze astfel [...] Comportamentul său general confirmă că [...] suferea de halucinații [...]".

Cu obsedantele sale referiri la „halucinațiile" locotenentului și urmașului lui Hitler, cel de al doilea comunicat a provocat și mai multă confuzie decît primul. „Efectul plecării lui Hess este indescriptibil, cu atît mai mult cu cît cele anunțate oficial sînt de o revoltătoare stupiditate, făcînd din personajul nr. 2 al regimului un biet dement, care se lasă păcălit de ocultiști", nota în jurnalul său Ulrich von Hassel, fostul ambasador al Reichului în Italia. „Ieri, adjunctul führerului era un semizeu ; astăzi, el nu mai e decît un jalnic idiot", comenta tot atunci Carol von Weiszaecker, secretar de stat la Ministerul de Externe. Mă întreb cine suferă în realitate de halucinații – cel plecat în Anglia sau cei rămași în Germania ?".

...ȘI STÎNJENEALA LONDREI

Nu mai puțin expusă controverselor, dar la fel de interesantă, este relatarea lui Douglas-Hamilton despre ecourile stîrnite în tabăra britanică. În seara de 12 mai, în timp ce-și lua cina, ministrul de externe, Anthony Eden, a auzit la radio primul comunicat german despre dispariția lui Hess. Cîteva minute mai tîrziu, Churchill l-a convocat la el, pentru a redacta împreună o declarație oficială în această problemă. După lungi conciliabule, cei doi oameni de stat conveniseră ca pentru moment, B.B.C.-ul să difuzeze o simplă informație.

A doua zi, cînd Kirkpatrick a telefonat la Foreign Office, pentru a raporta asupra discuțiilor purtate în continuare cu Hess, i s-a răspuns că „guvernul britanic e foarte încurcat de această afacere și nu prea știe ce atitudine să adopte". În aceeași după-amiază, Churchill declara în Camera Comunelor : „Nu am nimic de adăugat la comunicatul transmis astă noapte". La sugestia unui deputat ca „ministrul informațiilor să dea dovadă de abilitate și imaginație în prezentarea faptelor", primul ministru a replicat : „Cred că avem de-a face aici cu un caz în care realitatea depășește întrucîtva imaginația".

În noaptea de 14 mai, Churchill l-a trezit din somn pe Eden pentru a-i citi la telefon ciorna unei declarații destinate Camerei Comunelor, de fapt un rezumat al propunerilor lui Hess. Eden s-a opus, socotind că era preferabil ca naziștii să fie lăsați în incertitudine cu privire la cele spuse de emisarul lor. După ce s-a consultat cu alți membri ai cabinetului, primul ministru l-a rechemat pe Eden, dar acesta a rămas ferm pe poziție: „Fără declarație !" Furios, Churchill a strigat : „Bine, fără declarație !" și a trîntit receptorul în furcă. Era ora 1.30 dimineața.

A doua zi, Duff Cooper, ministrul informațiilor, s-a străduit să-l convingă pe Churchill să facă o cît mai mare publicitate venirii lui Hess. Ezitînd, primul ministru i-a răspuns : „Să ne mai gîndim. Vino din nou pe la miezul nopții și vom sta de vorbă". Înapoindu-se la ora indicată, Duff Cooper l-a găsit pe Churchill în compania vechiului său prieten personal, lordul Beaverbrook, ministrul producției aeronautice, care era adeptul categoric al abținerii de la orice comunicat sau declarație lămuritoare.

Dezbătută peste cîteva zile în plenul Consiliului de Miniștri, problema nu și-a găsit rezolvare și tăcerea oficialităților a persistat. Eden și Beaverbrook și-au impus punctul de vedere, în ciuda eforturilor lui Duff Cooper, care aprecia că această atitudine putea lăsa loc la tot felul de speculații. Secretarul parlamentar al Ministerului Informațiilor, Harold Nicolson, scria în jurnalul său : „E rău ceea ce facem,-căci lumea va crede că ascundem ceva".

Și, într-adevăr, lumea a crezut că tăcerea Londrei avea drept scop să ferească de lumină anumite aspecte „jenante" ale cazului Hess.

Nürnberg, 1945. Hess : „din motive tactice am simulat amnezia". Alături de Göring (stînga), ascultă sentința

Bănuielile în această direcție s-au accentuat și mai mult la 15 mai, cînd B.B.C.-ul a transmis știrea că Hess scrisese, cu cîteva luni în urmă, ducelui de Hamilton, pe care-l cunoștea de la Jocurile Olimpice din 1936. Iată, așadar, uniți printr-o pasiune comună pentru sport, doi gentlemeni care mai întîi corespondau între ei, apoi își făceau vizite reciproce. Relații elementare între oameni civilizați... Chiar dacă unul din gentlemeni era membru marcant al clicii conducătoare naziste, iar celălalt făcea parte din înalta societate britanică. Chiar dacă țările lor se angajaseră de aproape doi ani într-o încleștare pe viață și pe moarte.

Cu o firească pietate filială, Douglas-Hamilton ține să pună lucrurile la punct, afirmînd că ambele informații erau eronate : deși spectator la Olimpiada de la Berlin, tatăl său nu se întîlnise acolo cu Hess, iar scrisoarea din septembrie 1940 provenea, așa cum s-a mai arătat, de la Albrecht Haushofer. Dintr-un amplu pasaj al lucrării, mai aflăm că, exasperat de ipotezele și comentariile apărute în presă, ducele s-a adresat lui Churchill, cerîndu-i sprijin în lămurirea unei situații pe care a caracterizat-o printr-o metaforă : „Ce i-ați spune soției, dacă o prostituată s-ar arunca de gîtul dv. ?" Primul ministru a izbucnit în rîs : „Nu știu ce i-aș spune soției, dar ziarelor nu le-aș spune nimic". Iată de ce știrea B.B.C.-ului nu a fost dezmințită în mod public dar, peste cîteva zile, într-o ședință secretă a Camerei Comunelor, guvernul a dat un certificat de onorabilitate ducelui de Hamilton.

Și, totuși... Totuși, pînă și fiul său menționează, în volumul de care ne ocupăm, un ciudat post-scriptum la întreaga afacere. În noaptea de 18 spre 19 mai, în timp ce aviația germană bombarda zona Luton Hoo din Scoția, proiectoarele apărării antiaeriene au reperat doi parașutiști. Erau S.S.-iști în haine civile, avînd asupra lor o hartă pe care un mic cerc marca exact punctul din comitatul Lanarkshire unde se găsea reședința ducelui de Hamilton. Pentru autor, „este evident că cei doi germani voiau să intre în contact

cu anumite persoane din Marea Britanie, pentru a afla unde fusese internat Hess". De ce i se pare atît de evident acest obiectiv, Douglas-Hamilton nu ne mai spune. Așa cum nu ne spune la ce le-ar fi servit naziștilor să descopere locul de detenție a lui Hess. În ce a constat eventual veritabila misiune a S.S.-iștilor, nu vom ști niciodată : capturați, identificați și interogați de Intelligence Service, ei au fost executați, ca agenți secreți ai inamicului.

Pînă la sfîrșitul războiului, guvernul britanic nu a mai abordat în mod public acest episod. La 17 mai 1941, Churchill i-a scris președintelui Roosevelt, pentru a-l pune la curent, în linii mari, cu propunerile făcute de adjunctul lui Hitler. „După spusele lui, urma ca Hess să ia contact în Anglia cu membrii unei așa-zise mișcări pentru încheierea păcii cu Reichul și să-i ajute în acțiunea de răsturnare a actualului guvern", recunoștea primul ministru, grăbindu-se însă să adauge : „Dacă e sănătos și teafăr la minte, această intenție a lui ne dă o dovadă încurajatoare despre inepția serviciului de informații german (...). Noi, cei de aici, credem că e preferabil să lăsăm presa să eșafodeze cele mai diverse ipoteze, lăsîndu-i, în același timp, pe germani în nesiguranță".

Așa cum subliniază chiar Douglas-Hamilton, „președintele Statelor Unite a primit cu scepticism explicațiile lui Churchill". După ce Sumner Welles i l-a descris pe Hess ca pe „o ființă stupidă, de un devotament fanatic față de Hitler", Roosevelt a rămas cîteva

După douăzeci de ani. Singur, la închisoarea din Spandau..

clipe cufundat în gînduri, apoi a spus : „Mă întreb ce s-o fi ascunzînd în spatele acestei povești !".

Aceeași întrebare și-o mai puneau și alți conducători ai administrației S.U.A. După părerea scriitorului american Robert Sherwood, pe atunci oaspete frecvent al Casei Albe, Roosevelt și colaboratorii săi considerau că „în Marea Britanie, o minoritate puțin importantă din punct de vedere numeric, dar cu o imensă influență potențială, nu avea nimic contra angajării de negocieri pentru încheierea unei păci de compromis".

Este exact opinia pe care continuă să o împărtășească unii istorici din zilele noastre. Cu atît mai mult cu cît, în discuțiile cu Kirkpatrick, Hess lăsase să se întrevadă destul de limpede iminența unei agresiuni naziste împotriva Uniunii Sovietice.

Este mai logic să conchidem că Hess a dat greș nu pentru că oferta sa n-ar fi trezit nici un ecou favorabil printre acei promotori ai politicii de conciliere cu nazismul, ci pentru că, în 1941, imprejurările istorice nu le mai permiteau să facă jocul pe care-l făcuseră pînă în 1939.

RETURUL : TOWER-SPANDAU, VIA NÜRNBERG

La 15 mai 1941, constatînd că discuțiile purtate cu Hamilton și Kirkpatrick nu au dus la nici un rezultat, Hess a încercat să se sinucidă, aruncîndu-se de la etajul III al cazărmii unde era închis. Tentativa, soldată cu fractura bazinului și a unui picior, a stîrnit îngrijorarea englezilor, care se temeau că, în eventualitatea morții lui Hess, Hitler se va răzbuna, masacrînd mii de prizonieri britanici.

Pentru mai multă siguranță, în noaptea următoare, Hess a fost transportat la Turnul Londrei, străvechea fortăreață care de mult încetase să mai servească drept temniță. Acolo, el a mai încercat să-și pună o dată capăt vieții, cu și mai puțină convingere decît prima oară, astfel încît cuțitul de pîine utilizat drept armă nu a reușit decît să-i provoace o zgîrietură superficială pe piept.

Curînd după aceea, l-a vizitat lordul Simon, ministru fără portofoliu. Motivele acestei noi întrevederi au rămas obscure, iar Douglas-Hamilton nu prea contribuie la clarificarea lor atunci cînd scrie : „Fiind vorba de un emisar al lui Hitler, nu era exclus să se afle ceva util de la el, fără a se angaja negocieri". Simon nu a aflat nimic util.

La 9 septembrie 1941, prizonierul din Tower a primit un nou musafir, pe lordul Beaverbrook, care s-a întreținut cu el pe tema războiului antisovietic declanșat de Reich. De data aceasta, Hess a prezentat o versiune complet diferită despre obiectivele misiunii sale, afirmînd că venise „pentru a încheia pace în orice condiții, dacă Anglia accepta să se alieze cu Germania împotriva Rusiei". Relatînd lui Churchill discuția purtată, Beaverbrook aprecia cu luciditate că „Hess nu era cîtuși de puțin nebun și, în ciuda pretinsului său sacrificiu personal, oferta lui convenea de minune lui Hitler, nefiind imposibil ca de la acesta să fi pornit ideea".

În ceea ce-i privește, medicii englezi care s-au ocupat de adjunctul „führerului" în anii următori au ajuns în unanimitate la concluzia că Hess suferea de variate afecțiuni mintale și psihice. Într-un volum consacrat cazului său, generalul dr. J. H. Rees – șeful grupului de specialiști care și-au petrecut mii de ore în Tower pentru a examina în amănunțime pe importantul lor pacient – susține că Hess trebuia considerat „un bolnav, un biet individ cu imaginație prea înfierbîntată, rătăcit într-o lume ciudată".

Diagnosticele puse „bietului individ" ar putea alcătui sumarul unui tratat de psihiatrie : amnezie isterică, schizofrenie paranoică, delir de persecuție, tulburări psihogenice. neurastenie ipohondrică, nevropatie obsesională cu complexe de inferioritate etc., etc. Nu încape îndoială că, asemenea celorlalți mari preoți ai zvasticii, Hess prezenta efectiv multe dintre simptomele acestor maladii. Dar, oricît de autentice ar fi fost, tarele și stigmatele lui patologice de un tip cu totul special nu-l puteau absolvi de răspunderea crimelor sale.

În toamna anului 1945, adus la Nürnberg pentru a fi judecat de Tribunalul internațional, el s-a silit să fie cu atît mai convingător în rolul dementului iresponsabil, cu cît acum era în joc propria lui piele. Simulînd atacuri de amnezie care-l împiedicau să mai știe cine este și unde se află, Hess a refuzat să-și recunoască complicii din boxă, să depună ca martor și, mai ales, să răspundă la întrebările acuzării. Expertiza medicală a unei comisii formate din eminenți psihiatri a arătat că fostul adjunct al „führerului" nu era nebun. Unii specialiști însă opinau că, cel puțin în parte, amnezia era reală, ceea ce nu-i permitea „să-și exercite dreptul de apărare și să înțeleagă anumite detalii din propriul lui trecut". Pe această bază, avocatul său înaintase deja o cerere pentru scoaterea clientului său de sub jurisdicția Tribunalului internațional.

Mascarada a luat sfîrșit pe neașteptate. Într-o seară, s-a produs o lovitură de teatru. avîndu-l drept autor pe colonelul american Burton Andrus, comandantul închisorii rezervate acuzaților : el i-a spus în față lui Hess că e un impostor și că posteritatea îl va judeca sever pentru lașitatea lui. Rănit în orgoliul său de megaloman, Hess a făcut, chiar în ziua următoare, o declarație care a uluit pe toți cei din sala de judecată, inclusiv pe apărătorul său : „[...] De acum înainte, memoria mea va răspunde din nou lumii dinafară. Din motive tactice, am simulat o pierdere a memoriei. De fapt, numai capacitatea mea de concentrare e ușor redusă. Dar posibilitatea de a urmări procesul, de a mă apăra, de a pune întrebări martorilor sau de a răspunde întrebărilor puse mie nu este într-u nimic afectată (...)".

Cîteva ore mai tîrziu, psihiatrii Douglas Kelley și G. M. Gilbert, examinîndu-l în celula sa, au constatat că „seamănă leit cu un actor după primul spectacol". Cu o memorie funcționînd acum perfect, Hess a evocat, în cursul procesului, toate isprăvile lui din trecut, subliniind că nu regreta nimic din cele făcute de naziști în Germania și Europa. „Chiar dacă mi-ar sta în putință, n-aș vrea să șterg această perioadă din existența mea", a spus el răspicat, atunci cînd i s-a dat ultimul cuvînt.

În ciuda sfidătoarei sale profesii de credință finale, Hess și-a salvat capul. Portița de scăpare a reprezentat-o tocmai escapada în Anglia : grație ei, tribunalul l-a scos din rîndul principalilor vinovați de monstruoasele asasinate în masă comise de hitleriști în 1941–1945 și l-a condamnat la închisoare pe viață (făcînd opinie separată, judecătorul sovietic arăta că, numai pentru crimele săvîrșite în Polonia ocupată, Hess ar fi meritat pedeapsa cu moartea).

30 septembrie 1966... Baldur von Schirach și Albert Speer, ajunși la capătul celor 20 de ani de recluziune la care i-a osîndit verdictul de la Nürnberg, părăsesc închisoarea Spandau, din Berlinul occidental. În urma lor, rămîne un singur deținut : Rudolf Hess.

E și acum tot acolo, unic locatar al clădirii masive și mohorîte

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
PARIS

PRECIZĂRI PRIVIND PROGRAMUL COMUN AL STÎNGII

Interviu cu GEORGES MARCHAIS, secretarul general al Partidului Comunist Francez

— Dv. spuneți : „Aplicarea programului comun al stîngii nu ar echivala cu instaurarea socialismului și cu atît mai puțin a comunismului". În cele din urmă, la ce va duce acest program ?

— Aplicarea programului comun nu va echivala cu instaurarea socialismului și cu atît mai puțin a comunismului ? Desigur. Socialismul înseamnă — cel puțin — proprietatea colectivă asupra principalelor mijloace de producție și de schimb, puterea clasei muncitoare și a aliaților ei. Programul comun nu merge pînă acolo. Nu trebuie diluată semnificația reală a unei transformări socialiste a societății.

Adeziunea noastră la acest program înseamnă că am renunțat la socialism ? Absolut deloc. Noi vrem ca Franța să meargă spre socialism. Dar socialismul nu se instaurează printr-un decret. Oamenii muncii, poporul sînt cei care hotărăsc. Lui îi va reveni — la momentul potrivit și pe baza experienței — să decidă ca Franța să se angajeze în construirea noii societăți, în condițiile și în formele corespunzătoare țării noastre, timpului nostru.

Noi credem că însăși democrația nouă, a cărei instaurare o va permite realizarea programului comun, va crea cele mai bune condiții pentru ca poporul nostru să hotărască atunci să treacă la etapa ulterioară. Cum ? Datorită slăbirii pozițiilor marelui capital, întăririi ponderii clasei muncitoare în viața națională, consolidării unității sale și uniunii tuturor oamenilor muncii, a căror experiență își va arăta binefacerile.

De fapt, democrația economică și politică la care va duce realizarea programului comun — care corespunde cu ceea ce noi numim, fără a avea fetișismul cuvintelor, o „democrație avansată" — constituie o etapă, o tranziție posibilă spre socialism. A fi revoluționar în 1973 înseamnă a acționa pentru deplina și completa realizare a programului comun. Este ceea ce noi facem și vom face, și voința noastră de a merge spre socialism este tocmai cea mai bună garanție a acestui lucru.

— În caz de victorie, în martie, și deci de participare comunistă la guvern, în ce mod intenționați să conciliați responsabilitățile dv. guvernamentale cu sprijinirea luptelor oamenilor muncii ?

— Partidul nostru are drept vocație apărarea intereselor generale ale muncitorilor și intelectualilor. El va face aceasta și în viitor, ca și în trecut, ca și astăzi. Aceasta înseamnă că, în guvern, miniștrii comuniști vor acționa pentru aplicarea sistematică și totală a măsurilor sociale și politice în favoarea oamenilor muncii conținute în programul comun.

— În reuniunile publice, candidații dv. și ai Partidului socialist sînt adesea întrebați în legătură cu riscurile scurgerii capitalurilor. Programul comun prevede un anumit număr de măsuri. Dar cum pot fi împiedicate întreprinderile care dispun de filiale în străinătate să mărească în mod artificial facturile acestor filiale ? Un control intern presupune acordarea de noi drepturi organizațiilor sindicale și reprezentanților oamenilor muncii din sectorul particular.

— Guvernul stîngii unite nu va fi lipsit de mijloacele de descurajare pentru a obține din partea întreprinderilor cu filiale în străinătate un comportament conform interesului național. În plus, și pentru a răspunde la întrebarea dv., programul comun prevede în mod expres acordarea de noi drepturi reale de control oamenilor muncii și organizațiilor lor sindicale. Este un aspect important pentru obținerea stabilizării prețurilor și apărarea monedei noastre.

— Naționalizările pe care le preconizați sînt naționalizări democratice. Oamenii muncii din întreprinderile interesate — Rhon-Poulenc, Saint-Gobain, C.G.E., Dassault etc. — ar trebui deci să fie chemați să reflecteze încă de acum la modalitățile practice ale acestor naționalizări. Partidul comunist a luat de acum inițiative în acest domeniu ?

— Aveți dreptate cînd spuneți „naționalizări democratice". Este esențial ca întreprinderile naționale să dispună, în cadrul planului, de autonomie de gestiune și ca oamenilor muncii să le fie acordate puteri reale și largi. Din moment ce Adunarea Națională nou aleasă va lua, la propunerea guvernului stîngii unite, hotărîri de naționalizare, cred că aplicarea va fi ușoară.

Natural, noi am studiat problemele pe care le ridică toate acestea, dar nu a fost încă timp să se ia inițiative publice. Întrucît șansele de alegere a unei majorități de stînga cresc, nu cumva asemenea inițiative ar fi utile ? Trebuie să reflectăm. În toate aceste probleme va trebui să preconizăm, oricum, o concertare între partidele de stînga, de asemenea cu toate organizațiile sindicale și cu oamenii muncii înșiși.

— Autorii programului comun n-au explicat niciodată oamenilor muncii din ce cauză lista naționalizărilor proiectate nu cuprinde două mari trusturi a căror poziție de monopol asupra pieței franceze, și chiar europene, este neîndoielnică : B.S.N. și Michelin ?

— Nu voi trăda nici un secret spunîndu-vă că lista marilor întreprinderi industriale ce ar urma să fie naționalizate elaborată inițial de partidul nostru era ceva mai lungă decît cea care figurează în programul comun. În cele din urmă, ne-am dat acordul pentru proiectul stabilit, ținînd seama de ansamblul dispozițiilor și de faptul că pragul minimal de naționalizări avut în vedere ni se pare că furnizează o bază suficientă pentru dezvoltarea politicii economice și sociale noi.

— Programul comun este atacat de adversari pe tărîm economic. Unii experți își pun întrebarea cum puteți lansa ideea unui ritm de creștere de 8 la sută ?

— Cînd spunem : „Trebuie ridicat ritmul de creștere la 8 la sută", aceasta nu înseamnă că se va realiza în 1974. Noi avem în vedere durata întregii legislaturi. Mijloacele, în orice caz, există. Mai întîi, aparatul de producție funcționează în proporție de 80 la sută ; nu se pune problema să-l facem să funcționeze în proporție de 100 la sută, dar, între aceste două cifre, distanța este mare. Apoi, mai sînt 1 500 000 de oameni ai muncii care pot fi folosiți. În al treilea rînd, poate fi mărită calificarea și promovarea oamenilor muncii : există muncitori care sînt „muncitori specializați"*) și ar trebui să fie muncitori calificați. În al patrulea rînd, reducînd risipa. În al cincilea rînd, se va dezvolta gestiunea democratică. Unii își imaginează că

Georges Marchais (stînga), alături de François Mitterrand. „A fi revoluționar în 1973 înseamnă a acționa pentru deplina realizare a programului comun"

toate acestea implică și o accelerare a ritmului. Dimpotrivă. Va fi eliberat spiritul de inițiativă al oamenilor muncii. Știți, muncitorii au sumedenie de idei în întreprindere. Imediat ce va fi un alt guvern, „cutia cu idei" va funcționa. În sensul cel bun.

— Dar creșterea pentru cine va fi ?

— Cînd citesc dezbaterile cețoase asupra creșterii și văd milioane de oameni ai muncii care, în această țară, nu dispun de mijloacele minimale de consum, găsesc ideile lui Mansholt derizorii. Pentru cine dorim noi, comuniștii, creșterea ? Pentru aceste milioane de oameni. Pentru cei ce sînt în nevoi. Dacă ați vedea scrisorile pe care le primim ! În Franța există mizerie, în 1973 ! Și chiar cînd nu este vorba despre mizerie... Mă gîndesc, de pildă, la autostrada C 6, care se găsește în circumscripția mea. Ea trece prin mai multe cartiere de locuințe ieftine. O femeie mi-a spus : „Trăiesc, dar îndopîndu-mă cu Valium". Un muncitor de la „Renault", care muncește noaptea, mi-a povestit că doarme în coridor pentru că, măcar acolo, nu sînt ferestre spre autostradă ! Așa încît, pe noi, „creșterea zero" nu ne interesează.

*) În terminologia franceză un „muncitor specializat" (un „O.S.") este un muncitor pe prima treaptă de încadrare după salahori.

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

DOLARUL ÎN DIFICULTATE

EXACT cu un an în urmă, principalii bancheri centrali și miniștrii de finanțe din Occident s-au întîlnit la Smithsonian Institution din Washington pentru a face față unei crize monetare. Cînd și-au încheiat lucrările printr-o formulă stabilită de comun acord, președintele Nixon a salutat acest lucru drept „cea mai semnificativă realizare monetară din istoria lumii".

Superlativele istorice sînt totdeauna periculoase, și acesta a avut o viață mai scurtă decît majoritatea lor. Așa cum arată titlurile care apar acum în presă, acordul de la Smithsonian Institution a murit. Poziția dolarului este pusă din nou sub semnul întrebării.

George Schultz, ministrul de finanțe american. Dolarul este din nou devalorizat cu 10 la sută

Formula de la Smithsonian Institution era un mod politicos de a devaloriza dolarul — făcînd, astfel, produsele americane mai competitive pe piețele mondiale și redresînd balanța de plăți a S.U.A., așa cum sperau oficialitățile americane. Devalorizarea efectivă a fost aranjată obținîndu-se ca alte țări să majoreze valoarea monedelor lor în raport cu dolarul la noi parități „fixe".

Cuvîntul „fixe" trebuie să fie pus în ghilimele, deoarece în scurt timp tabelul artificial al valorilor monetare a început să se schimbe. Marea Britanie a constatat că nu poate menține lira sterlină la paritatea stabilită și, la șase luni după acordul de la Smithsonian Institution, a permis lirei să fluctueze, să-și găsească propria valoare pe piață.

Acum și restul acordului s-a dovedit a fi instabil. Motivul este că experții financiari ai lumii continuă să considere că dolarul este supraevaluat sau este îndoielnic ca monedă de rezervă. Goana de a scăpa de dolari, de a-i schimba în special pe mărci vest-germane și pe yeni japonezi, a supus stabilitatea întregului sistem monetar unei presiuni uriașe. În trecut, teoria americană oficială era că orice criză a dolarului ar trebui să fie rezolvată de restul lumii occidentale. Cu alte cuvinte, o masă de dolari nedoriți ar crea presiuni asupra Germaniei occidentale și Japoniei, precum și asupra altor țări, pentru a spori valoarea monedelor lor ; potrivit acestei teorii, S.U.A. nu aveau decît să aștepte în mod pasiv terminarea crizei.

Prăbușirea rapidă a acordului de la Smithsonian Institution pune sub semnul întrebării acest punct de vedere. Valori monetare, chipurile „fixe" dar care, de fapt, se schimbă atît de des, nu vor fi respectate în suficientă măsură pentru a asigura stabilitatea monetară. De asemenea, faptul că dolarul, fundamentul schimburilor monetare internaționale, este supus unor asemenea crize repetate nu poate spori încrederea în Statele Unite.

Una din alternative la devalorizările repetate ale dolarului, ca reacție la crize, este adoptarea de către alte țări a diverse măsuri de control asupra folosirii dolarilor. Obiectivul principal ar fi de a împiedica intrările de dolari destinați investițiilor, fie prin restricții directe, fie prin stabilirea unui sistem de schimb în două etape, care ar permite scăderea valorii dolarilor folosiți în mișcările de capital.

Rezultatul ar fi, desigur, limitarea creșterii investițiilor americane în străină-

REFLECTOR

Un interviu al lui Xuan Thuy

„Cred că va trebui să realizăm obiectivele privind Vietnamul așa cum sînt prevăzute în Acordul de la Paris. Altfel, s-ar ajunge la reluarea conflictului, pe care nimeni nu o dorește", a declarat ministrul Xuan Thuy într-un interviu acordat ziarului „Il Messagero".

Răspunzînd la întrebarea care sînt problemele cele mai urgente privind reconstrucția, Xuan Thuy a arătat că, „după realizarea păcii, trebuie să procedăm, în etape succesive, la reconstrucția țării noastre. Trebuie mai întîi să reconstruim fabricile distruse, să repunem în funcțiune cea mai mare parte a căilor de comunicații și, îndeosebi, să construim locuințe civile pentru a asigura o viață cotidiană normală populației noastre".

La întrebarea dacă este adevărată cifra de două miliarde (indicată drept ajutor financiar, promis de către S.U.A., țării sale), ministrul a răspuns : „Nici o cifră nu este încă stabilită. Întrevederile lui Henry Kissinger la Hanoi au fost duse, printre altele, și în legătură cu această problemă specifică".

Ministrul nord-vietnamez a vorbit, apoi despre tineretul țării sale, născut într-un climat de război, și despre problema participării lui la rezolvarea sarcinilor decurgînd dintr-o economie de pace.

Răspunzînd la o întrebare în legătură cu reunificarea țării, Xuan Thuy a spus : „Reunificarea nu constituie o problemă imediată. Esențial este astăzi să se aplice prevederile Acordului privind reunificarea, adică reunificarea țării prin intermediul mijloacelor pașnice și fără amestec străin". „Realitatea, a spus el, este că în Vietnamul de sud există două guverne, două forțe armate. Prima sarcină în ceea ce privește reunificarea este de a reuni aceste două guverne, înainte de a se proceda la unificarea întregii țări. Esențial este să se ajungă la un singur guvern în Vietnamul de sud prin intermediul alegerilor generale și democratice. Această sarcină revine Consiliului de reconciliere națională alcătuit din trei componente. Acest organism va opera la nivel central, precum și la nivel regional".

(Din **Il Messagero**)

tate, unul din marile fenomene ale perioadei postbelice. Această tendință a provocat cea mai puternică opoziție din partea generalului de Gaulle, care o considera ca o manifestare de aservire față de industria și politica americană.

Statele Unite s-au opus în mod tradițional restricțiilor asupra mișcărilor de capital, dar acum acest lucru nu mai este atît de sigur. C. Gordon Tether scria în „The Financial Times" : „Descoperirea că Statele Unite nu pot opri pe alții să omoare vaca sacră a politicii lor de plăți externe — menținerea unei libertăți nelimitate de a cumpăra activurile altor țări în schimbul unei monede de hîrtie care nu poate fi schimbată — trebuie să-i facă pe americani cu atît mai dispuși să ia măsuri pentru a rezolva propria lor situație".

Problemele care stau la baza slăbiciunii dolarului nu vor dispare ușor. În anii ce vin, Statele Unite vor depinde, probabil, și mai mult de importuri, în special petrol. Și, așa cum subliniază săptămînalul britanic „The Economist", vînzările produselor de export americane nu reacționează în mod deosebit la modificările produse în cursurile de schimb.

Toate acestea sugerează că este nevoie de măsuri mai serioase decît reevaluările sau controalele monetare adoptate sub presiunea unei noi crize a dolarului. Acordul de la Smithsonian Institution a fost considerat la vremea lui drept un triumf pentru John Connally, pe atunci ministrul finanțelor al Statelor Unite, și pentru diplomația lui de mînă forte. S-a afirmat că el a provocat nemulțumirea altor țări dar că, în cele din urmă, a obținut ceea ce dorea. Numai că ceea ce dorea el nu s-a dovedit a fi în interesul real al Statelor Unite.

Nu trebuie subestimate puterea pe care Statele Unite continuă s-o aibă în problemele monetare sau hotărîrea președintelui Nixon de a o folosi pentru aranjamente monetare, comerciale și de apărare care, după părerea lui, repartizează în mod echitabil poverile. Dar el și consilierii săi ar putea să-și dea seama acum că în locul unei soluții de compromis de felul aceleia realizate la Smithsonian Institution, America și lumea au nevoie de o reformă a sistemului monetar în cadrul căreia dolarul să aibă un rol mai puțin important, iar schimbarea să se producă printr-o adaptare treptată și nu prin crize.

Anthony Lewis

inclusiv cu vecinii săi. Colaborarea în Balcani se dezvoltă în mod satisfăcător.

Referindu-se la *situația din Orientul Apropiat*, ministrul de externe turc și-a exprimat speranța că, în urma încetării războiului din Vietnam, va interveni o îmbunătățire a atmosferei și se vor crea șanse mai bune de pace în Orientul Apropiat. Turcia sprijină rezoluția Consiliului de Securitate din 1967 pentru rezolvarea conflictului.

În ceea ce privește *situația din Cipru*, el a arătat că, în prezent, au loc tratative între cele două comunități etnice, în prezența reprezentantului O.N.U. și, de aceea, este prematur să se aprecieze rezultatele, dar și-a exprimat încrederea că se va realiza un acord în unele probleme principale, ceea ce va pregăti terenul pentru rezolvarea întregii probleme cipriote. Bayulken a arătat că, de cînd deține resortul de externe, se abține de la orice declarații care ar putea stînjeni desfășurarea favorabilă a tratativelor.

BORBA

BELGRAD

TURCIA: PRIORITĂȚI EXTERNE

Interviu acordat de ministrul de externe al Turciei HALUK BAYULKEN

RELAȚIILE dintre Turcia și Iugoslavia sînt bune și prietenești și se dezvoltă în diferite domenii. Vizita președintelui guvernului iugoslav in Turcia a fost încununată de succes și sîntem siguri că vizitele oamenilor de stat din țările prietene întăresc asemenea relații, a declarat Haluk Bayulken.

Referindu-se la *securitatea europeană* și la problemele dezarmării, ministrul de externe turc a spus : „Turcia a sprijinit de la început eforturile de destindere a încordării în Europa și s-a angajat pozitiv în convorbirile de la Helsinki, precum și în cele pentru reducerea înarmărilor în Europa. Turcia acordă o mare însemnătate stabilirii nu numai în vorbe ci și în fapte a unor relații de securitate reală. Sperăm că reuniunea la nivel înalt va avea loc chiar anul acesta și vom fi mulțumiți dacă aceste speranțe vor fi realizate".

În ce privește convorbirile privind *reducerea înarmărilor*, „deocamdată sînt prevăzute numai pentru Europa centrală, însă noi considerăm că securitatea europeană este unică și indivizibilă. De aceea, acordăm o mare însemnătate și prezenței noastre la aceste convorbiri, pentru a fi siguri că orice progres care se va realiza în privința Europei centrale nu va periclita securitatea celorlalte părți ale continentului."

Vorbind despre *politica externă turcă*, Bayulken a arătat că aceasta se întemeiază, constant, pe principiile adoptate în perioada instaurării republicii : menținerea independenței și integrității proprii, neamestecul în treburile interne ale altor țări, respingerea forței ca metodă de rezolvare a neînțelegerilor.

În continuare, ministrul de externe turc a arătat că fiecărei țări trebuie să i se rezerve *dreptul de a se dezvolta*, așa cum crede de cuviință, de a folosi posibilitățile interne, dar și ajutorul extern (desigur, fără condiții și presiuni), cînd aceasta contribuie la ridicarea nivelului de trai al întregii populații. Aceasta, pentru că este greu de așteptat o pace reală, atît timp cît există o împărțire economică, iar prin aceasta și politică, a lumii, în bogați și săraci. De aceea, cînd țări mari sau mici oferă Turciei colaborare sau ajutor pe bazele arătate, ea răspunde sincer și se străduiește să dezvolte cu aceste țări relații bilaterale. Turcia are în prezent relații bune cu aproape toate popoarele lumii,

Le Monde

PARIS

PREOCUPĂRI ACTUALE LA NOUAKCHOTT

Convorbire cu MOKTAR OULD DADDAH președintele Mauritaniei

CONVORBIREA cu șeful statului s-a desfășurat în momentul în care a venit știrea că delegația care ducea tratative la Paris asupra modalităților retragerii țării din zona francului s-a întors la Nouakchott, după ce a convenit cu partea franceză să suspende negocierile pentru o săptămînă. Convorbirile s-au referit la un contencios bogat, cuprinzînd revizuirea tratatului de cooperare, în sensul unei limitări a obli-

gației de consultare reciprocă, suprimarea acordurilor de apărare, asistență tehnică militară și a celor care se referă la cooperarea culturală, poștă și telecomunicații, aviație civilă, marină comercială, pregătirea acordului de cooperare tehnică privind personalul, crearea unei monede naționale implicînd dirijarea de către Mauritania a politicii sale de credit, încheierea unor acorduri de cooperare tehnică pentru formarea de cadre militare și civile, echivalarea diplomelor și schimburilor culturale, menținerea ajutorului și a reglementărilor preferențiale pentru schimburile cu Franța și Comunitatea lărgită.

Cele două puncte mai delicate s-au referit la împrumuturi și la cooperarea militară. Dacă Mauritania este dispusă, într-adevăr, să acorde Franței înlesniri în materie de survolare și escală aeriană și portuară, ea face aceasta cu condiția să fie de la sine înțeles că îi va fi cerut consimțămîntul de fiecare dată. Ceea ce nu vrea Mauritania este ca această cooperare să capete un caracter instituțional, ca ea să confere Franței, în vreun fel, drepturi permanente.

Aceasta este pentru președintele Mauritaniei problema de fond. După părerea lui, actuala situație atît pe plan economic, cît și militar, comportă o afectare a suveranității, ceea ce nu poate să accepte.

„Este poate delicat s-o spun, dar nouă nu ne plac ficțiunile, a spus președintele. Noi știm că nimeni nu ne iubește pentru ochii noștri frumoși. Nu sîntem supărați din această cauză pe francezi. Noi înțelegem foarte bine că ei își pun interesele proprii înaintea intereselor noastre. Dar sperăm, că, în schimb, și ei vor înțelege că noi punem interesele noastre mai presus de interesele lor.

Noi avem obsesia independenței. Vrem să dispunem de suveranitatea noastră totală și sîntem gata să plătim prețul pentru aceasta. Atitudinea noastră în această problemă nu este nouă. Eu nu uit că ajutorul Franței a fost pentru noi capital. Dar nu acceptăm ca Franța, pentru că simte că avem nevoie de ea, să ne impună părerile sale".

Am căzut de acord să începem tratativele propriu-zise la 8 ianuarie a.c. la Paris. În ce ne privește, noi am arătat că sîntem dispuși să menținem statu-quo-ul pe perioada tratativelor, cu condiția, totuși, ca discuțiile să nu dureze după sfîrșitul lui ianuarie. Sîntem în februarie. Întrucît tratativele nu s-au încheiat pînă astăzi, denunțarea acordurilor devine pentru noi efectivă, deoarece ele expiră în orice caz după 1 ianuarie.

Nu subestimez inconvenientele ce vor rezulta pentru noi din această ruptură. Dar de cînd, în 1965, am ieșit din OCAM (Organizația Comună de Cooperare Afro-Malgașă), am optat pentru austeritate și, de fiecare dată cînd am avut posibilitatea să ne eliberăm, am făcut acest lucru. Anterior, am refuzat categoric să aderăm la OCRS (Organizația Comună a Regiunilor Sahariene), deși de pe urma acestui fapt am avut de suferit o pierdere de ordinul unui miliard de franci CFA".

— Dar cum ați face față eventualei suspendări a ajutorului francez și refuzului Franței de a vă oferi împrumut ?

— Deocamdată, balanța noastră comercială este în largă măsură pozitivă, iar balanța noastră de plăți este aproape echilibrată. Am primit de-acum alte ajutoare pentru proiecte specifice : din partea Angliei, a Libiei, a Chinei.

— Hotărîrea dv nu este în contradicție cu tentativele în curs pentru constituirea unei comunități economice vest-africane ?

— Sîntem pentru cooperarea cu vecinii noștri din sud, după cum dovedește aderarea noastră la Organizația pentru valorificarea fluviului Senegal, care a ținut recent o importantă reuniune chiar la Nouakchott. Iar dacă Uniunea monetară vest-africană ar crea o monedă proprie, noi am renunța fără ezitare la a noastră.

— Domnule președinte, îmi permiteți să vă întreb care este sensul evoluției Mauritaniei în direcția Maghrebului ?

— Într-adevăr, am luat hotărîrea să aderăm la Uniunea maghrebiană. Procedura de aderare este în curs. Anumite dificultăți decurg din faptul că documentele ce stau la baza acestei grupări nu prevăd aderarea de state terțe. Dar cele trei țări sînt de acord ca noi să ne alăturăm, iar aceasta se va întîmpla. Nu există nici un motiv ca alianțele noastre în sud să aibă de suferit de pe urma acestui fapt. Apartenența noastră la nord și la sud nu se pune în termeni de opțiune, ci are caracter complementar.

În încheierea interviului, președintele Mauritaniei a spus :

„Respect punctul de vedere al fiecăruia, dar noi nu putem glumi cu ceea ce ne aparține. Noi nu avem nici putere economică, nici putere militară. Dacă nu am avea un minimum de demnitate de apărat și un minimum de morală de reintrodus în raporturile dintre națiuni, atunci nu vom avea nimic".

André Fontaine

PROFIL

NIKOLAI VIKTOROVICI PODGORNÎI

membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S.

Nikolai Viktorovici Podgornii a împlinit 70 de ani.

Născut la 18 februarie 1903 în gubernia Poltava-Ucraina, N.V. Podgornii și-a început activitatea, în rîndurile clasei muncitoare, ca lucrător în atelier mecanice încă din 1917. Se consacră apoi muncii politice în rîndul tineretului, activînd între 1921—1923, în cadrul Comsomolului din gubernia Poltava. Urmează perioada studiilor — pînă în 1926 — la Facultatea muncitorească de pe lîngă Institutul politehnic din Kiev și, apoi, la Institutul tehnologic de industrie alimentară, pe care îl absolvă în 1931. Din 1930, este membru al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Intrat în producție, desfășoară o activitate de specialitate ocupînd, succesiv, în perioada 1931—1939, funcții de inginer, inginer-șef adjunct și inginer-șef într-o serie de uzine și trusturi regionale din industria zahărului.

Între 1939—1940, N.V. Podgornii este locțiitor al Comisarului Poporului pentru industria alimentară din Ucraina, pentru ca, ulterior, pînă în 1942, să dețină o funcție similară la nivelul întregii Uniuni Sovietice. Devine, pentru doi ani, director al Institutului tehnologic din Moscova pentru industria alimentară. Între 1944—1946, este din nou locțiitor al Comisarului Poporului pentru industria alimentară în Ucraina.

Din 1946 pînă în 1950, N.V. Podgornii este reprezentantul permanent al Consiliului de Miniștri al R.S.S. Ucrainene pe lîngă Consiliul de Miniștri al Uniunii Sovietice, după care, pînă în 1953, îndeplinește funcția de prim-secretar al Comitetului Regional de partid Harkov. În următorii ani (1953—1957), ocupă funcția de al doilea secretar al C.C. al Partidului Comunist din Ucraina. În această perioadă, este și membru al Comisiei Centrale de Revizie a P.C.U.S. (1952—1956). Începînd din anul 1956, este membru al C.C. al P.C.U.S.

Între 1957—1963, N.V. Podgornii este prim-secretar al C.C. al P.C. din Ucraina, fiind, în același timp, întîi membru supleant (1958—1960) și apoi membru (1960—aprilie 1966) al Prezidiului C.C. al P.C.U.S.

În mai multe rînduri, este deputat în Sovietele Supreme ale Ucrainei și U.R.S.S. A fost, de asemenea, membru al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. (1958—1965).

Din iulie 1963, N. V. Podgornii este secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, funcție ocupată pînă în decembrie 1965, cînd, la propunerea lui L. I. Brejnev, Sovietul Suprem al U.R.S.S. îl alege ca președinte al Prezidiului forului suprem legislativ.

Pentru mari merite față de P.C.U.S. și statul sovietic, în legătură cu împlinirea vîrstei de 70 de ani, N. V. Podgornii a fost decorat, prin decret al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., cu Ordinul Lenin și cu Medalia de aur „Secera și Ciocanul".

POSTA REDACTIEI

Ce este T.V.A.?

Constantin Mărculescu, Ploiești. T.V.A. (taxă asupra valorii adăugate) este un sistem de impunere indirectă pe circulația produselor. Particularitatea acestui sistem constă în faptul că taxele sînt percepute de fiecare dată cînd un produs sau un component al acestuia este vîndut, dar **numai** asupra valorii adăugate în cadrul fazei de producție și comercializare respective. În practică, vînzătorul plătește taxe calculate asupra valorii totale a vînzărilor sale, dar primește un rabat pentru taxele deja plătite (incluse în valoarea produselor cumpărate de el). Statul acordă acest rabat, întrucît el deja a încasat taxele aferente fazelor de producție și comercializare anterioare de la alți factori economici. Exportatorii sînt, în general, exceptați de la plata T.V.A. și primesc restituiri exprimînd contravaloarea taxelor plătite anterior pentru mărfurile care, acum, sînt exportate. În legătură cu această împrejurare, se consideră că apare posibilitatea ca T.V.A. să joace un anumit rol de stimulator al exporturilor. Fiind cunoscut că există, în practică, evaziuni fiscale de la achitarea integrală a taxelor indirecte, se apreciază că, restituind unui exportator dintr-o țară ce aplică sistemul T.V.A. corespondentul valoric al taxelor cu care ar fi trebuit să fie impuse produsele cumpărate de el, înseamnă că acesta primește, de fapt, un subsidiu în comparație cu un exportator dintr-o țară care aplică taxe asupra valorii cumpărărilor. De asemenea, se consideră că taxa asupra valorii adăugate, aplicîndu-se produselor importate în cotele de impunere din țara consumatoare și nu din cea producătoare, poate constitui un sprijin pentru produsele proprii în competiția cu cele străine. În prezent, mai multe țări occidentale aplică sistemul de impunere T.V.A. În Piața comună există obligativitatea aplicării lui de către țările membre. Deși este prevăzută stabilirea unor taxe unice, țările din Piața comună aplică taxe diferențiate pe produse.

„Mediatorul"

E. Grigorescu, Brăila. Promulgată la 3 ianuarie 1973, legea instituind în Franța funcția de „mediator" încredințează acestuia sarcina de a „asigura îmbunătățirea relațiilor între cetățeni, de o parte, administrație și Stat de cealaltă, în esență de a umaniza aceste relații". Este definiția pe care a dat-o, imediat după numirea sa, primul titular al acestei funcții, Antoine Pinay. Primar din 1929, parlamentar din 1936, acest octogenar încă activ (deși a renunțat din ianuarie 1960 la orice activitate guvernamentală) a ocupat, timp de unsprezece ani (1949—1960), diferite posturi ministeriale, îndeosebi în domeniile lucrărilor poblice și problemelor economice, iar în 1952, pe acela de președinte al Consiliului de Miniștri ; a fost ministru al finanțelor și economiei în guvernul generalului de Gaulle (iunie 1958—ianuarie 1959) și în cel pe care Michel Debré l-a format în ianuarie 1959 după proclamarea celei de-a V-a Republici, prezidată de generalul de Gaulle. Independent de stilul ponderat al proaspăt-numitului „mediator" și de bogata sa experiență în treburile publice, funcția însăși este controversată. Instituirea ei pare a fi fost inspirată de nemulțumirile deseori afirmate ale administraților cu privire la deficiențele mecanismelor administrative, grăbită probabil de apropiata scadență electorală și inspirată de modelul scandinav care funcționează de mai mulți ani și care poartă în nord denumirea de „ombudsman". Observatorii notează însă cîteva deosebiri între acest model și versiunea lui franceză : „ombudsman"-ul este ales de cetățeni, „mediatorul" este numit de guvern (pe o perioadă de șase ani) ; cel dintîi este sesizat direct de cetățeni, cel de-al doilea prin intermediul exclusiv al parlamentarilor, și numai după ce aceștia se vor fi adresat administrației fără a obține un răspuns satisfăcător. „Mediatorul", precizează legea, va putea da publicității recomandările adresate administrației dacă aceasta nu le-a dat curs. El va înainta în fiecare an un raport președintelui Republicii.

Costel Tudor, Oradea. 1. La alegerile prezidențiale din Senegal din 29 ianuarie a. c., n-a candidat decît Leopold Sedar Senghor, care a fost reales în funcția de președinte al statului. 2. În cadrul Pieței comune, responsabil cu relațiile acestui organism cu țările industrializate este Sir Cristopher Soames. În această lună, printr-o călătorie de două zile la Washington, el va începe discuțiile dintre C.E.E. și S.U.A. pentru depășirea divergențelor.

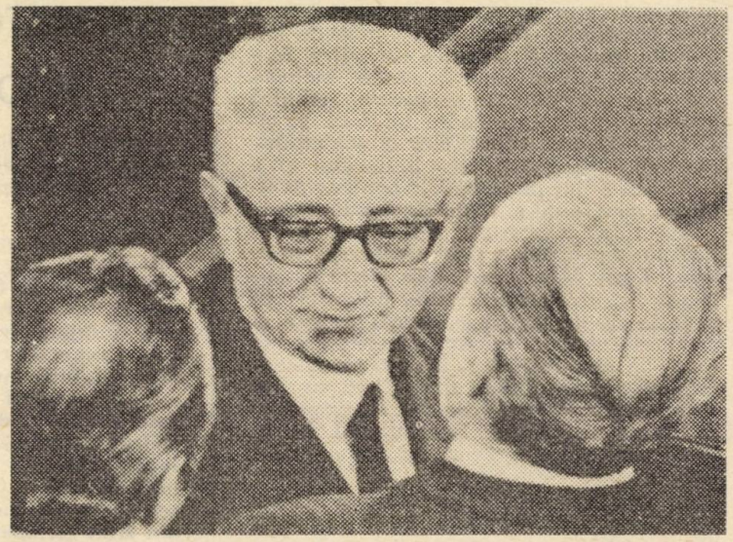

Basarab Nedelcu, Cluj. Actualul președinte al Italiei, Giovanni Leone (în fotografie, la 24 decembrie 1971, felicitat pentru alegere), a fost desemnat în funcția supremă abia la a 23-a votare a celor aproape o mie de electori (518 voturi, față de 408 pentru Pietro Nenni, lider al Partidului Socialist Italian).

Bormann

Dan Lucian Picu, Brașov. 1. După două luni de analize de laborator, Heinz Spengler, director al Institutului de medicină legală din Berlinul occidental, a declarat, așa cum au relatat și ziarele, că unul din scheletele descoperite la Berlin (vezi „Lumea" nr. 7) aparține lui Bormann. S-au făcut măsurători, au fost cercetate arhivele dentistului lui Bormann etc. Cazul pare deci închis, în ciuda celor publicate de Ladislau Farago, în legătură cu prezența fostului criminal nazist în America Latină. Dar, deși argumentele științifice nu pot fi contestate, sînt încă mulți cei care se îndoiesc. Astfel, Simon Wiesenthal, cunoscutul „descoperitor" al foștilor naziști, declara, imediat după anunțul autorităților de la Bonn, că, deși nu poate contesta raportul dr. Spengler, nu e încă pregătit să închidă cazul Bormann și să înceteze urmărirea fostei căpetenii naziste, deoarece Spengler ar mai fi făcut anunțuri de genul celui recent, privind soarta unor foști naziști. Numeroase ziare occidentale opinează că în ciuda anunțului lui Spengler, cazul Bormann nu e încă închis. Răspunsul acesta se adresează și cititorilor **Petre Hamburgean, Ghioroc, jud. Arad ; Donel Guiu, Drobeta-Turnu Severin ; V. Paiu, Cîmpina ; Mihai Nueleanu, com. Aninoasa, jud. Gorj ; Gh. N. Luxandra, com. Stîlpeni, jud. Argeș ; Ștefan Iriza, Motru, jud. Gorj ; Vasile Florian Malița, Hunedoara.** 2. În nr. 8-9 ale revistei am publicat un articol legat de un episod mai puțin cunoscut al activității lui Hess. 3. După cum se știe, avionul suedez răpit de teroriștii ustași care au aterizat în Spania a fost returnat companiei suedeze. Răpitorii urmau să fie judecați.

Petre Hamburgean, Ghioroc, jud. Arad. 1. Criminalul nazist J. Mengele se află în Paraguay (există multe dovezi în acest sens). Relatările despre Mengele au fost destul de rare în ultimul timp, încît nu se poate spune cu precizie în ce regiune se află. 2. Autoritățile boliviene încă nu l-au extrădat pe Barbie. 3. În legătură cu Martin Bormann există, după cum ați putut constata, două versiuni : că s-ar afla în viață, undeva în America de Sud, sau că ar fi murit în 1945. 4. Greta Garbo trăiește încă. 5. Președintele Mobutu Sese Seko și președintele Joseph-Désiré Mobutu sînt una și aceeași persoană. În cadrul acțiunilor de zairizare, de revenire la autenticitatea națională, prin care au fost înlăturate toate denumirile orașelor, apelor, munților etc. care aminteau de perioada colonială, șeful statului a adoptat actualul său nume.

POSTA REDACȚIEI

„Concorde"

I. Rădulescu, Ploiești. Iată principalele etape ale construirii avionului „Concorde" : 29 noiembrie 1962 — semnarea, de către Marea Britanie și Franța, a acordului privind studiul construirii unui avion supersonic de transport civil ; iunie 1963 — primele opțiuni din partea companiilor „Air France", B.O.A.C. și Pan Am ; 1971 — „Concorde 001" zboară de la Toulouse la Dakar și apoi la Paris ; 4—8 septembrie 1971 — „Concorde 001" zboară în mai multe țări din America Latină ; decembrie 1971 — președintele Pompidou călătorește la bordul avionului „Concorde 001" pentru a se întîlni cu Richard Nixon, în Azore ; iunie 1972 — „Concorde 002" întreprinde mai multe zboruri demonstrative în 11 state din Europa, America de Nord, Asia — 74 000 km parcurși ; 4 iulie 1972 — compania „Air Canada" renunță la opțiunile sale ; 28 octombrie 1972 : — compania „United Airlines" renunță la opțiunile sale ; 4—6 ianuarie 1973 — „Concorde 001" zboară în Grecia pentru încercări tehnice ; 22 ianuarie 1973 — prototipul „Concorde 002" zboară în Republica Sud-Africană pentru o serie de încercări, care vor dura pînă la jumătatea lunii februarie ; 31 ianuarie — anunțul celor două companii americane.

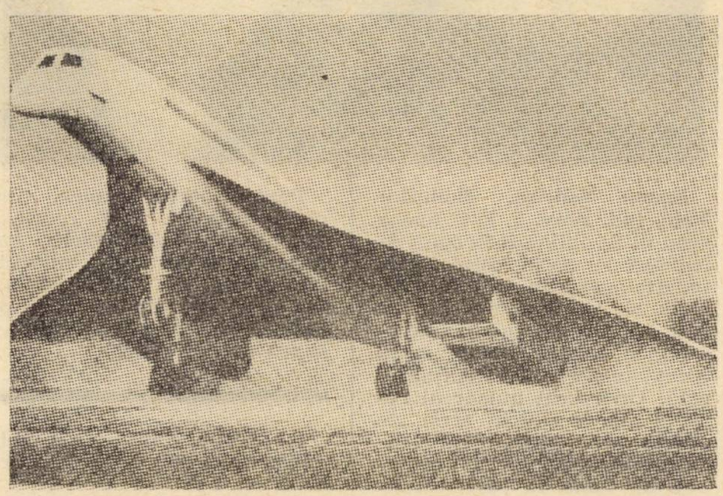

iulie 1964 — prima încercare a reactorului „Olympus-593" ; aprilie 1966 — începutul asamblării primului prototip „Concorde 001" la Toulouse și a prototipului „Concorde 002" la Filton (Marea Britanie) ; mai 1967 — 16 companii aeriene fac opțiuni pentru 74 de aparate ; decembrie 1967 — primul prototip iese din uzina de la Toulouse ; 2 martie 1969 — întîiul zbor al „Concorde 001" la Toulouse ; 9 aprilie 1969 — întîiul zbor al „Concorde 002" la Filton ; 1 octombrie 1969 — primul zbor supersonic ; 4 noiembrie 1970 — „Concorde 001" depășește de două ori viteza sunetului ; mai

Ioan Drăguț, Craiova. Palestinienii sînt locuitori ai fostului teritoriu sub mandat britanic — Palestina. În sens etimologic, Palestina este ținutul „Philistinienilor", acel „popor de navigatori" care a debarcat aici în secolul al XII-lea î. e. n. și care, începînd cu secolul VII al e. n., a fost asimilat de cuceritorii arabi. Numele „Palestina" — întrebuințat de greci pentru a desemna zona de coastă la început, apoi o regiune mult mai întinsă — se referea, în mod oficial, la teritoriul plasat sub mandat britanic, în 1918, după învingerea Turciei.

Nicolae Brînzeiu, Orșova, jud. Mehedinți. Răspunsul la întrebarea dv. este afirmativ.

Dezideriu Moldvai, Ocna Mureș, jud. Alba. Vă mulțumim pentru aprecieri. Vom mai publica articole privind lupta popoarelor pentru independență politică și economică. Vă sugerăm și consultarea articolelor legate de viitoarele alegeri din Chile.

Sorel Noiart, Timișoara. Vă sugerăm să vă adresați revistei „Tribuna României".

IMPORTANT !

Abonați-vă din timp și pe termene cît mai lungi, pentru a vă asigura continuitatea în primirea publicației.

Prețul unui abonament este de :

— anual	**104 lei**
— pe șase luni	**52 „**
— pe trei luni	**26 „**

Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

Ion Calotă, București. 1. Senatorul John Stennis, care a fost recent victima unui atentat tîlhăresc în fața casei sale, este în vîrstă de 71 de ani. Stennis este președinte al comisiei forțelor armate a Senatului. Născut în Mississippi, a studiat dreptul la Universitatea din Virginia, a fost ales în Camera Reprezentanților din Mississippi în 1928. În 1937, e numit judecător federal, iar zece ani mai tîrziu, ales în Senat. În 1954, John Stennis a fost primul senator democrat care a cerut un vot de cenzură împotriva senatorului Joseph McCarthy. 2. Ultimul militar american căzut în războiul din Vietnam înaintea semnării acordului de încetare a focului a fost colonelul William B. Nodle (43 de ani).

Ilie Udroiu, Bușteni. Albania nu a considerat necesar să participe la reuniunea multilaterală de la Helsinki consacrată pregătirii conferinței generale pentru securitate și cooperare în Europa.

Grigore Constantin, Iași. Vă mulțumim pentru scrisoare. Revista noastră va continua să publice articole de genul celor la care vă referiți.

Mihai Stan, Timișoara. Potrivit informațiilor date publicității de Ministerul Apărării al Statelor Unite, cheltuielile americane în intervenția din Indochina au arătat astfel : anul fiscal 1965 — 0,1 miliarde dolari ; anul fiscal 1966 — 5,8 miliarde dolari ; anul fiscal 1967 — 20,1 miliarde dolari ; anul fiscal 1968 — 26,5 miliarde dolari ; anul fiscal 1969 — 28,8 miliarde dolari ; anul fiscal 1970 — 23,1 miliarde dolari ; anul fiscal 1971 — 14,7 miliarde dolari ; anul fiscal 1973 — 6,2 miliarde dolari. În total — 134,4 miliarde dolari. În ceea ce privește cantitatea de muniții întrebuințată de forțele americane de la începutul anului 1965, cifrele variază între 14 și 15 milioane tone de bombe, ceea ce ar echivala cu aproximativ 720 bombe de genul celei lansate asupra Hiroșimei. Vă oferim și fotografia istorică pe care o solicitați : deschiderea convorbirilor oficiale de la Paris, în problema Vietnamului, la 13 mai 1968, la Centrul de Conferințe Internaționale de pe Avenue Kléber : Xuan Thuy, conducătorul delegației R.D. Vietnam, strînge mîna lui Averell Harriman, conducătorul delegației americane.

POSTA REDACȚIEI

Teritorii anglofone în Caraibe

Aurel Costeanu, Brașov. Iată lista statelor și teritoriilor anglofone din Caraibe: **Bermude** — 53 kmp, 52 700 locuitori, o densitate de 994 locuitori pe 1 kmp; colonie a Marii Britanii, dispunînd de autonomie internă din 1968. **Bahamas** — 11 396 kmp, 169 000 locuitori, o densitate de 15 locuitori pe 1 kmp, colonie a Marii Britanii, dispunînd de autonomie internă din 1964; va deveni independentă la jumătatea acestui an. **Insulele Turks și Caicos** — 430 kmp, 5 700 locuitori, o densitate de 13 locuitori pe 1 kmp, colonie a Marii Britanii, alipită Jamaicăi pînă în 1962, dispunînd de o semiautonomie internă. **Cayman** — 241 kmp, 10 300 locuitori, o densitate de 43 locuitori pe 1 kmp, colonie a Marii Britanii, alipită Jamaicăi pînă în 1962, dispunînd de o semiautonomie internă. **Jamaica** — 11 424 kmp, 1 866 000 locuitori, o densitate de 163 locuitori pe 1 kmp, stat independent din 1962, membru al Commonwealth-ului. **Insuleie Virgine britanice** — 174 kmp, 10 500 locuitori, o densitate de 60 locuitori pe 1 kmp, teritoriu britanic, dispunînd de o semiautonomie internă din 1966. **St. Kitts-Nevis** — 311 kmp, 51 800 locuitori, o densitate de 166 locuitori pe 1 kmp, stat asociat Marii Britanii din 1967, dispunînd de o completă autonomie internă. **Anguilla** — 88 kmp, 5 500 locuitori, alăturată la St. Kitts-Nevis. **Antigua — Barbuda** — 444 kmp, 63 000 locuitori, o densitate de 134 locuitori pe 1 kmp, stat asociat Marii Britanii din 1967, dispunînd de o completă autonomie internă. **Monserrat** — 84 kmp, 12 300 locuitori, o densitate de 145 locuitori pe 1 kmp, colonie a Marii Britanii, dispunînd de autonomie internă din 1967. **Dominique** — 790 kmp, 70 300 locuitori, o densitate de 89 locuitori pe 1 kmp, stat asociat Marii Britanii din 1967, dispunînd de o completă autonomie internă. **Ste. Lucie** — 603 kmp, 101 000 locuitori, o densitate de 935 locuitori pe 1 kmp, stat asociat Marii Britanii din 1967, dispunînd de o completă autonomie internă. **St. Vincent** — 389 kmp, 89 200 locuitori, o densitate de 229 locuitori pe 1 kmp, stat asociat Marii Britanii din 1967, dspunînd de o completă autonomie internă. **Grenada** — 345 kmp, 97 000 locuitori, o densitate de 281 locuitori pe 1 kmp, stat asociat Marii Britanii din 1967, dispunînd de o completă autonomie internă. **Trinidad-Tobago** — 5 131 kmp, 945 300 locuitori, o densitate de 184 locuitori pe 1 kmp, stat independent din 1962, membru al Commonwealth-ului. **Barbados** — 431 kmp, 62 000 locuitori, o densitate de 560 locuitori pe 1 kmp, stat independent din 1966, membru al Commonwealth-ului. **Honduras britanic (Belize)** — 22 953 kmp, 119 600 locuitori o densitate de 5,81 locuitori pe 1 kmp, statut de teritoriu britanic din 1964, dispunînd de autonomie internă. **Guyana** — 214 878 kmp, 714 000 locuitori, o densitate de 3,32 locuitori pe 1 kmp, stat independent din 1966, republică din 1970, membru al Commonwealth-ului.

Al. Ionescu, Brașov. Există diferențe între comisia internațională de supraveghere și control, înființată în 1954 prin Acordul de la Geneva asupra Indochinei, și comisia internațională de supraveghere și control, înființată prin Acordul de la Paris. Prima acționa în Vietnam, Laos și Cambodgia, exista un sediu în fiecare din cele trei țări, era compusă din reprezentanții Canadei, Poloniei și Indiei. Reprezentții Indiei prezidau lucrările. Noua comisie internațională de supraveghere și control e compusă, după cum se știe, din Polonia, Ungaria, Canada și Indonezia, nu are un președinte, acționează numai în Vietnam.

S. Brumărescu, Ploiești. Cunoscutul vulcanolog Haroun Tazieff a hotărît, îndată după începutul erupției vulcanului Helgafell (vezi „Lumea" nr. 6), să se deplaseze la fața locului, împreună cu o echipă de specialiști, pentru a studia activitatea vulcanică din regiune, gazele, lava revărsată din Helgafell etc. Echipa se află deja în insulă, studiind erupția. După cum se știe, cu cîțiva ani în urmă, Haroun Tazieff a alcătuit o listă a vulcanilor islandezi, clasificați în trei categorii: cei activi și cu erupții frecvente, cei cu rare erupții, cei stinși. Or, în această listă Helgafell nu figurează, ceea ce înseamnă că era considerat stins definitiv (nu dăduse nici un semn de viață de peste 6 000 de ani). Studierea îndeaproape a activității vulcanului Helgafell este, prin urmare, pentru Tazieff, așa cum afirmați, „un element de probitate profesională".

Ileana Nedelea, Bolintin-Vale, jud. Ilfov. 1. Este foarte greu să se obțină informații în legătură cu copiii fostului președinte american John F. Kennedy și rarele fotografii sau date la care se ajunge adeseori prin hazard sînt amplu speculate de presa internațională. Un recent număr al revistei „Paris Match" scria, de altfel: „John și Caroline Kennedy sînt copiii cei mai protejați din lume. În jurul cercului strîmt al familiei, prietenilor, camarazilor de școală și profesorilor, zidurile care înconjoară copiii Kennedy sînt de nepătruns. Fortăreața lor e supravegheată de guvernul Statelor Unite în persoana a doi membri ai serviciilor secrete distribuiți pe lîngă fiecare copil. Dar vălul secretului a fost coborît și chiar de Jacqueline Onassis însăși. După moartea președintelui, ea a hotărît ca viața copiilor să fie cu totul particulară, asemeni copiilor obișnuiți. Paradoxal, acționînd astfel, a atins rezultatul contrar: copiii au devenit curiozități publice. Oamenii din serviciul secret, omniprezenți, o escortă pe Caroline la școală (la New York) și rămîn întreaga zi în fața ușii clasei. Seara, o însoțesc din nou pînă la mașină; Caroline nu poate reveni acasă plimbîndu-se. John e însoțit, de asemenea, tot timpul într-o mașină fără însemnul poliției". Iată și fotografia solicitată: una din rarele imagini ale Jacquelinei Onassis cu fiica sa Caroline. Răspunsul acesta se adresează și cititorului **Sergiu Tofan din Galați.** 2. Succesiunea președinților americani între 1801 și 1825: Thomas Jefferson (1801—1809), James Madison (1809—1817), James Monroe (1817—1825); între 1837 și 1841, președinte a fost Martin Van Buren.

Paul Iacobașu, Oradea. Am publicat în nr. 8 al revistei, în cadrul acestei rubrici, informația la care vă referiți, în legătură cu legea privind fondurile de salvare a Veneției. Vom mai reveni însă asupra acestei teme.

Gh. Maier, com. Unirea, jud. Alba. Am trimis scrisoarea dv. Direcției Difuzării Presei.

Hagiu C. Stoica, com. Vidra, jud. Vrancea, oferă celor interesați colecția completă a revistei „Lumea" din ultimii trei ani.

LUMEA
săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef
Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internațional 18.52.63 și 18.53.55. Telex 197. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate: prin întreprinderea „ROMPRESFILATELIA" — serv. Import-Export Presă — București, Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. — 2001.

C.P.C.S.

FABRICA DE OSII ŞI BOGHIURI

BALŞ

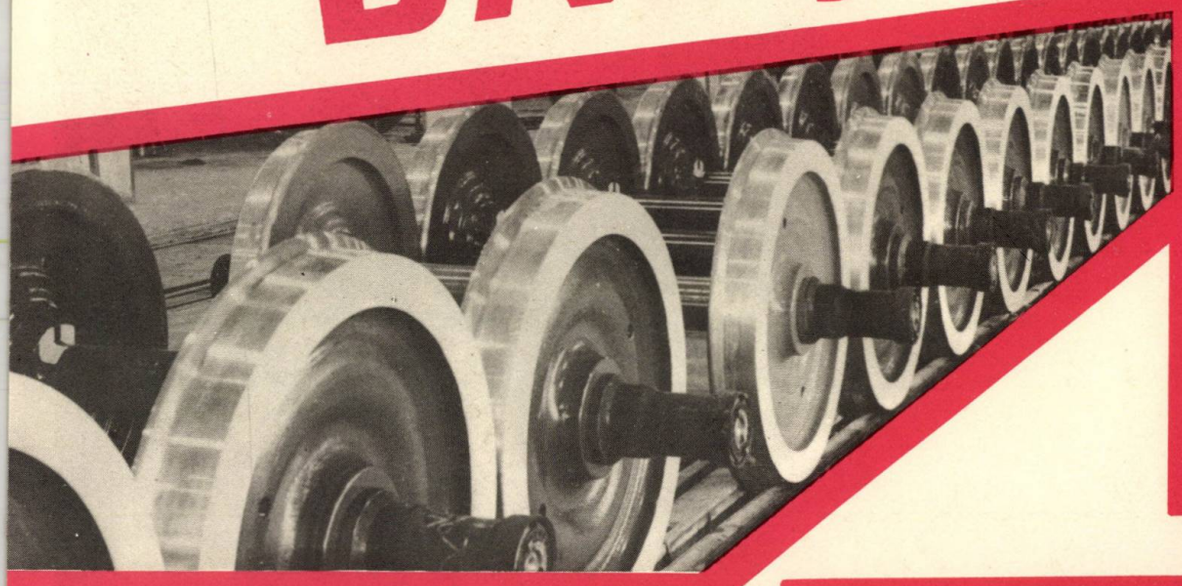

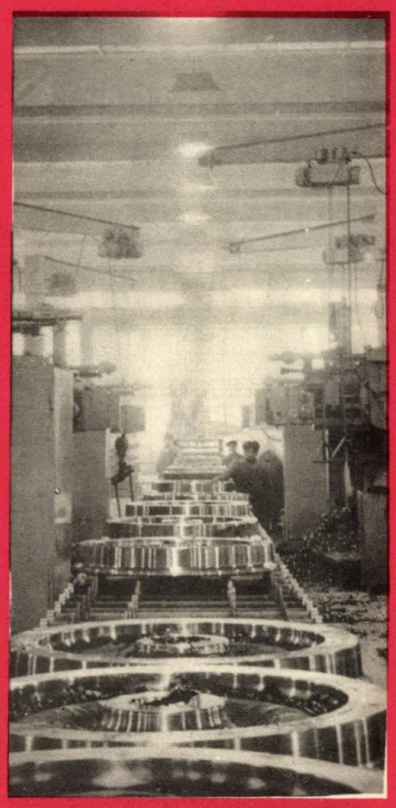

Realizează

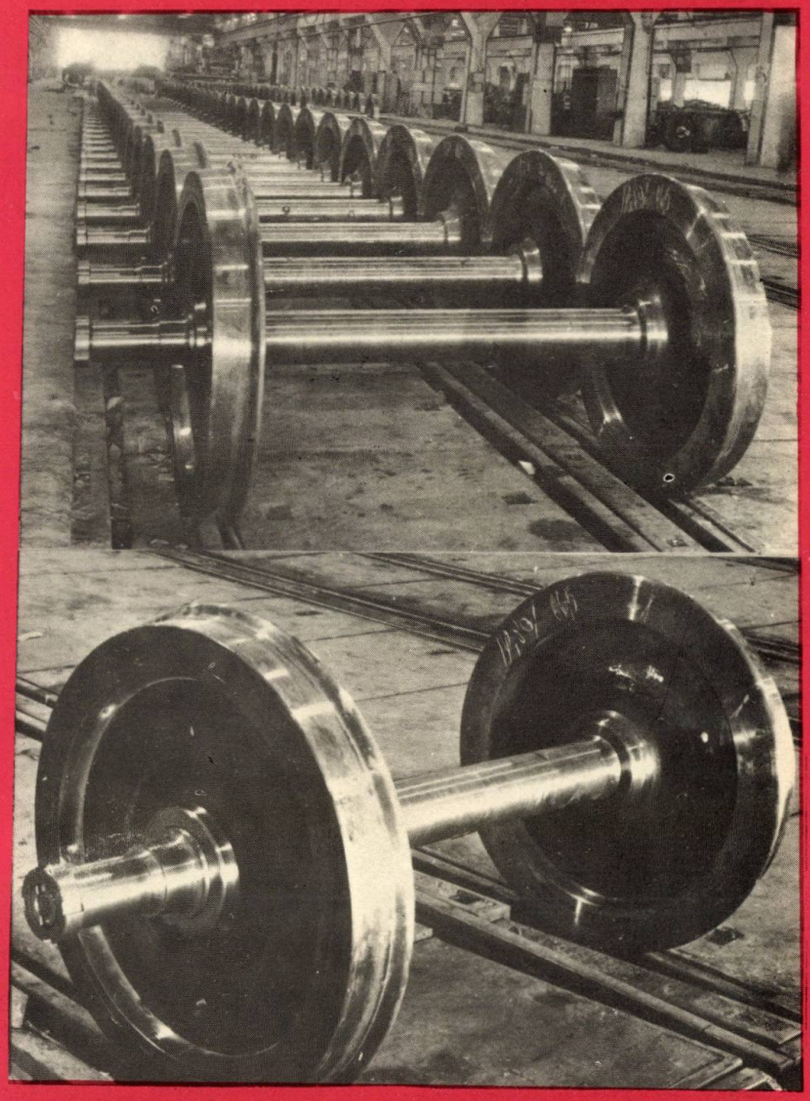

pentru diferite tipuri de vagoane

de călători şi de marfă,

OSII şi BOGHIURI

de înaltă calitate

GRUPUL DE UZINE PENTRU CONSTRUCŢII DE VAGOANE

Arad, calea Aurel Vlaicu nr. 41-43

cab. PCR

orice dar
atrăgător,
poate fi
un mărțișor!
°°°
vă recomandăm:
bijuterii
cosmetice
tricotaje
confecții
galanterie
încălțăminte
°°°
MĂRȚIȘOR 1973
27/II-8/III
RECOM

Lei 2

Nr. 11 8 martie 1973

LUMEA

CABINETUL DE PARTID... SIBIU

ROMÂNIA SOCIALISTĂ PROMOVEAZĂ O POLITICĂ INTERNAȚIONALĂ ACTIVĂ, DE PACE ȘI COLABORARE ÎNTRE POPOARE

Moment important în dezvoltarea relațiilor româno-cehoslovace

Ce este „eurodolarul"?

REPORTAJ DOCUMENTAR

În maquis-ul din Guineea-Bissau

Din actualitatea internațională

Republica Socialistă România, Partidul Comunist Român vor face totul și în viitor pentru a contribui la promovarea în viața internațională a unei politici noi, de egalitate și respect între națiuni, de pace și colaborare, îndeplinindu-și astfel cu cinste îndatoririle ce-i revin față de propriul popor și față de cauza generală a socialismului, a progresului și păcii în lumea întreagă.

NICOLAE CEAUȘESCU

Publicăm, în acest număr, capitolele de politică externă din cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a C.C. al P.C.R.

LUMEA

11 (489)

8 martie 1973

SĂPTĂMÎNA

Înalt spirit de răspundere pentru cauza socialismului și păcii în lume. George G. Potra 1

Din cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Plenara C.C. al P.C.R. 2

ARTICOLE ȘI CORESPONDENȚE

Praga. Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu la Praga. Convorbiri româno-cehoslovace la nivel înalt. Constantin Prisăcaru 8
Paris. Din nou pe Avenue Kléber. Paul Diaconescu 10
Actul Conferinței internaționale cu privire la Vietnam (text integral) 10
Helsinki. A treia rundă. Dumitru Tinu 11
Paris. După primul tur de scrutin. Florica Șelmaru 12
Londra. Confruntări la înaltă tensiune. Nicolae Ploșeanu 13
Santiago de Chile. Mutații în favoarea Unității Populare. Eugen Pop 14
Bangladesh. Moment electoral. Radu Budeanu 14
Buenos Aires. În așteptarea deciziei urnelor. Anca Voican 15
Orientul Apropiat. Noi contacte diplomatice. Rodica Georgescu 18
Ce s-a întîmplat la Khartum 18
Criza monetară. Soluția întîrzie. 20
În maquis-ul din Guineea-Bissau. Basil Davidson 24

DIN ȚĂRILE SOCIALISMULUI

O mare sărbătoare a poporului bulgar. Constantin Amariței 9

REPORTAJ PE GLOB

De la Gent către mare. Stelian Țurlea 16

RĂSPUNDEM CITITORILOR

Ce este „eurodolarul" ? Ilie Șerbănescu 20

1000 + 1 22–23

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

Borba, Jenminjibao, Pravda, Medunarodna Politika 26–29

PROFIL

Didier Ratsiraka, ministrul afacerilor externe al Republicii Malgașe 29

POȘTA REDACȚIEI 30–32

CABINETUL DE PARTID SIBIU

SĂPTĂMÎNA

Înalt spirit de răspundere pentru cauza socialismului și păcii în lume

Înscrierea activității externe pe agenda Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 28 februarie — 2 martie 1973 — eveniment politic de o însemnătate majoră în viața țării — confirmă cu noi argumente viziunea complexă și armonioasă a partidului și statului nostru asupra evoluției social-politice în epoca contemporană, felul în care ele concep și împletesc în mod strîns sarcinile naționale cu sarcinile internaționale, ca două laturi inseparabile, în strînsă intercondiționare, ale unui proces dialectic unitar.

Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor Plenarei consacră un amplu spațiu activității externe a partidului și statului nostru, realizînd, în același timp, un larg tur de orizont asupra aspectelor majore ale vieții internaționale actuale. În cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu primește expresie, de mare autenticitate și forță de convingere, spiritul dialectic al politicii externe și al activității internaționale ale partidului și statului nostru, care pornesc de la adevărul esențial că viața internațională se constituie în unul dintre domeniile cele mai dinamice ale evoluției umanității în epoca noastră. Reprezintă aceasta rațiunea conducătoare a partidului și statului nostru pentru o analiză permanentă a aspectelor noi pe care viața internațională le relieefează într-o pluralitate de planuri și într-o mare diversitate de forme.

În elaborarea liniilor directoare ale activității lor externe, partidul și statul nostru au pornit și pornesc de la cunoașterea temeinică a realităților vieții internaționale contemporane, a sensului și acțiunii legilor obiective ale evoluției sociale ; aceasta permite o apreciere obiectivă, științifică a raportului de forțe, surprinderea contradicțiilor existente, a mutațiilor neîntrerupte care au loc în sfera relațiilor internaționale, a noilor tendințe, curente, procese și fenomene care se manifestă în lumea contemporană ca expresie a luptei permanente între nou și vechi.

Tocmai pe baza unei asemenea analize, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu formulează concluzia optimistă — afirmată și în alte documente de partid și de stat — că trăsătura de bază a evoluției politice pe arena mondială continuă să fie tendința spre intensificarea colaborării dintre state, afirmarea tot mai puternică a voinței popoarelor de a asigura destinderea și pacea, de a promova pe scară largă metoda tratativelor ca mijloc de soluționare a problemelor litigioase. Progresele obținute pe calea destinderii, pe continentele european și asiatic, în alte zone și regiuni ale globului, cursul nou care se impune tot mai viguros în relațiile internaționale sînt — așa după cum s-a subliniat în cuvîntare — un rezultat al faptului că pretutindeni în lume a crescut și crește hotărîrea popoarelor, a tuturor țărilor, indiferent de mărime, de a participa activ și în mod nemijlocit la viața internațională, de a-și spune cuvîntul în soluționarea problemelor care preocupă omenirea. Viața internațională contemporană în întreaga ei evoluție atestă realismul și justețea aprecierilor partidului și statului nostru privind creșterea conștiinței politice a popoarelor, a spiritului de responsabilitate al tuturor națiunilor pentru soarta păcii și civilizației umane.

Desfășurînd o amplă activitate internațională, în spiritul principiilor și orientărilor fundamentale care călăuzesc politica noastră externă, corespunzător sarcinilor stabilite de către Congresul al X-lea și de către Conferința Națională, România socialistă a militat și militează consecvent pentru realizarea unei atmosfere de încredere și conlucrare pașnică între națiuni, pentru înfăptuirea celor mai înalte

George G. Potra

(Continuare în pag. a 7-a)

Din cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

la Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie – 2 martie

Republica Socialistă România promovează o politică internațională activă de colaborare cu toate țările socialiste, cu celelalte state ale lumii, de instaurare a unor relații noi, de egalitate și respect între națiuni, militează neobosit pentru securitate, destindere, pace și prietenie între popoare

Stimați tovarăși,

Comitetul Central a înscris pe ordinea de zi a plenarei și problemele activității externe, ținînd seama că viața politică mondială cunoaște o evoluție deosebit de dinamică, aducînd mereu pe primul plan noi și noi probleme de care trebuie să ținem seama în desfășurarea activității noastre internaționale și naționale.

Desfășurarea evenimentelor din ultimul timp confirmă justețea analizei făcute de Congresul al X-lea și de Conferința Națională cu privire la caracteristicile principale ale vieții internaționale, a aprecierilor partidului nostru față de tendințele și procesele dezvoltării contemporane. Trăsătura de bază a evoluției politice pe arena mondială continuă să fie tendința spre intensificarea colaborării dintre state, afirmarea tot mai puternică a voinței popoarelor de a asigura destinderea și pacea, de a promova pe scară largă metoda tratativelor ca mijloc de soluționare a problemelor litigioase.

Un factor de primă însemnătate care influențează pozitiv evoluția vieții internaționale îl constituie afirmarea tot mai impetuoasă a forțelor socialismului. Constituie o realitate de necontestat a zilelor noastre faptul că țările socialiste dobîndesc un prestigiu crescînd, au un rol tot mai important în determinarea cursului evenimentelor, în lupta pentru pace și destindere în lume. Socialismul ca mod de organizare a societății se impune tot mai puternic în conștiința lumii contemporane.

Trebuie menționată, ca o caracteristică importantă a vieții internaționale actuale, afirmarea a zeci și zeci de popoare care s-au constituit în state independente și care își afirmă tot mai hotărît dreptul de a se dezvolta de sine stătător, de a-și valorifica în interes propriu bogățiile naționale, de a ieși într-un timp cît mai scurt din starea de subdezvoltare și a se elibera definitiv de orice tutelă colonialistă și neocolonialistă. Aceste state se impun tot mai mult ca o puternică forță a progresului în lumea contemporană.

În lumea de azi se afirmă tot mai puternic clasa muncitoare — forța cea mai avansată a societății, — care joacă un rol decisiv atît în lupta pentru progres social, cît și în apărarea independenței și suveranității popoarelor, împotriva politicii imperialiste de dominație și război. Întărirea unității clasei muncitoare din fiecare țară, a organizațiilor ei politice și profesionale face să sporească și mai mult influența proletariatului de pretutindeni în lupta frontului antiimperialist mondial pentru pace, destindere și colaborare.

Se înscriu tot mai hotărît în rîndul forțelor sociale ce acționează în direcția dezvoltării progresiste a societății masele țărănimii care, într-o serie de țări, dețin un rol important în viața economică și politico-socială, păturile mijlocii ale populației profund interesate în lupta împotriva monopolurilor.

Un rol sporit dobîndește în societatea de azi, caracterizată prin cea mai impetuoasă desfășurare a revoluției tehnico-științifice, intelectualitatea, hotărîtă să asigure folosirea marilor cuceriri ale cunoașterii umane în slujba progresului și civilizației, a bunăstării și fericirii popoarelor, a păcii și securității.

O puternică forță socială care joacă un rol tot mai important în viața lumii contemporane o reprezintă sutele și sutele de milioane de femei preocupate în mod vital de înlăturarea războaielor, a vărsărilor de sînge cărora fiii lor trebuie să le dea tribut, de crearea unor relații de pace și bună înțelegere între popoare.

O uriașă forță a progresului contemporan o reprezintă masele largi ale tinerei generații de pretutindeni care, mai puțin legate de rînduielile vechi, anacronice aspiră la schimbări sociale revoluționare profunde, care să permită triumful dreptății și echității sociale, la o politică nouă de libertate și egalitate între națiuni, de prietenie și colaborare rodnică între popoare, la abolirea pentru totdeauna a politicii imperialiste de forță, de presiune și intimidare, a discriminării rasiale și colonialismului, a agresiunii și războiului.

Masele largi populare din toate țările, cercurile largi ale opiniei publice devin tot mai conștiente de rolul și răspunderea pe care o au în lupta pentru promovarea unei politici noi în viața internațională, pentru destindere, colaborare și pace. O expresie grăitoare a dorinței fierbinți a popoarelor de a pune capăt încordării internaționale, de a da un curs ferm de destindere și colaborare relațiilor dintre state o constituie rezultatele alegerilor ținute în ultima vreme în Statele Unite ale Americii, Republica Federală Germania, Japonia, Olanda și în alte state. După cum se știe, în aceste țări o parte însemnată a opiniei publice, a poporului, a votat pentru o politică mai realistă de apropiere, pace și colaborare între națiuni, de destindere în viața internațională, de soluționare, pe cale politică, a problemelor litigioase dintre state.

Cea mai recentă și mai elocventă ilustrare a cursului pozitiv manifestat în viața internațională o constituie încheierea acordului de la Paris cu privire la încetarea războiului din Vietnam. Împreună cu întreaga opinie publică progresistă, poporul român a salutat cu satisfacție încheierea acestui acord menit să pună capăt acțiunilor militare din această parte a lumii, să oprească războiul care a adus atîtea suferințe și daune poporului vietnamez. România a acordat întotdeauna un sprijin activ poporului vietnamez în lupta sa dreaptă, a militat cu fermitate pentru încetarea și soluționarea pe cale politică a războiului din Vietnam și în general din Indochina. Lupta poporului vietnamez, eroismul cu care el a știut să-și apere dreptul sacru la independență și libertate dovedesc că în zilele noastre forța armată oricît ar fi de puternică nu mai poate înfrînge voința unei națiuni de a-și hotărî singură destinele, de a trăi în libertate și independență. Ne exprimăm speranța că acordul realizat la Paris va deschide calea spre o pace trainică în această parte a lumii, creînd condiții ca poporul vietnamez să-și poată îndrepta forțele spre realizarea unității, spre ștergerea urmelor dureroase ale războiului și dezvoltarea sa economică și socială de sine stătătoare, să-și poată soluționa problemele corespunzător voinței și aspirațiilor proprii, fără nici un amestec din afară.

Conferința internațională cu privire la Vietnam, care se desfășoară la Paris în aceste zile, și actul care a fost semnat astăzi de către toți participanții la conferință demonstrează,